ALMANACH

ESQUELLA DE LA TORRATXA

PESSETA

1905

Janer

1 Dium. **La Circumcisió de nostre senyor Jesucrist.**
2 Dill. sts. Macari ab. y Isidoro b.
3 Dim. s. Daniel m. y sta. Genoveva
4 Dimec. s. Tito b. y sta. Benita m.
5 Dij. s. Telesforo p. m. y s. Simeó.
6 Div. ✠ **La Epifanía y la Adoració dels tres sants reys.**
7 Dis. s. Ramón de Penyafort c.
8 Dium. sts. Teófilo diác. y Máxim.
9 Dill. s. Juliá m. y sta. Basilisa m.
10 Dim. s. Gonzalo de Amarante c.
11 Dimec. s. Higini p. m. y s. Alejandro b.
12 Dij. s. Benito ab., sta. Taciana m.
13 Div. sts. Gumersindo m. y Leonci
14 Dis. s. Hilari b. y beato Bernardo
15 Dium. Lo Dolcíssim Nom de Jesús
16 Dill. sts. Fulgenci b. y Marcelo p.
17 Dim. s. Antoni ab.
18 Dimec. La Cátedra de s. Pere en Roma.
19 Dij. s. Canut y sta. Germana m.
20 Div. s. Fabiá p. y s. Sebastiá m.
21 Dis. s. Fructuós b. y sta. Ignés v.
22 Dium. s. Vicens espanyol y san Gaudenci.
23 Dill. s. Ildefonso arqb. de Toledo
24 Dim. La Sagr.ª Familia y s. Tirso.
25 Dimec. La Conversió de s. Pau ap.
26 Dij. s. Policarpo y sta. Paula vda.
27 Div. s. Joan Crisóstomo b.
28 Dis. s. Juliá bisbe de Cuenca y s. Cirilo b.
29 Dium. s. Francisco de Sales y san Valero.
30 Dill. sta. Martina v. m. y s. Félix.
31 Dim. s. Pere Nolasco c.

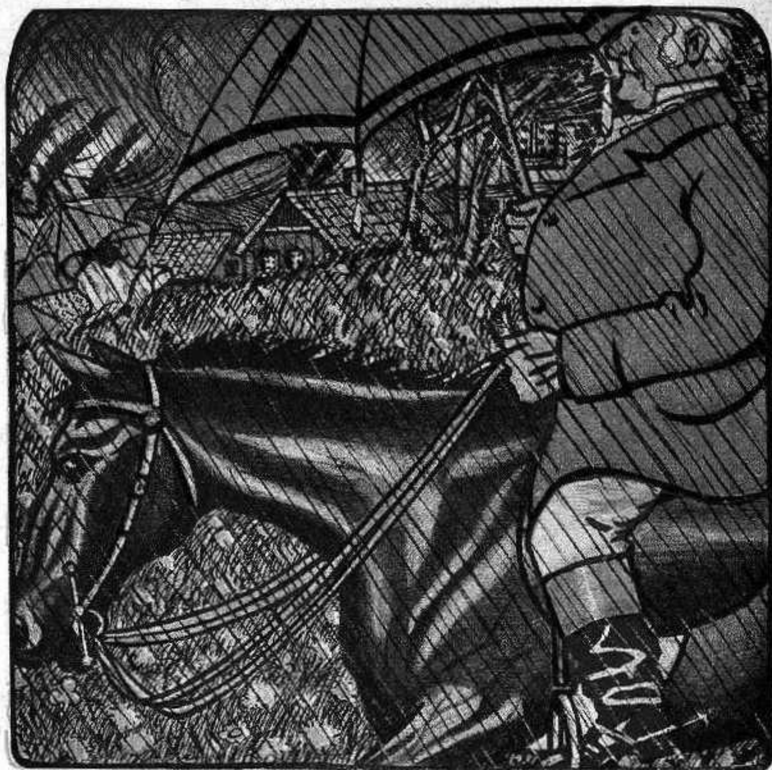
Febrer

1 Dimec. sts. Ignasi y Cecili b.
2 Dij. ✠ **La Purificació de Nostra Senyora.**
3 Div. s. Blay b. y sta. Celerina.
4 Dis. s. Andreu Corsino.
5 Dium. stas. Agueda y Calamanda vgs. y mrs.
6 Dill. stas. Dorotea y Revocata.
7 Dim. s. Romualdo y s. Ricardo.
8 Dimec. s. Joan de Mata fr.
9 Dij. sta. Apolonia y s. Nicéforo.
10 Div. sta. Escolástica vg.
11 Dis. Los set sants servents de María.
12 Dium. sta. Eularia.
13 Dill. s. Benigne y sta. Catarina de Ricci vg.
14 Dim. s. Valenti mr. y el Beato Joan Baptista de la Concepció.
15 Dimec. s. Faustino b.
16 Dij. s. Anesi y s. Honest mr.
17 Div. s. Rómulo mr.
18 Dis. s. Simeó b. y la beata Cristina vg.
19 Dium. s. Alvaro de Córdoba.
20 Dill. s. Sadot y s. Nemesi mr.
21 Dim. sts. Benet, Secundi y Sirici mrs.
22 Dimec. La cátedra de sant Pere en Antioquía.
23 Dij. s. Pere Damiá b.
24 Div. s. Matías y sta. Primitiva.
25 Dis. s. Sebastiá de Aparicci.
26 Dium. Nostra Senyora de Guadalupe en Méjich.
27 Dill. s. Leandro arq. y s. Baldomero cf.
28 Dim. s. Román ab.

Mars

1 Dimec. s. Rosendo b.
2 Dij. s. Simplici y s. Absaló mr.
3 Div. s. Emeteri y s. Medí mrs.
4 Dis. s. Casimiro rey y s. Lucio p.
5 Dium. El beato Nicolau Factor.
6 Dill. s Olegari arq. de Tarragona y b. de Barcelona.
7 Dim. s. Tomás de Aquino.
8 Dimec. *de Cendra*. s. Joan de Deu y sta. Erenenia mr.
9 Dij. s. Paciá y sta. Francisca.
10 Div. s. Melitón y companys mrs.
11 Dis. s. Constanti y sta. Aurea.
12 Dium. s. Gregori el Magne.
13 Dill. sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dim. stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
15 Dimec. sta. Madrona vg.
16 Dij. sts. Heribert y Abraham.
17 Div. s. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cf.
18 Dis. El arcángel s. Gabriel.
19 Dium. **Sant Joseph,** espós de Nostra Senyora.
20 Dill. s. Niceto b.
21 Dim s. Benet abat y fundador.
22 Dimec. sta. Catarina de Génova.
23 Dij. El beato Joseph Oriol y sant Victoriá mr.
24 Div. s. Timolao mr.
25 Dis. ✠ **La Anunciació de Nostra Senyora** y s. Dimas.
26 Dium. s. Braulí y sta. Máxima.
27 Dill. sta. Lidia mr.
28 Dim. s. Sixto III papa y confesor
29 Dimec s. Bertoldo cf.
30 Dij. s. Joan Climaco b.
31 Div. sta. Balbina y s. Teódulo.

Abril

1 Dis. sta. Teodora y s. Venanci.
2 Dium. s. Francisco de Paula.
3 Dill. s. Benet de Palermo.
4 Dim. s. Isidoro arq. de Sevilla y s. Teódulo.
5 Dimec. s. Vicens Ferrer cf.
6 Dij. s. Celesti p. y s. Celso b.
7 Div. sts. Epifani, Ciriaco y Saturnino b.
8 Dis. s. Albert el Magne.
9 Dium. *de Passió*. Stas. Maria Cleofé y Casilda vg.
10 Dill. sts. Ezequiel y Pompeyo.
11 Dim. s. Lleó el Magne.
12 Dimec. sts. Juli p. y Sabas mr.
13 Dij. s. Hermenegildo rey.
14 Div. Los Dolors de Nostra Senyora y s. Telm cf.
15 Dis. stas. Basilisa y Anastasia.
16 Dium. *de Rams*. S. Toribio b. y sta. Engracia vg. y mr.
17 Dill. La beata Ana de Jesús y s. Aniceto mr.
18 Dim. s Eleuteri b.
19 Dimec. s. Hermógenes mr.
20 Dij. *Sant*. sta. Inés.
21 Div. *Sant*. S. Anselm b. y cf.
22 Dis. *Sant*. sts. Sotero y Cayo mrs.
23 Dium. **Pasqua de Resurrecció** y s. Jordi p. de Catalunya.
24 Dill. s. Fidel y stas. Bona y Doda.
25 Dim. Nostra Senyora de Montserrat y s. Marcos evangelista.
26 Dimec. sts. Cleto y Marcelino.
27 Dij. s. Pere Armengol mr.
28 Div. s. Pau de la Creu cf.
29 Dis. s. Robert abad del Cister.
30 Dium. sta. Catarina de Sena vg.

Maig

1 Dill. sts. Felip y Segismundo.
2 Dim. s. Atanasi b. y sta. Zoe mr.
3 Dimec. La invenció de la Santa Creu y s. Alejandro p.
4 Dij. stas. Mónica y Antonia mr.
5 Div. La conversió de s. Agustí.
6 Dis. s. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
7 Dium. s. Estanislao mr.
8 Dill. La aparició de s. Miquel.
9 Dim. La divina Pastora y s. Gregori Nacianceno b.
10 Dimec. s. Antonino, arquebisbe.
11 Dij. sts. Ponci y Eudald.
12 Div. s. Domingo de la Calzada.
13 Dis. s. Pere Regalat y s. Mucio.
14 Dium. El Patrocini de s. Joseph, s. Bonifaci y sta. Coloma.
15 Dill. s. Isidro Llauradó.
16 Dim. s. Joan Nepomuceno mr.
17 Dimec. s. Pascual Bailón cf.
18 Dij. s. Félix de Cantalici cf.
19 Div. s. Pere Celesti y s. Ivo ab.
20 Dis. s. Bernardi de Sena cf.
21 Dium. s. Secundi mr.
22 Dill. stas. Rita de Casia y Quiteria
23 Dim. La aparició de s. Jaume ap.
24 Dimec. stas. Afra y Susana mrs.
25 Dij. sta. Magdalena de Pazzis.
26 Div. s. Felip Neri y s. Eleuteri.
27 Dis. El venerable Beda.
28 Dium. sts. Just y Germán b.
29 Dill. sta. Teodosia y s. Alejandro
30 Dim. s. Fernando rey de España.
31 Dimec. Ntra. Sra. Reina de tots els sants y mare del A. Hermós.

Juny

1 Dij. ✠ **La Ascensió del Senyor** y s. Fortunat cf.
2 Div. s. Marcelino y sta. Blandina.
3 Dis. s. Isaac y sta. Clotilde reina.
4 Dium. s. Francisco Caracciolo.
5 Dill. stas. Valeria y Marcia mrs.
6 Dim. s. Norbert y sta. Cándida
7 Dimec. s. Sabiniá mr.
8 Dij. s Salustiá y sta. Caliope.
9 Div. sts. Primo y Feliciá mrs.
10 Dis. sta. Margarida reyna.
11 Dium. **Pasqua de Pentecostés** y s. Bernabé apóstol.
12 Dill. s. Joan de Sahagún.
13 Dim. s. Antoni de Paula cf.
14 Dimec. sts. Basilio y Eliseo pr.
15 Dij. sts. Vito y Modest mrs.
16 Div. s. Francisco de Regis.
17 Dis. sts. Manel, Sabel é Ismael.
18 Dium. La Santíssima Trinitat y sts. Marcos y Marceliá mrs.
19 Dill. sta. Juliana de Falconeris y sts. Gervasi y Protasi mrs.
20 Dim. s. Silveri p. y mr.
21 Dimec. s. Lluis Gonzaga cf.
22 Dij. ✠ **SS. Corpus Christi** y s. Paulino cf.
23 Div. sta. Agripina vg. y mr.
24 Dis. **La Nativitat de sant Joan Baptista.**
25 Dium. s. Guillem y sta. Cebronia.
26 Dill. sts. Joan y Pau germs. mrs.
27 Dim. sts. Zoilo y Ladislao rey.
28 Dimec. s. Lleó II p. y cf.
29 Dij. ✠ **S. Pere y Pau apóstols.**
30 Div. El Sagrat Cor de Jesús.

Juliol

1 Dis. s. Galo y sta. Leonor mr.
2 Dium La preciosa sanch de Nostre Senyor Jesucrist.
3 Dill. s. Trifó y sta. Mustiola.
4 Dim. s. Laureano y el beato Gaspar de Bono.
5 Dimec. s. Miquel dels Sants cf.
6 Dij. sts. Isaias p. y Aquilino mr.
7 Div. sts. Fermí y Odón bisbes.
8 Dis. sta. Isabel, reyna Portugal.
9 Dium. s. Zenón y sta. Natalia.
10 Dill. s. Cristófol y sta. Amalia.
11 Dim. La Traslació segona de santa Eularia y s. Abundio p.
12 Dimec. s. Joan Gualbert b.
13 Dij. s. Anaclet y sta. Mirope mr.
14 Div. s. Bonaventura cardenal.
15 Dis. sts. Enrich y Camilo de Lelis
16 Dium. El Triomf de la Sta. Creu y Nostra Senyora del Carme.
17 Dill. s. Aleix y sta. Marcelina.
18 Dim. stas. Sinforosa y Marina.
19 Dimec. s. Vicens de Paul.
20 Dij. s. Elias p. y sta. Librada.
21 Div. sta. Práxedes vg.
22 Dis. sta. Maria Magdalena pen.
23 Dium. s. Libori y sta. Erundina.
24 Dill. sta. Cristina vg. y mr.
25 Dim. ✠ **S. Jaume apóstol** y sant Cugat mr.
26 Dimec. sta. Ana mare de N.ª S.ª
27 Dij. s. Pantaleó y sta. Juliana.
28 Div. sts. Nazari, Celso y Victor.
29 Dis. stas. Marta y Beatriz vgs
30 Dium. sts. Abdón y Senén.
31 Dill. s. Ignaci de Loyola cf.

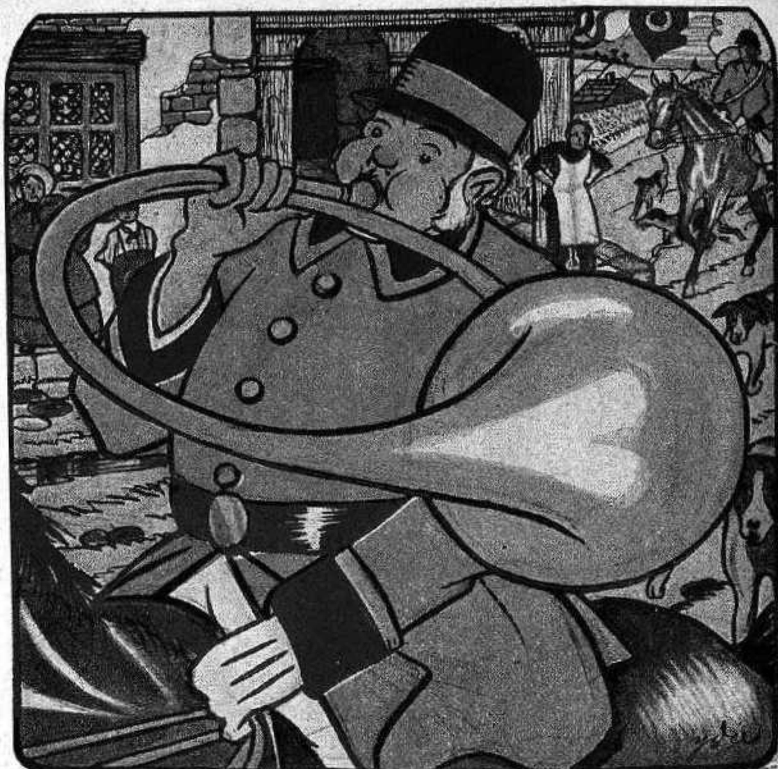
Agost

1 Dim. s. Pere ad Vincula.
2 Dimec. Ntra. Sra. dels Angels.
3 Dij. La Invenció del cos del protomártir sant Esteve.
4 Div. s. Domingo de Guzmán cf.
5 Dis. Ntra. Sra. de las Neus.
6 Dium. La Transfiguració del Senyor y sts. Just y Pastor.
7 Dill. sts. Cayetá y Albert.
8 Dim. s. Ciriach y comps mrs.
9 Dimec. s. Román soldat.
10 Dij. s. Llorens diaca y mártir.
11 Div. sta. Filomena y s. Tiburci.
12 Dis. sta. Clara vg. y fundadora.
13 Dium. sts. Casiá é Hipólit mr.
14 Dill. s. Eusebi y sta. Liviana vg.
15 Dim. ✠ **La Assumpció de Nostra Senyora.**
16 Dimec. s. Roch y s. Jacinto cfs.
17 Dij. sts. Liberato y Mamet mr.
18 Div. s. Agapito y sta. Elena vda.
19 Dis. sts. Magí y Mariano cf.
20 Dium. s. Bernat bisbe.
21 Dill. stas. Juana y Francisca Fremiot viuda.
22 Dim. s. Joaquim pare de Nostra Senyora y s. Sinforiá.
23 Dimec. s. Felip Benici confessor.
24 Dij. s. Bartomeu apóstol.
25 Div s. Lluis rey de Fransa.
26 Dis. s. Ceferí papa y mártir.
27 Dium. s. Joseph de Calasanz.
28 Dill. El Puríssim Cor de María.
29 Dim. Ntra. Sra. de la Consolació.
30 Dimec. sta. Rosa de Lima vg.
31 Dij. s. Ramón Nonat cardenal.

Setembre

1 Div. sts Gil ab. y Lupo b.
2 Dis. s. Antolí mr. y s. Esteve rey.
3 Dium. s. Nonito y sta Serapia.
4 Dill. stas. Cándida, Rosa de Viterbo y Rosalia vgs.
5 Dim. Nostra Senyora de la Cinta en Tortosa.
6 Dimec. sts. Onesiforo y Faust.
7 Dij. sta. Regina vg. y mr.
8 Div. ✠ **La Nativitat de Nostra Senyora** y s. Adriá mr.
9 Dis. s. Pere Claver cf.
10 Dium. s. Nicolau de Tolentí y sta. Pulqueria emp.
11 Dill. sts. Proto y Jacinto mrs.
12 Dim. El dols Nom de María y sts. Leonci y Teódulo mrs.
13 Dimec. sts. Eulogi y Amado ab.
14 Dij. La Exaltació de la Sta Creu
15 Div. s. Nicomedes y sta. Melitina mrs.
16 Dis. sts. Cornelí p. y Cipriá mr.
17 Dium. s. Pere de Arbués mr.
18 Dill. s. Tomás de Vilanova b.
19 Dim. Los Dolors gloriosos de Nostra Senyora y s. Genaro.
20 Dimec. s. Eustaquí y comps. mrs.
21 Dij. s. Mateu apóstol y evang.
22 Div. s. Maurici.
23 Dis. sta. Tecla vg. y s. Lino p.
24 Dium. **Nostra Senyora de la Mercé.**
25 Dill. sta. María de Cervelló.
26 Dim. s. Cipriá y sta. Justina vg.
27 Dimec. sts Cosme y Damiá.
28 Dij. El beato Simón de Rojas.
29 Div. La ded. de s. Miquel Arc.
30 Dis. s. Jeroni doctor y fundador.

Octubre

1 Dium. El Sant Angel Custodi.
2 Dill. Los sants Angels de la Guarda y s. Leodegari b.
3 Dim. Nostra Senyora del Rosari y sts. Cándido y Gerardo ab.
4 Dimec. s. Francisco de Asis.
5 Dij. sts. Froilá b. y Plácido mr.
6 Div. sts. Bruno y Emili mr.
7 Dis. sts. March p. y August conf.
8 Dium. stas. Brigida y Reparada.
9 Dill. s. Dionis y sta. Publia.
10 Dim. Nostra Senyora del Remey y s. Francisco de Borja
11 Dimec. s. Nicasi y sta. Placidia.
12 Dij. Ntra. Sra. del Pilar de Zaragossa y s. Serafí cf.
13 Div. sts. Eduardo rey y Gerardo b. y sta. Celedonia vg.
14 Dis. s. Calixto y sta. Fortunata.
15 Dium. sta. Teresa de Jesús.
16 Dill. s. Galo bisbe.
17 Dim. sta. Eduvigis viuda.
18 Dimec. s. Lucas evangelista.
19 Dij. s. Pere de Alcántara conf.
20 Div. s. Joan Canci y sta. Irene.
21 Dis. sta. Ursula y once mil verges mártirs.
22 Dium. sta. Maria Salomé viuda.
23 Dill. s. Pere Pascual b.
24 Dim. s. Rafel Arcángel.
25 Dimec. sts. Crispí y Crispiniá y sta. Daria mr.
26 Dij. sts. Evaristo y Luciano mrs.
27 Div. sts Vicens, Sabina y Cristeta
28 Dis. sts. Simó y Judas Tadeo ap.
29 Dium. s. Narcis b. y mr.
30 Dill. s. Claudi mr.
31 Dim. s. Quintí mr.

Novembre

1 Dimec. ✠ **Festa de tots els Sants.**
2 Dij. La Conmemor. dels difunts.
3 Div. Los innumerables mártirs de Zaragossa y s. Armengol.
4 Dis. s. Carlos Borromeo c. y cf.
5 Dium. s. Zacarías p.
6 Dill. sts. Sever y Lleonard ab.
7 Dim. s. Florenci y sta. Casina.
8 Dimec. Los Quatre Sants mártirs coronats.
9 Dij. s. Teodor mr.
10 Div. s. Andreu Aveli cf.
11 Dis. s. Marti b. y sta. Mena mr.
12 Dium. s. Diego de Alcalá cf.
13 Dill. s. Estanislao de Koska.
14 Dim. El patrocini de Nostra Senyora y s. Serapi mr.
15 Dimec. sts. Eugeni y Leopoldo.
16 Dij. s. Elpidi y companys mrs.
17 Div. sta. Gertrudis la Magna y s. Gregori.
18 Dis. s. Máxim y Barulas noy.
19 Dium. sta. Isabel reyna.
20 Dill. s. Félix de Valois fr.
21 Dim. La Presentació de Nostra Senyora.
22 Dimec. sta. Cecilia vg. y mr.
23 Dij. s. Climent p. y mr.
24 Div. s. Joan de la Creu fr. y santa Flora vg. y mr.
25 Dis. sta. Catarina vg. y mr.
26 Dium. Los Desposoris de Nostra Senyora y s. Courat b.
27 Dill. sts. Facundo y Primitivo.
28 Dim. s. Gregori III p. y cf.
29 Dimec. s. Saturnino b. y mr.
30 Dij. s. Andreu apóstol.

Desembre

1 Div. s. Eloy y sta. Natalia mr.
2 Dis stas. Viviana, Adria, Paulina, Aurelia y Elisa.
3 Dium. s. Francisco Xavier.
4 Dill. sta. Bárbara vg. y mr.
5 Dim. s Sabas y sta. Cristina mr.
6 Dimec. s Nicolau de Bari arq.
7 Dij. s. Ambrós b. y dr.
8 Div. ✠ **La Puríssima Concepció de Nostra Senyora.**
9 Dis. sta. Leocadia vg. y mr.
10 Dium. Ntra. Sra. de Loreto y santa Eularia de Mérida vg. y mr.
11 Dill. s. Dámas.
12 Dim. s. Sinesi mr.
13 Dimec. sta. Llucía vg. y mr.
14 Dij sts. Nicasi y Pompeyo b.
15 Div. s. Eusebi b. y mr.
16 Dis. stas. Albina y Adelaida.
17 Dium. s. Llátzer y sta. Vinina.
18 Dill. Nostra Senyora de la Esperansa.
19 Dim. s. Nemesi y sta. Fausta.
20 Dimec. s. Domingo de Silos abat.
21 Dij. s. Tomás apóstol.
22 Div. s. Zenón soldat y mártir.
23 Dis. sta. Victoria y s. Sérvulo.
24 Dium. s. Delfí y sta. Tarsila.
25 Dill. ✠ **La Nativitat de Nostre Senyor Jesucrist.**
26 Dim. s Esteva protomártir.
27 Dimec. s Joan apóstol y evang.
28 Dij. Los Sants Ignocents.
29 Div. s. Tomás Cantuariench b.
30 Dis. La Traslació de s. Jaume apóstol y sta. Anisia mr.
31 Dium. s Silvestre p. y cf. y santa Coloma vg. y mr.

CRÓNICA DE L' ANY

Passan els anys l' un darrera de l' altre, al igual que 'ls homes, y d' ells lo mateix que de aquests, se pot dir que tots se semblan. En aquest mon la vulgaritat es la norma de l' existencia, per ser la vulgaritat lo que mes abunda.

Y abunda mes qu' en lloch en l' ensopida Espanya, la nació fracassada que no pot ó no sab aixecarse de la seva postració, com un paralítich insensible als efectes dels mes enérgichs revulsius.

Y abunda també en la nostra Barcelona, per mes que s' empenyin en no créureho axís certs esperits cegats per un *chauvinisme* tan honrós com vulguin, pero en els seus efectes completament estéril y en mes de una ocasió soberanament ridícul.

Es la nostra ciutat un poble gran, mes que un gran poble: cada día creix, cada día veu aumentar el número dels seus pobladors, mercé á las incessants corrents inmigratorias qu' en ella desembocan sense parar, de tal manera que per cada fill de Barcelona se 'n contan cinch ó sis que no tenen aquí la seva fe de baptisme... y no obstant, en el concepte intelectual resta estacionaria, si es que no s' endarrereix, indiferent á tot lo que no sigui la lluyta per la pesseta.

El cartaginés Amílcar Barca, á quí s' atribuheix la fundació de Barcelona, diría si avuy ho veya:

—Bona llevor vaig deixar en aquesta planura que s' extén de Besós á Llobregat, que avuy després de tants sigles, dona encare 'ls mateixos fruyts!

⁂

Lley de la vida es el traball. Es el traball la mes honrosa virtut dels pobles progressius. Y ningú podrá negar á Barcelona 'l timbre de ciutat traballadora. Aixís n' hi hagués moltas á Espanya que la emulessin, y la nació recobraría rápidament la importancia perduda en el concert del mon civilisat. Baix aquest respecte, constituhím una escepció dintre d' Espanya. Produhím y negociém. Nosaltres sols provehím de la major part d' articles manufacturats el mercat espanyol, y casi tots els diners d' Espanya passan per Barcelona.

Y no obstant, son molts, moltissims, infinits els que arriban á coneixer per propia y amarga experiencia que no es del tot cert l' aforisme de que la lley de la vida sigui 'l traball. Aixís veureu sovint que no prosperan els que traballan, sino 'ls que han trobat la manera de fer traballar als altres. L' agena suhor es l' element fecondant de las grans fortunas. Pels mes dels traballadors—y s' ha de incluhir en aquesta categoría á tots els que no contan ab altre recurs que l' esfors del seu bras ó de la seva inteligencia—la vida es un problema difícil, quan no de impossible solució. Barce-

lona no es sols la ciutat del traball; es també la ciutat de la carestía. Els elements mes necessaris á la vida están pels núvols, y als núvols no hi arriban sino 'ls globos aerostátichs inflats pel gas de la fortuna.

Menos mal si aquests, á mes de ser tan lleminers dels goigs materials, ho siguessin una mica de las fruicións del esperit. Pero no 'ls dona per aquí. L' art, las lletras, las ciencias no 'ls encaparran, com no siguin arts de luxo y de fanfarria, lletras de cambi y ciencias aplicadas al aument del seu confort. De la ilustració del poble no se 'n preocupan gota. Donar la seva má al ignorant desitjós de ilustrarse, buscar en la práctica del altruisme la sana satisfacció que proporciona la generositat ben aplicada, es cosa que repugna á la seva idiosincracia individualista. "Cada hú per' ell y tothom pera mí„—aquest es el seu lema.

Mes qu' en la millora pública, mes qu' en el progrés social, mes qu' en retornar á la societat una petita part dels beneficis que n' han rebut y que 'ls han servit per amassar la seva posició, pensan si per cás en las probabilitats de una existencia ultra-terrena, afalagantlos la idea de poder continuar allí y per tota una eternitat la vida de platxeria que venen disfrutant aquí á la terra. Per aixó, quan se veuhen richs, se tornan devots... ó fan veure que 'n son .. ó á lo menos se mostran generosos ab els que han sabut imbuhirlos la idea de que per obrir las portas del cel se necessita una clau d' or.

Y axís, creguts de que ab diners se poden comprar els goigs de l' altra vida, tot lo que han sigut escassos y tacanyos ab els seus semblants, se mostran generosos y espléndits ab l' Iglesia y ab las comunitats religiosas, qu' están omplint Barcelona de convents, en els quals s' elaboran sens parar els filtres de la depressió del esperit públich.

***

No sabém si será aquesta la Catalunya rica y plena á que aspiran els companys de causa, tan bons amichs fins ara—salvadas petitas escepcións individuals sense cap influencia—de la plutocracia y del clericalisme.

Desgraciadament per ells, el clericalisme y la plutocracia, seduhits pels explendors postissos del viatje regi, y creyent haver trobat ab en Maura al home providencial, van decantarse, desentenentse de certas aventuras. Encare fan bona cara á la senyera de las quatre barras; pero la seva bandera predilecta la guardan com una reliquia en el camaril de la Mercé: la seva bandera es l' hermilla del ministre mallorquí, foradada per la daga de 'n Miquel Artal.

Y axís van desvaneixentse certs somnis ambiciosos, que no tenían consistencia. Y axís van destriant-

UN PUNT DE CAKE-WALK (per *F. Mas*)

—Treu el cos ben enfora, noya, que d' això depén l' éxit.
—¿El cos, dius? ¡Ay, fill meu; va retrassat d' aliments y no 's deixa gobernar!

se certas amalgamas d' elements que no 's podían fondre. Veritat que sobreneda sobre 'l fracás l' amor á Catalunya—¿quín catalá no sent aquest amor?—pero aquest afecte pur y entranyable no s' ha de manifestar ponderantlo, sino practicantlo.

Y 's practica avivant la intelectualitat de Catalunya, protegint als escriptors y artistas catalàns, fins á impedir que tinguin d' emigrar, per no trobar aquí l' ambient necessari á las sevas aspiracións. Se practica en-

llassant l' acció política y social de Catalunya, á l' acció política y social de tots els pobles civilisats. Se practica elevant á tota costa 'l nivell de las classes populars, procurant la seva millora intelectual y material, fent impossible que per espay de senmanas y mesos enters, formant l' espectacle un dolorós contrast ab las fanfarrias del viatje regi, verdaderas catervas de traballadors sense feyna tinguin de acudir á mendicar bonos alimenticis á las portas de las corporacións públicas. Se practica, finalment, purgant l' esperit públich de preocupacións y creencias falsas y perniciosas.

En una paraula, senyors meus: menos cops de fals, y mes cops d' aixada.

P. del O.

MARIONA

(Monólech curt)

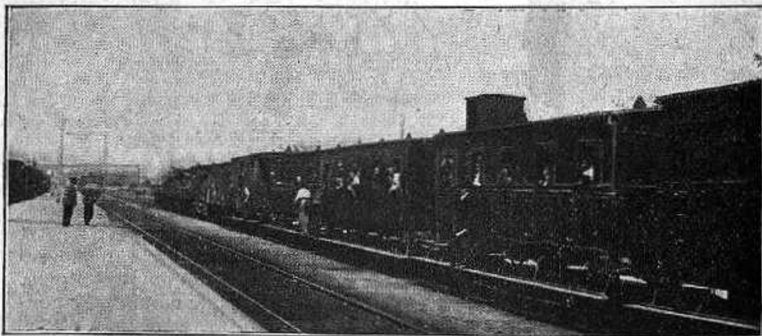
L' acció té lloch en la cuyna d' una casa nova de senyors vells. Al aixecarse 'l teló, en els fogóns hi haurá una cassola, dintre la cassola un pollastre y dintre 'l pollastre peras, prunas, pinyóns y una salsitja.

Al arribar, la protagonista entra esverada arrufant el nas com sospitant que se li agafa alguna cosa.

Son tres quarts de tretze.

—¡Vaja; ja hi torném á sé:
no puch está un moment fora,
sort que no hi ha la senyora:
(destapa la cassola y la treu del foch.)
¡Recristo, quin mulladé!
Avuy ja tindrém sermó
fins altra hora de la nit:
sempre que 's crema 'l rostit
me 'n enduch la culpa jo.
Ben fort; li está bé que aquí
se trobi ab aquest desastre:
¡pro si 'm va comprá un pollastre
que semblava un colomí!
No hi ha com tenir ben amples
las espatllas ¡quina gent!
si ha de tení 'l serviment
una paciencia... ab aixamples.
Vaig á la font:—Torni aviat.—
Vinch de baix:—¿Que festejava?—
Torno de plassa:—'M pensava
que avuy s'hi havía quedat.—
Si vaig á cal adrogué:
—No hi passi 'l rato ara allá.—
Que allí m' he hagut d' esperá:
—Mariona, no aném pas bé:—
y sempre, per tot costat,
la cansó del enfadós
com si una dintre del cos
portés... *elástich-citrat.*
No veuhen res mes que faltas;
y el día que una se 'n va
pensant que han de fe 'l menjá
per res se posan malaltas.
De las casas que hi estat
ne guardo recort molt viu,

A punt de marxa. (Fotografía de *A. Merletti*)

Tochs d' esquella, xiulets, gran arrencada...
¡adeusiau á tots, fins la tornada!

IGNOCENCIA (per *L. García de Giner*)

—Quan seré gran me faré fer un vestit de fullas de pámpol, com el que portan algunas estátuas... ¿Oy que m' escaurá?

NOTA DEL ANY (per *Picarol*)

Una elegancia exquisita,
ó el recort mes durader
d' aquella regia visita.

puig he anat, alló que's diu
de *Rodas á cal Pilat.*
La primera ja 'm va fé
passá la mar d' amarguras;
hi havía allí mes criaturas
que plats al escudellé.
Entre la canalla, els vells,
un oncle, un gos y la tía...
¡gastava vuyt rals al día
per fe 'l menjar per tots ells!
Pero 'ls vaig plantá aviat,
y al poch temps que lliure 'm veya
vaig entrá á casa uns que feya
poch que s' havían casat.
Al principi alló era un cel:
sense aná al teatro, jo
sempre veya igual funció:
"*Los amantes de Teruel.*"
De la "noche á la mañana"
els plats volavan per 'llá
y si jo arribo á badá
me tiran la palangana.
Un día, molt carinyós
el senyó á la cuyna m' entra
dihent que té mal de ventre,
que fassi horxata d' arrós.
Ella, qu' era molt gelosa,
va entrá en els moments aquells
y agafantme pels cabells
se posa á cridar rabiosa.
Y si d' allí ab una empenta
ell no 'm fa sortí, ab mals fins
l' agafo y la fico á dins
d' una olla d' aygua bullenta.
Després vaig aná á servir
á una *Miss,* que no sé si era
casada, viuda ó soltera;
no ho vaig poguer descubrir.
Mes tart á unas senyoretas
molt grans, del passeig de Gracia,
que tenían la desgracia
de menjar sempre monjetas.
Y seguint la meva llista
entro á casa una tendera
que 'm fa servir de cuynera,
de sastressa y de modista.
Ab la obligació además
de pentinarla... y renyarme;
al cap-de-vall per donarme
vintidos rals cada mes.
Ara aquí estich aguantant
un génit que, si no fos
que ja son vellets tots dos,
els enviava al botavant.

. . . .

Ja trucan; l' hem feta bona,
aquest trucá es del vellot.
Quan necessitin minyona
pensin ab mí; la Ramona,
ja ho saben, ho sab fe tot.

J. STARAMSA

ALEGRÍA QUE "NO PASSA„ (per *Robert*)

—Creume, per tenir éxit en aquest poble s' ha de fer molt el ximple.
—Bé, pero, ¿cóm vols que ho fassi, si no 'n soch més?...

FRAGMENT D' UNA CARTA

"...¡Quínas engunias, quínas dolorosas opresións, las sofertas per la meva ánima, nineta del meu cor!... En aquest niu tan tendre ahont semblan reflexars'hi las idílicas aubadas de un amor naixent; en aquesta llar constituhida per la voluntat dels meus pares, cómplices d' aquella térbola onada d' alucinacións qu' ofuscá 'ls meus sentits, ja s' hi ha acabat la pau pera sempre més... El perfumat ambent de l' arcoba de la meva esposa está prenyat de rancunias, l' atmósfera de las mevas habitacións saturada de ma propia indignació contra mí mateix. Y axís, condensantse aquests elements, ha arribat á formarse la nuvolada terrible que amenassa destruirnos d' una sola descarga...

¡Pero no t' entristeixis tú, estimada meva! El gérmen d' egoisme qu' arrela en tots els esperits, m' impulsa á abandonar aquesta casa, á deixar sola á ma muller, avans de que lo inevitable 'ns aniquili á tots... ¡Vindré cap á tú!...

. . . .

Tú, nena meva, ho sabs millor que ningú: axó no té remey. Tinch odi á la materia. Sento una invencible repugnancia á tot lo sexual; me fa basarda 'l tenir que sotmetrem al embrutiment de la carn: per axó fugiré del seu costat! Estimo lo tendre, lo bell, lo espiritual, lo que avans que tot es purament fruhit; per axó me 'n vull venir ab tú!

¡Qué se me 'n dona que tú, ma idealitat pagana d' ulls blaus y cabell ros, la meva reyneta de quinze primaveras, sigas per ara una ilusió irrealisable! El candorós amor perdurará y será sancionat pel temps. ¡Qué importa, tampoch, la diferencia de nostras edats! L' esperit no envelleix may. ¿Quí assegura que 'l meu no conserva la virginitat dels vint anys?

Perque si fatalment ha rebut las grolleras impresións de la materia, sa condició superior ha conseguit fóndrelas en el gresol de sas aspiracións cap á la perfecció.

¿Pera qué insistir? Voldría exténdrem mes, pero no puch. Per altra part el teu convenciment d' aquesta doctrina es sincer y profond. Tú mateixa estás mes versada que jo en aquests rahonaments, que alguns necis solen dirne futesas passionals ó sofismas d' enamorats.

Acabo, donchs, estimada meva. El meu sentiment amorós y la meva admiració t' acompanyarán sempre. ¡Si ets tant hermosa!... En el teu front ovalat y suaument pálit s' hi reflectan encants sublims; els teus ulls grossos y plens de clarors d' auba, brillejan ab el foch de la joventut y produheixen extranyas fascinacións; els teus llabis guardan el goig infinit de la infinita sensació; el teu coll, finíssim, es la mes encantadora manifestació del art; el teu bust... ¡oh, el teu bust!...

¡Pero, qué estich dihent? ¡Perdó, perdó, nena meva! En la descripció de ta harmoniosa y delicada escultura, del teu cos diví, vaig invertinthi inconscientment, els mes grans entussiasmes del meu pobre esperit! ¡Perdó!„ . . . .

. . . .

Emili Navarro

L' ESPERIT DEL SIGLE

(Balada)

Alé pel caball que vola
esperitat com un llamp,
ab las clins flotant per l' ayre,
brollant foch per ulls y nas.
Per ell no hi valen pas vallas,
ni montanyas, ni barranchs,
tot ho salta y tot ho bota...
no 'l probeu pas d' aturar.
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

Com mes corra y com mes vola,
mes pit té, mes bull sa sanch;
ab la qúa 's fueteja
ell mateix per més volar.
Si 's desfá alguna tempesta
s' abeura ab l' aygua que cau,
y ab las flamas s' alimenta
dels llampechs que 'l van crusant.
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

Tan bon punt n' es ran de terra
com se pert pel lloch mes alt,
com travessa las mars amplas
ó 'ls deserts mes assolats!
Si del Nort petja las rocas,
brollan foch sentne de glas;
si esclatan volcans, s' anima
passant per sobre d' un salt.
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

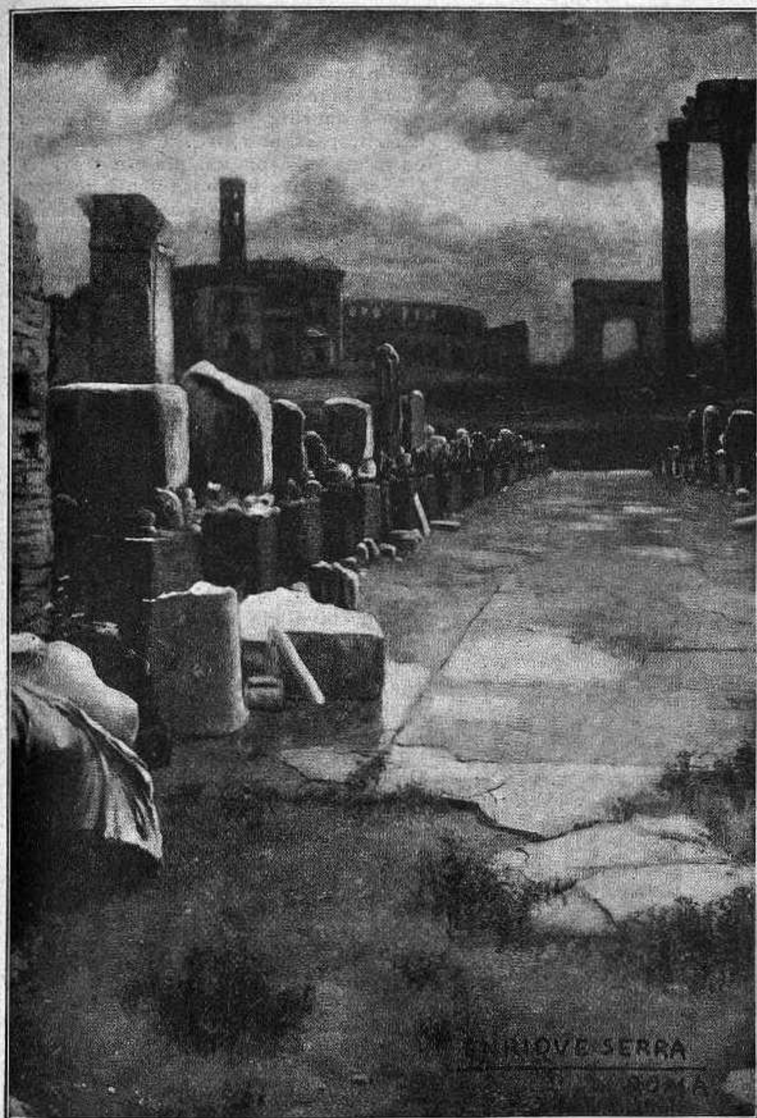
A son pas tremolan regnes
y imperis s' han desplomat,
y han quedat ciutats y pobles
munts de runas fumejants.
Al ohir el terratrémol
ni ha girat sisquera 'l cap,
y entre núvols de fumera
s' ha perdut per l' ample espay.
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

Travessa camps de batallas
entre 'l foch mes infernal,
renilla quan ou la fressa
inhumana del combat.
S' esperita en la cridoria
dels ferits agonejants,
y fa vía y fa mes vía
per fugir d' un mar de sanch.
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

¿Hont vas sense fré ni brida?
¿Quína má t' ha desfermat?
Com mes al enfront té vallas
mes bota y fa 'ls salts mes alts.
Deixauli lliure la terra,
no li poseu mes barranchs,
que fins que arribi á son terme,
llamp de Deu, no 's parará!
—Corra, caball, no t' aturis,
corra, caball!

Emili Coca 'y Collado

UN QUADRO GROS (per *Enrich Serra*)

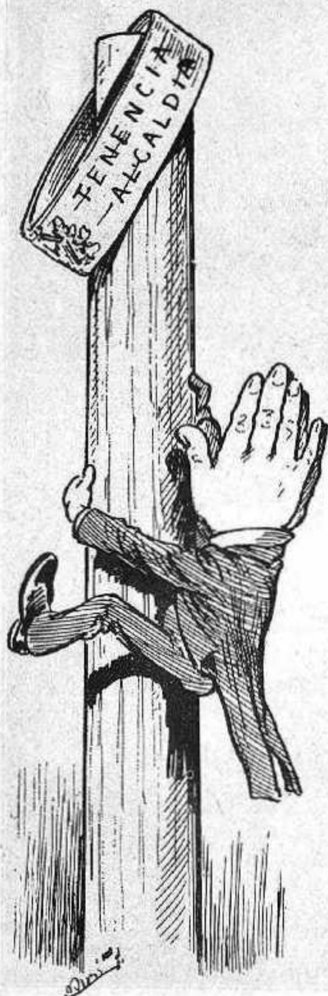

Foro Romá, á la llum de l' auba.

ELS TARONJERS D' OR

A mitja tarde, la Tresina, com de costum, s' assegué al peu de la gran bassa d' aygua dormida.

CUCANYA (per *R. Miró*)

Equilibri extraordinari d' un ambiciós temerari.

Un taronjer esclatant li feya d' ombreta—la més fresca y més hermosa del món—y un raig de sol, el més joganer y aixerit, passant entre las fullas, lluhía en sos cabells com una pinteta d' or.

Estava més hermosa y més abstreta que may. Sos ulls clars casi 's fonian en las dos tacas grisas de la tristesa que la feya delicada y interessant.

¡Cóm havía plorat!... Pels doblechs de son vestit senzill y escayent, perlejava encare alguna qu' altra llágrima.

Estimava á son pare y germans com may podrían imaginarse. Y no obstant, en Blay, instigat pels gelos dels fills, se conduhía péssimament ab la filla. Casi li havía pegat.

La pobra noya, després de sufrir el més bestia dels sermóns, havía sigut objecte de broma pels mossos que tornaren á sa feyna somrient els uns y 'ls altres gratantse, amohinats, com si 'ls hi sabés greu.

La furiosa irritació d' aquell rich pagés, portava una qúa qu' ell no ensenyava, pero qu' els altres pressentían.

Sabía de sobras que la Tresina l' estimava, que cusía y recusía las sevas robas, llesta, sens donarhi importancia; qu' arreglava els llits de tots y respallava els trajos de las festas; pero tot axó no era pas lo suficient.

En Blay pretenía casarla á disgust. Li havía escullit un xicot molt estúpit mes era 'l fill de l' arcalde, home de molts xinxóns; pero ella s' hi negava. Veus'ho aquí tot.

Era bona y no 's venía per res. Degut sens dupte á son temperament delicat per naturalesa, creya en l' amor d' una manera ideal y molt desinteressada.

Era un carácter; gens romántica, plorava purament perque n' hi havía motíu.

Educada per la baronesa, propietaria d' aquella gran hisenda, una senyora que no semblava aristócrata de tan senzilla y senyora qu' era, s' havía desarrollat en un ambent que may gosá la seva familia.

Sanitat Marítima (per *Picarol*)

—¿Qué diu, que 'ns han de vacunar avans d' embarcarnos?
—A quín país van?
—A la Mandxuria.
—Donchs, no s' apuri, senyora, ja 'ls vacunarán allí.

Per' aixó la realitat li era tan amarga. Havía passat vuyt anys, desde 'ls tres als onze, ab donya Emilia y 'l seu fill Lluis, que 'n contava tres més qu' ella.

El baronet era molt simpátich, franch y senzill com la seva mare, pero era tan migrat de naixensa que 'ls metjes havían aconsellat á la mare qu' el portés á fora.

El baró era un home superficial, mesquí d' ánima: un verdader *noble d' herencia*, viciós, capás de matar á la muller á forsa de disgustos, de manera qu' aprofitá l' ocasió que li proporcionava l' anemia del fill per' alleugerirse de donya Emilia, axís es que la deixá escullir.

Y ella, enlloch d' anarsen á qualsevol dels castells severament antichs del baró, preferí instalarse en la gran masía dels seus pares, que sols guardava del vell castell un petit tros del pis primer y l' antiga torra mitj enrunada qu' en l' actualitat servía de graner.

Allí, lliure de las empalagosas costums socials, vegé passar vuyt anys de sa existencia, els més hermosos segurament, entregada á las delicias maternals, com adormida en delitós ensomni...

La Tresina estimava á en Lluis com si li fos germá y la bona senyora enmotllava en ells sa manera de ser, costums senzillas, ideas de pau, plahers íntims y sossegats... Y 'l sentiment s' anava desarrollant en sos tendres cors.

Aquesta manera de viure, brincant com dos anyells sobre llits d' herba delitosa, gosant del sant ambent apacible, enfortits pel sol y no per cap forsa artificial, llegint en la gran *eloqüencia y moral* de la Naturalesa que 'ls adoctrinava contínuament, creixeren reflexíus sense cansanci y bons sense hipocresía.

Mes aquells vuyt anys passaren com una mena de són dolsa de ben trist despertar.

El baró disposá del fill per' educarlo á sa manera.

Y mare y fill, ab llágrimas als ulls, marxaren cap á enfonzarse altre cop en l' espessa sombra de la ciutat odiosa.

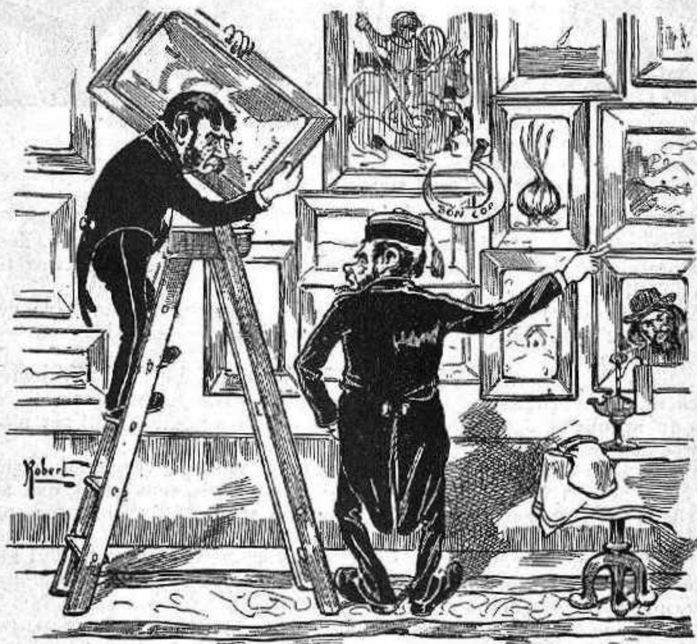
La Tresina tenía onze anys y quedá sola, trista, aixafada pel cantellut realisme de casa seva .. ¡Ah, els gelos, els gelos dels germans, que per son carácter disputador no pogueren lligar ab en Lluis!...

Y ara 'n tenía dinou d' anys, y encare 'ls gelos!... Y á més dels gelos, la injusta pretensió del pare!...

Vuyt anys qu' anyorava aquella primavera que 'n durá vuyt, com si volgués viure y morir tota d' un cop per no tornar més, ni tan sols per dos mesos de cada any!...

Vuyt anys que seguía y resseguía silenciosament, cent vegadas al día, tots els quartos y salas d' aquell pis abandonat que semblava un sepul-

En un saló perdigotayre (per *Robert*)

—¿Ahont va aquest *Rusiñol?*

—En un recó que no 'l vejí ningú... No puch sofrir que me l' alabin á n' aquest home.

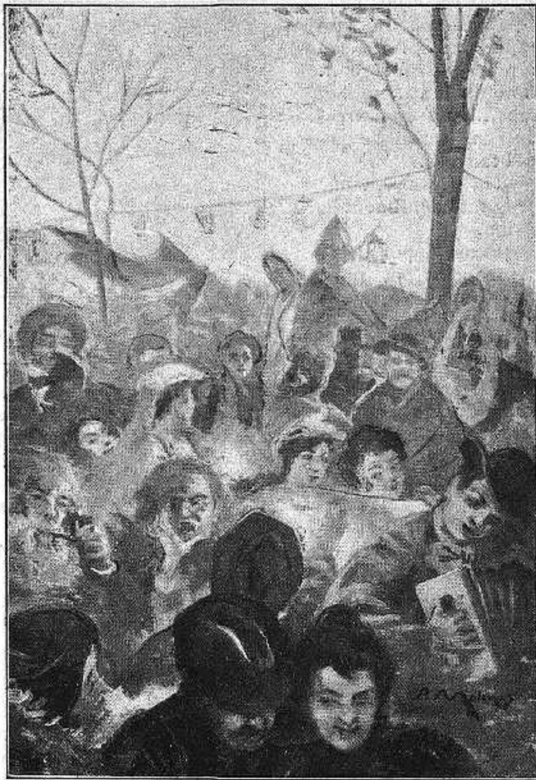
crel... La Tresina hi plorava com si fos l' ánima d' un passat felís!... Dolorosament treya la pols, com si fes caricias barrejadas ab llágrimas á tota aquella pila de joguinas y las guardava ab devoció com si fossin reliquias...

S' asseya enfront dels grans vidres del antich mirador y s' abismava ageyent el dols y trist mirar dels seus ulls clars per sobre 'ls daurats taronjers que reyan sota d' un sol que trobava malalt.

Y s' asseya y s' abismava també prop de las ayguas adormidas en la quietut de la tarde, sota 'l flayrós taronjer que semblava que s' apartés dels altres companys arrenglerats en la gran horta, pera ferli galantment de para-sol.

Així la havém trobada.

De romería (per *P. Molinas*)

Hi van á fer grans gatzaras,
tiberis y xerinolas,
mes, del sant que s' hi venera
¡ah, qué poquets se 'n recordan!

—Deu la guard. ¿La finca del baró...?

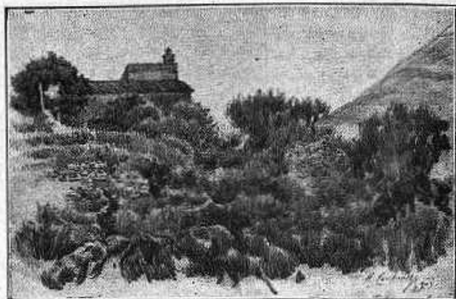
La Tresina, abstreta en l' infinita vía dels recorts, al sentir una veu tan aprop d' ella, quán se creya més sola, tingué un estremiment y girá 'l cap esporuguida...

Y 's quedá glassada, freda, sense saber qué dir... En front d' ella, sorprés, hi havía en Lluis!

Dominantse com pogué, tremolosa, contestá á la pregunta, y sa blancor de finada va cambiarse per una onada de sanch ab el roig puríssim de las camperolas.

Hi hagué un instant de quietut feconda. ¡Quántas cosas van dirse sense obrir els llavis!

A Tagamanet (per *J. Cardunets*)

Una fondalada.

En Lluis digué á la fí, fortament emocionat per llunyans recorts:

—Corríam, anavam sempre junts... Lo seu era meu y lo meu seu... y... no obstant... ¡oh! el temps... com ens envelleix y 'ns torna de pedra 'l temps!...

—¿Ha pensat en mí? —preguntá débilment la Tresina.

—¡Pensar, pensar!... Primerament sí, molt que hi pensava, pero després!... El colegi, l' Universitat, la joventut, el bullici de la baladrera Barcelona, els amichs, tot, tot axó va teixir sobre 'l meu cor com un vel qu' amortallés mon passat... Mes la mort de la mare, la voluntat de ferro del meu pare, son carácter dominant, lluytas y tristesas, han trocejat molt sovint aquest vel y llavoras, cansat, defallit, m' han somrigut llunyanament aquests flairosos taronjers d' or, com si m' oferissin una nova vida, vessant de veritat, com si 'l such d' aquesta fruyta fos el néctar de salut y d' alegría!...

La Tresina estava molt hermosa, esplendenta; el sol ponent li daurava 'l cap. Y de cop quedá freda. Feya vuyt anys que no s' havían vist. ¡Qué cambiats estavan!

—Y... ¿ha sufert molt, vosté?—feu ella.—Veig qu' en la ciutat també s' hi sufreix...

—S' hi lluyta ab fieresa, ab las dents, perdent'hi trossos de cor, ofegant l'ánima!.. He sufert molt, molt, no 's pot contar lo que he sufert!... Jo 'm sentía artista, jo soch artista, y 'l pare, tossut, me volía matar ab el dimoni de la carrera. ¡La diplomacia, la diplomacia!... Fins que renyirem y he traballat sens descans, ab fam de pa y sed de gloria y á la fí, triunfo!... ¡Ah, la ciutat, la ciutat!... Pro á n' aquí, en aquestas terras sense sombra, ¿també s' hi sufreix?...

—Sola, sense ningú que 'm comprengui!... El gran pis silenciós... Els camps me semblan de color de cendra; el sol m' espanta y la lluna se m' apareix cada

Paisatje (per *P. Farré*)

Riera de Vallvidrera.

nit ab son rostre de tísica, com si 'm convidés á fer son camí!.....

—¡Ploras!... ¡Qué bonich es plorar!... ¡Perdónam, Tresina!... Sí, sí, Tresina; recordo be 'l teu nom! ¡Oh! Tresina, t' havem olvidat!... ¡Férem de tú un ser á la nostra imatje y l' abandonarem entre 'ls terrossos!... Obram el cor, tráctam de tú com en aquells temps que jugavam sota las riallas del día, ¡Tresina!

Y digué la Tresina sanglotant:

—¡Ah, qu' en Lluis es un home, viu en la ciutat, passará uns quants días en la casa de sa infantesa, y aquella infantesa, aquella fraternitat, está lluny, eternament lluny!...

—Pero quedém nosaltres, els mateixos!...

—Els mateixos: en Lluis, el fill del baró, y la Tresina, la filla d' un pagés!...

—¡Ah, no!.. ¡Qué 'ns importa! El baró es el baró y 'l pagés, el masover com sempre... En bon hora qu' ells s' hi entretinguin ab això de las castas. ¿Qué farían?...

¡Pero nosaltres, nosaltres!

Jo m' aburreixo, 'm moro en la desolació del meu taller... Sol, sense familia, perdut pels carrers y carrerons humits de la ciutat furiosa... Y tú 't mors en la desolació d' aquest pis polsós y deshabitat... Sola com si no tinguessis familia, perduda per las hortas, á través dels camps!... ¡Ah, Tresina, ánima del meu passat y del meu present, que desitjava, sens buscar per ahont érats; per alguna cosa floreixen els arbres y cantan las flors y riu paternalment el sol; certament, per alguna cosa mon nom floreix en la ciutat!...

R Nogueras Oller

LA TORRE

Tots els que tenen torre
á Gracia ó al Putxet
al fondo de Vallcarca
ó á dalt dels Penitents,
ja 's troban en sas glorias
veyent que á terra y cel
vestits de primavera
els hi ha posat el temps.
El sol ni es fret ni crema,
l' ayre no es gens molest,
el dematí s' estira,
el vespre tarda més,
els arbres trauhen fullas,
els camps s' omplan de vert,
en els jardíns esclatan
las rosas y 'ls clavells
y aucells y papallonas
deixan sos nius d' hivern
y per pradas y arbredas
s' esplayan joganers
rebent els tendres flayres
del Maig que hermós floreix.

—

Tots els que tenen torre
ja 'n parlan somrisents
y á anársen'hi 's preparan
diumenje prop-vinent.
Escombrarán la entrada,
farán omplí 'l safreig,
esmotxarán las herbas
posantlas á nivell:
espurgarán els arbres
perque axís creixin més
y fassin millor sombra
quan piqui 'l sol ardent.
Obrirán las finestras
perque s' oregi bé
y 'l baf humit que encare
hi resta del hivern,
l' escampi l' alenada
del ayre montanyench
que du olor de ginesta,
de pins y de rosers,
com si sigués la terra
tot ella un incensér.

—

La torre es el bell somni
del ciutadá que ab fé,
ab forsa y ab constancia
traballa tot l' hivern.
Es ella sa alegría,
es ella tot son pler.
En ella ab goig reposa
d' aquest trasbals violent,
que lluyta per la vida
se 'n diu en nostres temps.
En ella ab tot sossego
sa llibertat fruheix
en mitj de flors qu' encantan
ab sos colors riolers,

sota la fresca sombra
dels arbres corpulents,
veyent, de día, lliures
volar munió d' aucells
y contemplant, al vespre,
brillar milións d' estels,
sense indagá 'l misteri
de lo que sent y veu,
fentse la ilusió hermosa
que quant hi ha en l' univers
per goig y per delicia
del home sols s' ha fet!

SIMÓN ALSINA Y CLOS

UN "ENCUENTRO„ (per *Mariano Foix*)

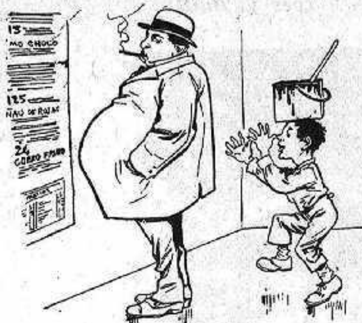

—Digui á la seva senyora que aquest vespre la vindrém á veure... ¿Hi será, oy?
—Si no hi es ella, hi seré jo, dona, que segons per qué encare valdrá més...

MISSATJERÍA

Colomet d' ala lleujera,
reyetó dels monjíns blanchs,
que purrupejas y 't tivas
fatxander posturejant;
l' anell de la bona-nova
vetel' aquí, ben fermat,
perque de mon desitj sigas
missatjer, ab quí tú sabs
espera frissosa véuret
com una estrella apuntar,
estrella de la esperansa
viatjadora pels espays,
que lliga ab blava cadena
de sospirs, dos cors amants.
Apa, vina, ullet de gloria,
salamer de fí plomall;
vet'aquí un bes... No, no ho pensis
que 't valga tombar el cap,
dos, tres, quatre... tots per ella!
veurás que te 'ls pren de grat
y potser, potser te diga:
—No me 'n escatimis cap,
dómlos tots ¡que pochs!...—sos llavis
en flor, ab ton bech juntant. [bis
Y entre 'l satí de tas plomas
los ditets al enfonzar;
contra son pit al estrenyer
bell covador virginal
d' ignocentonas delicias,
ab poncelletas format,
del anelló del missatje
los nusos deslligará,
gombolante en sa faldona,
manyagante entre sas mans.
Después, boy llegint la lletra
del bon-recort, quan sabrá
que dels sospirs de l' ausencia
lo ventijol, fa mes gran
la xardorosa foguera
del cor que la está anyorant,
y compta febrós los días,
las horas, que ha de tardar
á posá 'l cap altra volta
hont tú acotxadet geurás,
millor que 'n bressol de randas
un paterrelló manyach.
Y quan del últim mot bega
per los ulls, l' adeu melat,
del qui espera entre sos brassos
un cel, aquí al mon trovar;
¿cóm no tindreten enveja
ni engelosir del esclat
de tendres mots, de caricias,
de petóns, que gosarás!...
Vina colomet, desplega
las alas y amunt, ben alt,
ben alt, fins que senyorejis
ab ta mirada els espays.
Gira después de bon ayre
dret hont lo sol té 'l llevant,

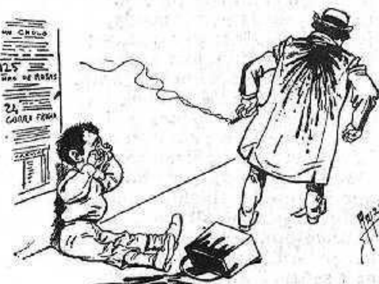
LA JUSTICIA PER SA MÁ (per *Rojas*)

—Tú ves fent muecas,
jo t' arreglaré ..

—¡Ay, oy, uy, la mare!
No ho volía fé...

—(Pobra esquena meva!
Noy, quín mulladé!)

CULTURA "BON MARCHÉ„

(per *V. Buil*)

—De 'n Kempis á en Kropotkine
¡trihin pera tots els gustos!
El que avuy no compra llibres
es que vol tirar per burro.

passa monts, deserts, planuras,
passa rius, concas y valls...
Si jo també tingués alas
per seguirte, Deu me val,
qué depressa que faríam
las lleguas minuts tornar:
tú á dotzenas per ventada,
jo á cinquanters per instant;
tú brunzent com una fletxa,
jo, á poguerho, com un llamp,
fins arribar de sa cambra
en los vidres á trucar,
diguentli: —Bon jorn perleta!
ja som vinguts... ¡Deu te guart!
Mes, vesten en hora bona,
que jo aquí 'm tinch de quedar;
tú lliure per las alturas,
jo al colomar, suspirant
perque á l' esparver no trobis
ni 't sentis l' alé mancar,
ni un regolf de tramontana
se t' emporti de mal grat.
Desplega l' albina tofa
de tas alas pel cel blau,
jardí d' estrellas hont tenen
cad' hu la seva 'ls mortals.
Lléusat'hi valent, enfonz'hi
lo vol, fins que trobarás
la meva prenli tot d' una
lo mes llampant de sos raigs,
perque 'n ton front resplandeixi
com un clavell de brillants
y aixís, tantost ella 't veji,
dirá, estenente la má:
—Colomet, ben vingut sigas,
ben vingut, donchs prou sé ja

ILUSTRACIÓ POPULAR (per *J. Pellicer Montseny*)

Biblioteca al aire lliure,
hont donan per una *perra*
tot un llensol de paper
ab noticias de la guerra.

quí de la llum de sa gloria
los meus ulls vol fer mirall,
per véurehi lo cel obrirse
y el cor sos anhels lograr...

¡Ala ves, ves en bon' hora,
reyetó dels monjíns blanchs!...

FRANCESCH UBACH Y VINYETA

EL PALAU DELS ENCANTATS

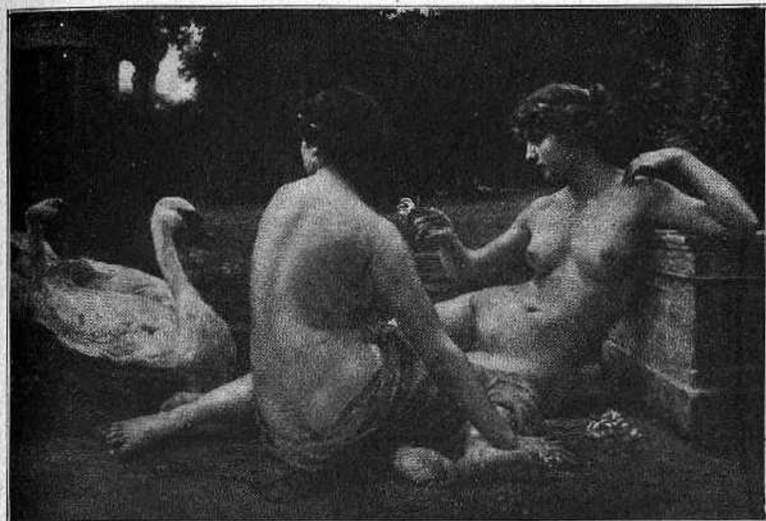
Ab aquest nom es conegut á Vilallarga l' establiment de begudas que 'n Conrado té obert al carrer Gran; la gent troba que li escau mes que 'l que porta oficialment: *Cervecería del siglo.*

Ben al contrari de lo que passa en els demés establiments del mateix article—que no son pochs per lo qu' es la població—de quins se pot dir que la vida acaba diariament un xich mes enllá de las nou de la nit, en el *palau* de 'n Conrado l' animació comensa á manifestarse dejorn del vespre pera no extingirse fins que han caygut las dotze batalladas. Pero quina manera de manifestarse, Deu meu! Planys dolorits, tristos sospirs que semblan sortir de fondo soterrani, amargas queixas arrencadas á cors llatzerats, exclamacións enguniosas escapadas de gorjas malaltissas se senten darrera 'ls cristalls glassats de la vidriera que la llum rojenca del gas apenas travessa: un se pregunta si 'ls cristalls glassats els han posat allí, al portal, pera apartar el santuari, el sagrat recinte reservat als el·legits, de las ulladas curiosas dels profans. Quan las casas del barri ab las portas tancadas y en el silenci de la nit semblan pacífichs fantasmas posats de renglera, quan el carrer Gran sens' ánima viventa que 'l travessi queda pansit y solitari, alashoras es quan del *palau* de 'n Conrado s' alsan, s' enfilan al cel, are fúnebres y esglayadoras, are tendras y esprimatxadas, tan aviat psalmodías d' ángels, melopeas de pastors enamorats, com misereres d' arrepentits pecadors, las mes extraordinarias canturias. Y es obligació principal dels vehíns lo tenir d' aguantar cada nit un tan fort devassall de melodías tristas.

De mitj día al cayent de la tarde, quatre jayos del barri 's deixan veure á la cervesería y allí s' están no mes per passá 'l rato, jugantse 'ls anys al truch *á tres las cinch ab revenja.* Quan aqueixa bona gent se retira á caseta, alashoras en l' establiment hi regna un silenci august, majestuós, de cementiri de poblet de fora.

Al vespre ja es altra cosa. Uns quants fadríns—posemn'hi una dotzena—arrivan á la porta del *palau,* obran la vidriera d' una revolada, un cop dins s' asseuhen; generalment no 's fan servir res que porti aparellat el mes petit dispendi, se passan el diari, si han de beure un got d' aygua ells mateixos abocan de l' ampolla que van á buscar al taulell. Ni un que passi de la vintena, tots se troban en la florida edat de las il·lusións, de l' alegría fatxendera y ostentosa; y per xó al véurels aplegats al voltant d' una taula, pobres aucells ab l' ala aixelada, aqueixos minyóns de careta groga y escarransida, de galtas begudas, de llabis morats, de mirada enguniosa y plena de resignació, sembla talment que á un se li encomana la tristesa fonda que ompla l' espay tancat de la cervesería. Y una aspiració constant, poderosa, avassalladora 'ls uneix l' un al altre, els té reblats com forsats de presirí á una mateixa cadena; el desitj de rendir culte á la música, á la poesía, al art en sas mes puras manifestacións els té congregats fins á mitja nit, perdent horas del descans que prou necessitan després del traball de tot el día.

DEL "SALÓN„ DE PARÍS (per *Carlos Pellicer*)

Flors d' aygua.

Atenció, l' amo entra en escena. Escarnint el gesto ultra-distingit, l' actitut plena d' afectació y la figura ensucrada y llepissosa d' un primer galán de pantomima, acosta una cadira, hi apoya 'l peu dret, enarbola una guitarra, passa 'ls dits pel cordám ab certa llestesa y comensa á preludiar un senzill motiu d' acompanyament: Zúm, zúm! Silenci en els rengles. Zúm, zúm! Sensació, estupor. Els ulls de molts dels iniciats se mitjclouhen, els cors s' encongeixen, llabis y finestretas del nas tremolan, tremolan. Al taulell apareix, dominant l' escena, y s' hi planta y s' hi queda com posada sota dosser, la filla de 'n Conrado, tal Clemencia Isaura presidint á Tolosa una d' aquellas Corts d' amor que feyan época. Zúm, zúm, ara va. Un parell d' estossechs de lo mes selecte y elegant, y l' amo ab veu de baix enmatllevada y abusant dels *trémolos* y demés *floreyos* d' aficionat, fa vibrar, enternidoras y melancólicas, las estrofas d' una cansó de cego:

Triste noche mis párpados cubre..

Ja 's pot dir: oli hi ha caygut. La tanda dels joves comensa. Ay la mare, ne voleu de tercetos? *La Playa, El Pensil, La Filomena, El Letargo,* tot hi va. En la lletra de la major part d' aquestas composicións no hi pot entrar mes mala intenció:

Mira que muero,
muero de amor,
en tí confía
mi corazón;

ni més sentiment quan l' assumpto s' ho porta:

Para contemplar mi amor
entré dentro un cementerio...

Ja está dit que la tonada correspón sempre á la lletra en quant á intenció y bon gust.

Una veu: *¡els puróns, els puróns!* Com si diguessem: els vells, la colla dels vells! Tres guetos, que han entrat á la darrera hora, avansan, s' acostan, se miran, escupen, s' asseuhen, proban la veu baixet y ¡apa! las hi cargolan de valent. També á ells els persegueix *el hado fiero* y maleheixen *la loca fortuna* que 'ls te allunyats del *ser querido;* també xerran del *verjel* y de la *rosa purpurina* y del *valle perfumado* y de tota la demés enderga. ¡Y si 'n son de vells, mare de Deu, els tres cantadors! El que *fa 'ls segóns,* un homenet secardí, quina pell ha pres ab el temps un color d' arengada rovellada, ja cantava *á terceto* quan en Centenas, el dels coros, era ajudant ó cosa aixís d' en Clavé; el que *canta 'ls primers* no te ullals á la boca, ¡pobret!, y no be alsa la veu, que ja xiula las esses, y el que *treu els baixos* veureu que canta xamós, ab la boca mitjclosa, á *fior di labbro,* perque aquesta era la moda en sos bons temps de cantador de

Una fira á Andalusía (per *Azpiazu*)

Novas macas com uns sols,
de salerosa presencia
qu' están fent... la competencia
als polítichs espanyols.

MARQUÉS Y HÉROE (per *Picarol*)

—Digui lo que vulgui en Maragall, jo soch el verdader autor de *Les Reyals Jornades*.

tercetos. Com si 'l pes dels anys no 'l portessen assobre, com si 'ls tropells de l' edat no 'ls fossen cárrega pesada, 'ls tres jayos s' enardeixen cantant y allargan la veu aprimantla fins á ferla fonedissa; y la donan per endressar tendresas á l' aymada ideal á qui anomenan

bello angel tutelar

y altras cosas molt finas y d' estil conceptuós; y enjegan fins á vessarlos á dojo els anyadits d' un gust ben primitiu que unas vegadas son *ay!*, altras *ay sí!* y altres cops *ay de mí!* segóns las necessitats imperiosas del ritme.

Després de la música 'ls versos; el cant cedeix el lloch á la declamació. Tiradas y més tiradas de quartetas en castellá, tretas totas de dramas de la mena dels anomenats: *Jaime el Barbudo, El corazón de un bandido, Diego Corrientes,* verdaderas diatribas contra la societat y l' ordre en las que l' ofici de bandoler se glorifica y enalteix, obtenen l' aplauso rabiós dels entussiasmats parroquians. Lo que agrada més es un fragment del *ball d' en Serrallonga,* aquell en que detallant aquest capdill catalá la llista de las proesas qu' encare ha de fer, assegura que cremará, robará, matará

y la Joana fará la cumida.

La sessió acaba

cada nit ab un coro més ó menos humorístich, prenent'hi part totas las veus disponibles. Després ja no passa altra cosa: la filla del amo abandona 'l seu trono del taulell; en Conrado apaga 'ls llums de gas y "l' Assamblea queda disolta", que diría un ciutadá orador del any setanta. El silenci més absolut domina en la barriada axís que deixa de sentirse 'l soroll de la guitarra cansonera y de las tres ó quatre veus ofegadas qu' *interpretan l' art* en el PALAU DELS ENCANTATS.

MANEL DE ROURE

MONOLECH

M' agrada menjar tal qual;
pero un, que per sabi passa,
me diu que si menjo massa
es fácil que 'm fassi mal.
M' agrada beure bon ví;
pero si 'n bech molt... ¡macatxo!
no 'm trobo bé, m' emborratxo
y tothom se riu de mí.
Ho dich sense cap embut:
aquella noya tan maca...
¡fuig! no convé á la butxaca
y menos á la salut.
Quan súo, jo 'm posaría
ab molt gust á pendre l' ayre;
pero diu que si ho faig gaire
puch tení una pulmonía.
Diuhen que dejorn retiri,
que 'l repós y l' abstinencia
son la major conveniencia
per fer tart al cementiri...
¡Vaya una broma pesada
la d' aqueix mon de papé!
Si m' agrada, no 'm convé;
y si 'm convé, no m' agrada.
Jo ab axó no m' hi acomodo,
y crido y ningú 'm respón:
—¡Deu meu, feu un altre món
ó feume d' un altre modo!—

JOAN TOMÁS SALVANY

ENGRUNAS (*)

I

Trista te sols posar
al veure 'ls anys passar.
Te vas fent vella!
Mes just es confessar
que avuy no 't pots queixar.
¡Encare ets bella!

Y en tant que 'l goig d' aymar
sentim, sens may mancar
nostra ventura,
deixém els anys passar
que etern son rodolar
ningú els atura.

II

S' ha mort el llimoné,
el fret es qui l' ha mort.
Las fullas s' han secat,
el tronch es tot un corch.

L' han vist els aucellets
y tristos s' han quedat.
Avans d' empendre 'l vol
un cant li han refilat.

El llimoné s' ha mort,
demá l' arrencarán...
¡Qui sab els aucellets
si se 'n recordarán!

III

Doneume avans de tot á ma estimada,
del bosch després doneume la violeta,
d' un cel d' estiu la nit ben estrellada,
del aire l' aureneta.
Es tot quan me convida
á olvidar las tristesas de la vida.

IV

T' has enfadat. Sosségat, vida meva.
Veig que no 's pot ser franch.
Mes jo soch fet aixís, no puch curarne;
que fa temps que pateixo d' aquest mal.

Y s' ha enfadat per re, una tontería;
perque vaig confessar
que avans que á una Susagna ó una Mag-
[dala
cent voltas prefereixo á una Zazá.

V

Fullas abandonadas
ensá y enllá escampadas
y que mos cants porteu.
Si el vent que se us ne porta
vos creya fulla morta
avuy ja no s' ho creu.

Viviu, floteu enlayre;
mes si d' aquest cantayre
vos cansa lo bordó,
de tanta y tanta *engruna*
feune si os plau sols una,
¡tan sols una cansó!

A. Juliá Pous

(*) D' un llibre en preparació

ELS PRIMERS REDOLINS

6 Abril. Ja fá días qu' al sortir d' *El sigle* 'm segueix un jove. Al arribar davant de la porta de casa, s' atura y 's queda guaytant com pujo l' escala. Avuy s' ha atrevit á saludarme ab una inclinació de cap, y jo, involuntariament, li he tornada.

Es molt simpátich aquell jove.

M' agradaría saber com se diu.

9 Abril. Avuy m' ha emprés; el cor m' ho deya qu' avuy m' empendría: aixís que l' he vist m' ha semblat llegirho en els seus ulls.

¡Y qué malament li ha sortit, tant bé que volía dissimularho!

Quan éram á mitj carrer de Tallers, m' ha passat al davant, y girantse, ha fet veure que 's topava ab mí; llavoras m' ha aturat y m' ha preguntat pel meu benestar...

¡Qu' es atrevit!

Me parlava d' una pila de cosas que jo no sabía com respóndrelas. M' ha preguntat si jo tenía promés ..

Per fí li he dat permis pera que m' acompanyés cada día en sortint d' *El sigle*.

No sé que hi haji cap mal en axó. Casi totas las de la botiga tenen un ó altre que las acompanya.

13 Abril. Ja sé 'l seu nom; se diu Enrich. Es un nom que m' agrada molt: el meu germá, qu' al cel siga, també s' ho deya.

Té un parlar tan dols que las horas al seu costat passan sens adonarmen. Me diu que m' estima molt, que 's vol casar ab mí ...

Las mevas amigas me tenen enveja, n' hi han que 'm diuhen que m' hi tornat orgullosa ..

Y es qu' el meu Enrich es tan ben plantat, ab aquell bigotet y aquells ulls negres...

17 Abril. Per culpa d' ell avuy m' he disgustat ab la meva mare. Ella, un día qu' era al balcó esperantme, 'l va veure, y m' ha dit que tenía cara d' agradarli totas; que hi anés en compte, qu' aquets lo que buscan es perdre á las noyas...

Jo li he dit que sempre sería montada á l' antigó, y ja hi hem sigut.

20 Abril. Perque la meva mare estés satisfeta, he dit á l' Enrich que anés á véurela y á demanarli el permís pera casarnos.

Ell m' ha respost que ja ho faría més tart, que tenía la familia fora y primer volía que 'm conegués una tía seva.

Trobo que té rahó 'l xicot. Després m' ha dit qu' era estudiant y li faltava un any pera acabar la carrera, y que fins allavoras no podía formalisar las cosas.

25 Abril. L' Enrich es un ángel; cada día 'ns estimém més.

Quan estich al seu costat me considero la dona més felissa d' aquest món...

La meva mare ja no 'm renya; pero devegadas, sobre tot á la nit, quan vé á acotxarme y 'm fa un petó, veig que plora...

¿Per qué deu plorar la mare?

7 Maig. Ahir á la tarde l' Enrich me va portar al Tívoli. No sé pas la funció que van fer. Tota la tarde vam estar enrahonant de mil projectes diferents, y ell se m' acostava, se m' acostava ab els ulls encesos, guaytantme fit á fit, parlantme á cau d' orella, fentme respirar el seu alé calent...

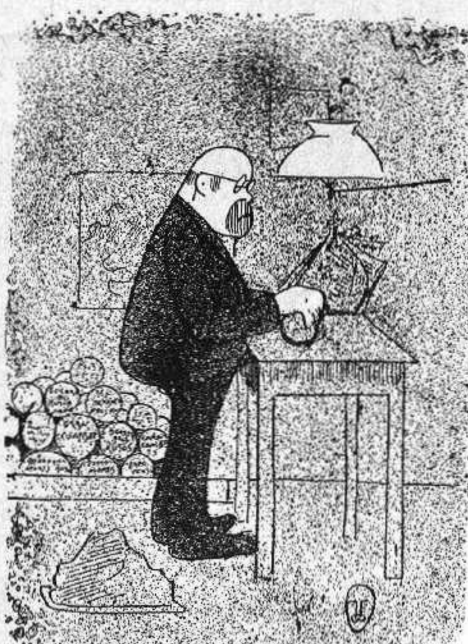
AL SAFREIG (per *J. Llopart*)

Cóm mes pessas s' esbandeixen,
mes roba bruta existeix.

¡Ja 'ls dich jo que, á Barcelona,
no hi ha un pam de net!

Un corresponsal de "La Veu„ (per *Bagaria*)

Confeccionant els darrers partes de la guerra russo-japonesa.

Pas difícil (per *Sierra de Loma*)

—¿Hont som, noy, á las regións pluvials trans-siberianas?...
—No senyó, estém travessant un dels carrers del Ensanxe.

Al sortir va ferme un petó. Jo, vaig enfadarme y ell també va fer l' enfadat llavoras.

¡Quín atrevit! ¡Potser sí que te rahó la meva mare! ¡Pero l' estimo tant!...

14 Maig. Avuy m' ha dit que 'm volía portar á coneixer á la seva tía, y hem agafat un cotxe. Jo no volía pujarhi; pero l' Enrich es tan bó.

Dintre 'l cotxe m' ha fet mil juraments; m' ha petonejat com un boig...

Plorava, reya, m' estrenyía en els seus brassos: m' ha fet malbé. El cotxe s' ha aturat en un lloch de la montanya de Montjuich, davant d' una casa que m' ha semblat era una fonda. Al preguntarli jo per la seva tía, m' ha dit qu' entrés, qu' allí la trobaríam. Hem entrat en un menjadoret, al costat hi havía un quarto.

Jo he agafat por.

L' Enrich m' ha calmat; m' ha dit que 's casaría ab mí; m' ho ha jurat per la seva mare; li he fet tornar á jurar, y ab els ulls encesos, repetía 'l jurament y 'm petonejava ab frenesí... Se m' ha llensat als brassos delirant, febrós, m' ha parlat de cosas que jo no coneixía; petonejantme sempre, sense separar els seus llabis dels meus, accionant fort, entresuhat, anguniós...

Jo... veya la terra voltar entorn meu, y una suhor freda 'm cu-

UNA NOYA DEL DÍA (per *J. Cardona*)

—De candor y d' ignocencia
es vritat que 'n tinch el tipo,
mes, si convé, 'ls ballo un tango
lo mateix que la *Chelito*.

bría tota Volía cridar y 'ls seus llabis tapavan la meva boca, volía fugir y 'ls seus brassos me lligavan, y, quan en un moment de desesperació davant de las mevas negativas, ell m' ha deixat... llavoras, jo, ansiosa de goig, borratxa de caricias, m' he llensat en els seus brassos, estrenyentlo fort, abandonantm'hi per complert ..

Quan hem baixat de Montjuich era ja molt tart.

Jo somicava, ni gosava mirármel. Ell semblava qu' estigués cap-ficat.

21 Maig. L' Enrich no ve tant sovint á esperarme á la sortida d' *El Sigle*. Passo las horas mortas á la botiga esperant l' hora de trobarlo, y molts días no hi compareix. Hi ha moments que dupto y estich ab ansia. Quan més creix el meu carinyo, més noto la seva fredor.

¡Si ho hagués sapigut!...

La meva mare 'm diu qu' ell no m' estima, que no es constant.

Jo prou el defenso y 'm barallo ab ella, pera dissimular.

Pero massa qu' ho sé que te rahó la meva mare.

3 Juny. Decididament l' Enrich no m' estima.

Es un pillo.

Ja no parla de casarse ab mí; al contrari, diu que la seva familia no li dona 'l consentiment.

Passa senmanas senceras sense veurem y al preguntarli jo 'l motiu 'm respón que s' ha d' examinar, que no pot distreures y que jo soch molt pesada.

6 Juny. Ahir al anármen cap á casa, sola, per la mateixa acera venía l' Enrich ab una donota.

Vaig perdre 'l món de vista; volía cridar y las llágrimas se 'm nuavan al coll..

¡Ell!

No sé lo que va passar per mí; m' haguera agradat poguer matar á n' ella, á n' ell... no ho sé.

He passat tota la nit plorant com una boja, pensant ab la tarde del 14 de Maig...

¡Lladre!... ¡Y m' ho va jurar per la seva mare!

Tots aquells juraments y promesas, prenían cos devant meu, clavantsem al cor.

¡Qué hi fet per ser tant desgraciada! ¡Mare meva!

¡Tot s' ha acabat!... ¡Pobre de mí!

16 Juny. Estich resolta á venjarme.

¡Me la pagará!

23 Juny. Avuy ha vingut á *El Sigle* á encarregar una bata de *Valenciennes,* l' Amadeo Reynals, un dels joves més richs de Barcelona. Quan li ensenyava la bata, m' ha dit: "¿No li agradaría estrenarla vosté?... ¡Quína llástima qu' aquesta careta 's fassi malbé en un recó de botiga!„ Jo he somrigut.

Al sortir, m' esperava á la Rambla. Es molt fí y molt atent.

M' ha ofert joyas y vestits; m' ha ofert un pis al carrer d' Aribau, amoblat á gust meu, diferent d' aquell níu del carrer de Ponent ahont visch...

Estich cansada del vestidet negre y l' etern céfiro. En Reynals te rahó: quan la joventut passa, hi ha qu' aprofitarla.

Estich decidida.

JASCINTO CAPELLA

L' "HORA„ DE LA GERMANOR

(Himne popular ab que s' acompanya la dansa nacional HORA UNIREI *de las terras unidas de Valaquía y Rumanía).*

Veníu, juntemnos, donéms la má;
tots els que abriguin un pit rumá,
de la gran *Hora* cantém el día
damunt las terras de Rumanía.

En els camps mòri tota sisanya;
mòri en nosaltres la impura sanya:
¡que nostra terra n' esclati en flor
y en nostras vidas la germanor!

Vina, *Valaquí*, que t' obro 'ls bras- [sos;
vina y juntemnos en tendres llassos:
Partims la vida mentres vivím,
partims la tomba quan ens morím.

No dona forsas l' isolament,
que una veu sola la desfá el vent:
Plegats en lluyta ja may hi haguera
forsa enemiga que nos vencera!

Abdós vam náixer de mare igual
com dos brassadas d' un rieral,
com dugas brancas d' un encreuhat,
com dos miradas d' un sol esguart.

Per sort parella tots dos glatím,
un nom á l' hora tots dos tením;
mateixa llengua, mateix celatge,
y ánima sóla per dans coratge.

Pintura paisatjista (per *L. Alegret*)

—¿Ara, no mes hi falta la figura?... ¿Y que no serviríam una de nosaltras?
—Me sembla que no, perque la *figura* ha de ser una vaca suissa...

Acut al *Milco* que allí anirém:
d' una xuclada l' assecarém;
y allí, enllassadas nostras banderas
dirém confosos: ¡Ja prou fronteras!

Y el sagrat astre contempli ufá
festas de joya pel camp rumá,
inondant pródich l' expléndit día
de la gran *Hora* de Rumanía.

Traducció de

J. Conangla Fontanilles

NIT DE NADAL

La darrera borratxera

Un ayre gebrat que talla la cara, obliga als contats vianants, que passan encongits y embolcallats ab las mantas ó tapabocas, á caminar depressa pels solitaris y foscos carrers de la població, tan foscos, que 'ls que tranzitan més s' endavinan pel trepitj que no perque 's vegin las sevas siluetas, que 's confonen ab la negrenca patina de las rónegas parets dels vells edificis, que acaba de fer més espessa y esferehidora la fosquedat que invadeix els carrers.

De quan en quan, interromp la quietut de la nit el cant d' un gall, contestat per un altre més llunyá, y per un altre, com alerta de centinella, lo *¡raach!* d' una clau al giravoltar dintre un pany seguit del rústich grinyolar dels golfos d' una porta que s' obra y torna á tancarse ab els mateixos grinyols y *¡raach!* de la clau que tanca 'l pany. També, al lluny, se sent á ratos un alegroy rasqueig de guitarras y 'ls cants d' una ronda de jovent que solemnisa la Nativitat del Senyor.

Com si fos una cuca de llum, la migrada claror d' una llanterna, que ni arriba á espargir las tenebras mes enllá d' una passa de distancia, atravessa algun carrer perdentse tot seguit, y tornant á quedar tot altra volta embolcallat per la misteriosa foscor d' aquella nit de Nadal, de cel rúfol y emboyrat.

Tot es fosch, negre. Tan sols en el carrer de la Carretera, trenca la espessa massa de la fosca una faixa lluminosa que surt de dintre la taberna, que atravessant els bruts y entelats vidres de las ventallas, s' arrossega per terra com un passadís encatifat y reflexa á la paret de l' altra banda del carrer els quadros dels vidres de las rónegas ventallas. De la taberna ne surten cants y renechs y riallas, tot confós y barrejat ab els monótonos y acompassats pichs del joch de la morra.

Pel carrer que dona á la Carretera, se sent que baixa un ofegat é insegur trepitj de passos, y de sopte, una ensopegáda seguida d' un ¡batúa neu!... embarbossat y un cos que roda per terra, donan á compendre que 'l que ha caigut es algú que va borratxo. Se 'l sent remolejar tot aixecantse y continuar son camí, ab la mateixa inseguritat y torpesa de passos, en direcció á la taberna.

Es el Quico Vinassó, sabater d' ofici y borratxo de professió els dissaptes y diumenges. Va sense cap classe d' abrich, la gorra enfonsada fins als ulls, mitj aclucats y de mirada ensopida, faltada de brill y d' expressió, ulls mitj morts per l' abús de las begudas espirituosas, essent son parlar embarbossat de tal manera, que fins estant seré, quan enrahona, sembla que estiga borratxo.

La seva entrada á la taberna es acullida ab grans aclamacións dels concurrents. El Quico se treu la gorra, y tot saludant ab cómicas reverencias, va dihent:

TRIO DE BATLLES (per *Picarol*)

Varen tenirla á las mans
trenta vegadas cada hú
¿quí ho va fer millor dels tres?
¡Ningú!

—*Buenas noches!... ¡Gracias, gracias, caballeros!*.

—¿De ahont surts en aquestas horas?—un li pregunta.

—Vaya una pregunta; —contesta un altre— d' ahont vols que surti un gat, sino d' una gatonera.

—Surto d' allá hont surto.—Diu el Quico; y dirigintse al taberner, continúa:—Tano, dónam beure.

—Y qué vols beure, aygua ab bolado?

—Vaja, home!... cinch de la blanca.

—Té, beu!...—diu el Tano, tot donantli una copa d' ayguardent— y acabarás de posarte á punt de carmetlo.—

El Quico pren la copa, escup, mira la beguda y al aixecar la má per portarse la copa á la boca, se sent de sopte 'l brandar de las campanas que senyalan la Missa del gall, y 'l Quico, com si hagués rebut una forta impressió, se queda ab la má enlayre aguantant la copa, y ab el cap entregirat envers las ventallas, escoltant el toch de missa, mut y quiet, petrificat com una estátua.

Els concurrents callan, extranyats d' aquella especie d' éxtassis del borratxo, al que contemplan ab curiositat. De sopte, el Tano, esclata en una forta rialla-da, y diu, drigintse al Quico:

—Sembla que t' ha fet efecte 'l toch de la Missa del gall, ¿oy?... Li recorda l' escándol que l' any passat hi va moure, y que li va valdre passar las festas de Nadal tancat á la presó ab pá y aygua. No hi anirás, no, avuy á la Missa del gall.

—Que nó hi aniré?..—Contes-

ta 'l Quico irat, com si hagués rebut una fiblada, apurant la copa.—Donchs, hi aniré... Tórnam á omplir la copa!

—No t' emboliquis, Quico;—diu un—m' han dit que hi haurá 'ls civils.

—Civils?... Me 'n menjo un parell á la brasa cada día per esmorzar!

—Ah, 'l guapo!..

—Y qué ha d' anar, si la por li fa tremolar las camas.

—La por ó l' ayguardent?

—¡Que nó 'n tinch de por!... y en proba de que no 'n tinch de por, qu' ara hi aniré á missa del gall!—

Y apretantse la gorra ab forsa, fins casi á descosirse la visera ab l' estirada, després de tornar á beure, sortí de la taberna, tot fent esses, més borratxo que avans d' entrarhi, despedit per las burlas y riotas dels concurrents.

D' esma, ensopegant ab qualsevol palet que sobressurtís del nivell de terra, el Quico enfilá 'l carrer de la Pujada de la Iglesia, y al ésser á pochs passos d' aquesta, se trobá darrera d' una dona que caminava mitj doblegada pels anys, tapada ab un mocador gran d' abrich posat sobre 'l cap, y portant á la má una llanterna encesa de migrada y escanyolida llum.

L' un darrera l' altra, caminavan en direcció á la iglesia, quan el Quico pegá una forta ensopegada en el grahó de l' acera. Enjegá un renech, y de la embranzida qu' emprengué, aná de tomballóns á topar ab la pobra velleta, la que fent un gran xiscle, caigué de cap sobre 'l marge-peu de la portalada, quedant estesa á terra, inmóvil, bocaterrosa. La llanterna rodolá per terra ab soroll de trencadissa de vidres; l' escanyolida flama oscilá uns moments, se rebifá y morí, apagantse del tot, quedant tan sols el pudent cremallot que despedía un enfilall de fum que l' ayre destriava evaporantlo.

El Quico s' aixecá

¿Qué hi va haver primer, ous ó gallinas? (per *M. Urgell*).

—Jo crech que primer hi va haver pollastres... ¿Cóm haurían fet ous las gallinas sense 'ls galls?

com pogué, tot renegant, y al veure la dona á terra, esclatá en forta rialladа, tot senyalantla ab el dit:

—Ja, ja, ja!... 'M pensava que jo era l'únich gat que anava á missa del gall, y veig que també hi anava una gata!... Ja, ja, ja!.. ¡Marramau!...—

Y tot brandant, si caich no caich, continuá dihent, entre estúpidas riallas, senyalant á la velleta:

—Jo que 'm pensava que á la nit de Nadal no més corrían gats y veig que també corren gatas!... Ja, ja, ja!... ¡Aixécat, mixeta!. . Que no pots? ¿Vols que t' ajudi?...—

Y al ajupirse, caigué sobre d' ella, que continuá inmóvil y erta.

Tot seguit se formá un rotllo dels que anavan á missa al entorn del borratxo y la dona; comparegué 'l sereno, y separaren al Quico, que continuava rihent ab estupidesa, y 's disposaren á donar ausili á la dona. Fou inútil: havía pegat de polsos á la pedra del marge-peu, y era morta.

Tots els presents quedaren fortament impresionats; més la impresió 's convertí en horror al reconéixer á la morta. Era la mare del Quico Vinassó.

—¡Qué has fet, borratxo perdut!...—exclamá 'l sereno ab indignació, boy amenassantlo ab la llansa.—¡Has matat á ta mare!...

El Quico, que continuava rihent, al sentir que havía matat á sa mare, callá, bocabadat, las mans al cap, tot ell un tremolor y ab els ulls que li fugían de la testa, aquells ulls sense brill ni expressió, de mirada ensopida y mitj morta. Volgué articular algunas paraulas, y de sa boca 'n sortí tan sols un emborbossament de sonidos, semblant més als de bestia que als de persona, barrejats ab espessa salivera que despedía forta bravada d' ayguardent, se li pronunciá molt més el tremolor que arribá á ser casi epiléptich, extengué 'ls brassos y caygué estirat, prop del cadavre de sa mare...

Aquella nit de Nadal el Quico Vinassó agafá la darrera borratxera; havía mort d' una congestió alcohólica.

R. Ramón y Vidales

CANTARELLAS

Un home, per sé á gust meu,
no basta que sigui guapo:
es precís que son alé
deixi aná olor de tabaco.

—

He notat que 'm ve al darrera
un jove molt elegant
cada volta que jo 'l trobo
y... me li poso al davant.

Pepeta Forgerón B.

Si 'm pogués tornar mosquit
te clavaría 'l fibló
sovint, perque 'm semblaría
que t' estampo un dols petó.

—

Ab rahó 's diu que la dona
quan *brilla* pels altres homes
deixa sempre al seu marit
completament á las foscas.

J. F. Gervasi

A "San Sebastián"... de la Barceloneta (per *Rojas*)

—¿Que no 's banya, vosté, Pepito?...
—No encare. Refrescarme en aquests moments crech que fora completament inútil.

MON BEYRE

Cansoneta

Un rey de morería
tenía un beyre d' or,
un beyre hont sols bevía
la reyna de son cor.

Val més mon beyre, hermosa,
que 'l beyre del Sultá,
quan bech l' aygua reclosa
en l' álveo de ta má.

Angel Vilanova

EPIGRAMAS

—¿Per qué sempre el tall més gros
de la plata prens, Batista?
—Perque 'ls talls petits no 'ls veig
desde que soch curt de vista.
—Donchs la plata acósta't més
y 'ls veurás.
—No ho vull, Mariana;
puig si de vista *soch curt*,
en cambi soch *llarch* de gana.

—

—Aquesta taula es estreta
per menjarhi tanta gent.
¡Oh, y la caló que s' hi sent!
Lo qu' es jo toco soleta
¡Mes m' estimo menjar sol!
—Si menjessis *sol*, Matías,
no hi trobarías consol:
al contrari 't cremarías.

J. Ferrer B.

—

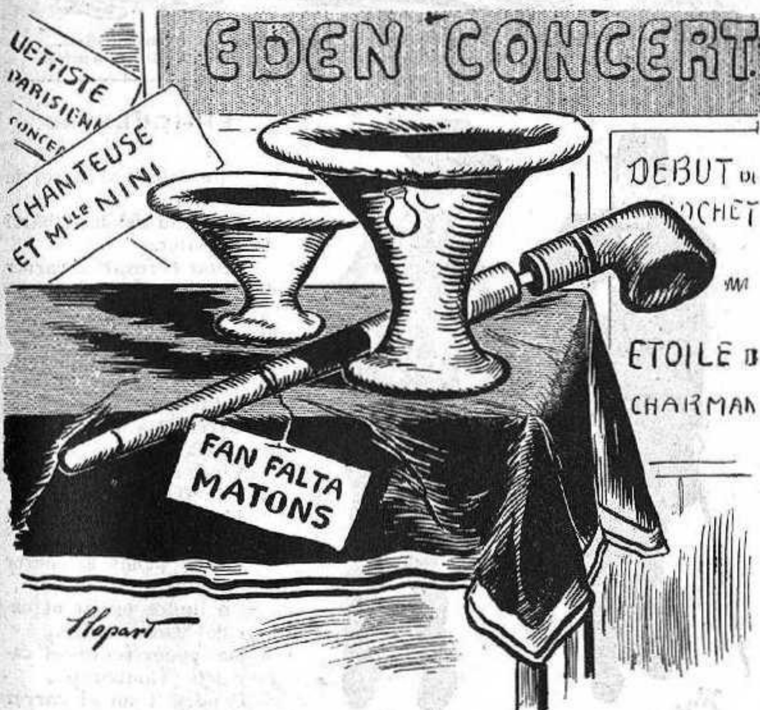
La planxadora Muntadas
se dona vida de reyna,
puig cap día toca feyna
ans de las dotze tocadas.
Per 'xó díu l' hereu Guitart,
parlant de aquesta *senyora*,
qu' ell en lloch de *planxa-d' hora*
li diría *planxa-tart*.

—

—¿Vols dirme per qué no s' obra
aquesta porta, Climent?
—No *sobra* perque hi es útil
y á tothom fa molt servey

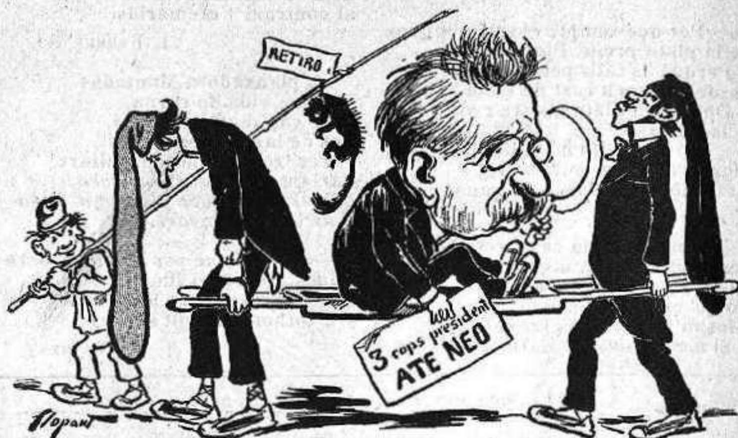
J F. Gavirès

Alegoría que parla (per *J. Llopart*)

Ja es un símbol ben estrany,
pero no se 'n troba un atre
que milló 'ns recordi l' any
mil noucents quatre.

El pes de la "Gloria„ (per *J. Llopart*)

1.er Perdigot. — Sabs, noy, qu' es molt pesat, carregar ab aquest mort tantas vegadas?...
2.on Perdigot. — Animo, company; aviat se fará l' Hospital y una cosa ó altra 'n lleparém.

Sinceritat (per *Ida*)

—Vosté, un bon amich que sempre dú la má al cor, no 'm negará aquest auxili...

—Dispensi, jo no duch la má al cor; la porto aquí al damunt de la cartera, perque no me la pispin.

RIDICULESAS

Ennuagarse al carrer de "Sant Pau.„

Viure un tísich al barri de la "Salut.„

Resar el rosari al carrer de l' "Infern.„

Morir de fam, un burro, al carrer de la "Palla.„

Divorciarse al carrer de la "Unió.„

Establirse un oculista, al carrer dels "Cegos de la Boquería.„

Viure un tartamut al carrer de "Tantarantana.„

Tindre una insolació al carrer de la "Sombra.„

Passar penas al carrer de la "Gloria.„

Un lladre vivint al carrer del "Gobernador.„

No poder seure al carrer dels "Tamborets.„

Pendre 'l sol al carrer de la "Lluna.„

Viure un catedrátich al carrer dels "Ases.„

Ser fí de nas y viure al carrer de la "Claveguera.„

Morir sens assistencia al carrer dels "Metjes.„

Viure un boig al carrer del "Judici.„

Per un nano, viure al carrer dels "Gegants.„

Vestir de dol al carrer "Vermell.„

Plorar al carrer de l' "Alegría „

Caure al carrer de "Sant Antoni „

Agafar una pulmonía al carrer del "Bonayre.„

Ficarse al llit per migranya, al carrer de las "Trompetas.„

Per una mare de didas, viure al carrer de la "Seca.„

Patir de ofech y viure al carrer de 'n "Pujadas.„

INFALIBLEMENT (per *F. Mas*)

¿Parlan, guaytant endarrera?
¿Què deuhen dí?... ¿'S pot sabé?
¿Son dugas donas?... Ja ho sé:
¡diuhen mal d' una tercera!

EL QUID D' UNA DIMISSIÓ (per *Picarol*)

—¿Y per qué deixa la vara, don Guillém?
—Perque soch molt modest y no m' agrada presumir.

disentérich al carrer de la "Fruyta."
á terra al carrer dels "Tres llits."
ına partera al carrer de "Sant Ramón."
e por al carrer de 'n "Guardia."
ederal vivint á la "Plassa del Rey."
ıre un gandul al carrer dels "Obradors."

Els eterns catúfols (per *Ida*)

Mentres hi hagi pecadors
al món hi haurán penitencias;
darrera del Carnaval
vindrá sempre la Quaresma.

Vendre barretinas al carrer dels "Sombrerers."
Per un protestant, viure al carrer de la "Mare de Deu."
Viure un cego al carrer de "Bona Vista."
Un fredolich vivint al carrer de la "Neu."
Incomodar el Sol al carrer de las "Cortinas."
Viure un desgraciat al carrer de la "Estrella."
Per un *gourmet* viure al carrer del "Malcuinat."
Regalar la mona, vivint al carrer del "Mico."
Anar al llit sense llum, al carrer de las "Candelas."
Per un esquilat viure á la "Plassa de la Llana."
Per una llevadora viure al carrer de las "Monjas."

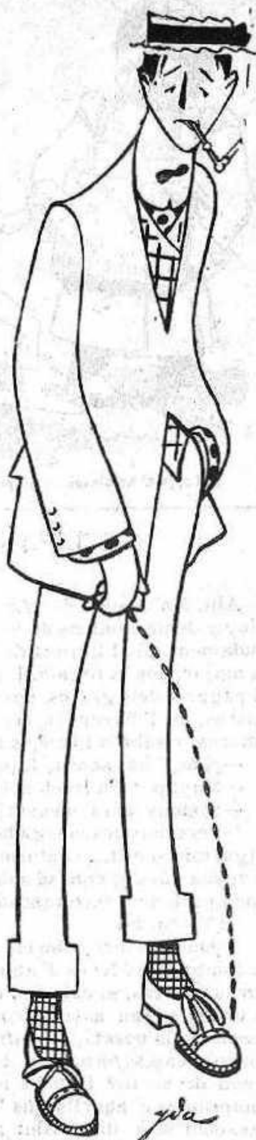
SANTIAGO BOY

ESCOLTA...

Per qué m' estimas, tú?... Potsé es qu' ignoras
que, de ma joventut, las dolsas horas
he passat lo mateix qu' un papelló?...
Per qué m' estimas, tú... quan tota entera
apunta en ta boqueta petonera
la flor de la ilusió?...
Esguarda 'l cel rogent que s' esfumina
als raigs del sol daurat, quan ja declina
darrera un engranall de núvols d' or...
Com ell he traspassat la volta inmensa
hont trémol, l' estimar, mira la pensa
vensuda al pes del cor.
Tu rius, ara mateix, com la viola
qu' una gota de gel la tornassola
perque vegi, en son prisma, 'l món mes bell.
Encare tú no sabs si una mirada
nascuda de la carn electrisada
capgira ó no 'l cervell.
Me sembla, vida meva, qu' al dormirme
dessobre tas espátllas, podrás dirme
que soch un mariner cansat del mar.
No temis may, per' xo, que la Natura
si es rica y es sublim, mostrantse pura,
ho es més quan la dú l' art.
Tú n' ets la petitona margarida,
jo 'l roure, qu' ab la soca mitj-partida,
contempla fit á fit lo blau del cel.
Las aus, qu' han fet el niu en ma brancada,
fugiren sens deixar una tonada,
ni un brí d' amor fidel.
Y quedas tú, soleta, enamorantme,
regant el nou camí que va acostantme
al sol qu' encenegat, no he vist jamay.
¡Quín goig si en la teva ánima no esclata
l' adeu del emigrant, la nota ingrata
que deixa buyt l' espay! ..

ORIOLA RIBAS

FIGURÍ (per *Ida*)

Soci del *Sport-Smart*
que té rals y 's lleva tart.

LO QUE POT MOLT BEN SUCCEHIR

—Té, ja t' he clavat un pinyach! ..

y una mormal...

L' ANADA DEL CORNETÍ

Allí, á n' el café de "*Los Amigos*„ ho deya en Japet de cal Tarrat á l' Eloy y demés amichs de barrotada.—Ni l' ofici, ni el *passa calle,* ni l' entaulament, ni el llevant de taula, 'm farían moure de la taula. Tota la festa major, vos la regalo. Lo únich que val l' esfors y el gasto, y que fins jo el pagaría dels gastos particulars, y axó que no tinch taleya á pagar gastos, es l' haver fet venir el Cornetí. Allí sentireu un tocar amable, amorós, y sabreu lo qu' es tenir el llautó á la boca.

—¿Que l' has sentit, Japet?

—May; pero 'n tinch noticias *verídicas.*

—Donchs ¿quí l' ha sentit?

—Personas desconegudas. L' ha sentit el *vulgo,* la *posteritat,* y si no l' haguessin sentit... conformes. Se sab que toca bé, com se sab que ploura si veyeu núvols; com se sab que sou sonsos veyentvos; com se sab que tinch paciencia escoltantvos. No l' he vist; pero per informes li sé el toch.

—¿Y cóm es?

— ¡Qué vos diré, cóm es! ¿Cóm voleu que vos ho *penetri* á la vostra flonja comprensió? Ni es d' aquells d' embocadura, ni d' aquells que han d' inflar las galtas, ni dels que tenen d' aprimar el morro superior ó inferior: te una cara tan natural com vosaltres ó com jo. Se 'l comprén ab la presencia y els posats, y *basta!* A n' ell ni en els *obligats* compromesos li notareu cap *sofoco.* ¿Que tenen de sortir las solfas? Que surtin. ¿Que no tenen de sortir? Donchs no atropellarse y esperar. ¿Qu' ara vé un pas compromés d' aquells que 'ls companys de professió t' abandonan á n' el pas, com si 't diguessin: arréglat, Pau? Donchs fá la seva, xano xano, y arriba al cap de munt de la plana, sense distreure's d' una solfa.

—Escolta, Japet: ¿y tot axó ho porta escrit á la cara?

ó LA GUERRA RUS-JAPONESA (per *Cuchy*)

y un mastagot!...

y una castanya!...

—Li ha de portar, si te lletra musical.
—Això son pochs *datos*.
—Ja 'l sentireu. D' aquí un quart arriba. Ja veyeu que jo no vaig ni vinch, y si parlo com he parlat, es per coneixements deductoris. Donchs bé. Veureu arribar tots els músichs. Tots arribarán suats, tots portarán el mocador sobre el coll de la persona per salvar el de la camisa, tots anirán igualment empolsegats, y no obstant de las circunstancias, y d' entre mitj de la polsaguera, y sense mirar l' instrument, direu: aquést es, y dómino: haureu endavinat el subjecte.
—¿Y si arribessin tocant?
—No hi arriban may tocant. Se reservan, y fan molt bé de reservarse.
—¿Per qué, Japet?
- Perque un cornetí es delicat. Li va un terronet de graba al fluído musical, y res: que ja no toca en tot el sant día.
—Donchs anem'hi, tot xano xano.
—Donchs anem'hi, y fixeus'hi. No més ab la presencia direu, ¡dómino! y ja hi podeu pujar de peus, que 'l subjecte dirá, ¡justa!

***

Van anar'hi, y al cap de la carretera van esperar al cornetí ab l' instrumentació que 'l seguía. Venía una tartana, y buida! Buida de músichs y de música. Venía un cotxe, desert; venía un carro, més desert: ni als *vehículs*, ni á cap pilot de polsaguera, se veyan senyals d' orquesta.
—Potser no vindrán, -deya l' Eloy.
—Vaya si vindrán. Jo ja he vist passar las solfas, deya 'l que no 's deya Eloy.
—Potser aquell bulto es el contrabaix que s' apropa.
—Aquell bulto es un bot de ví.

LO QUE POT MOLT BEN SUCCEHIR

y un cop de puny!...

y un cop de cap!...

—Donchs jo no veig venir cap més cotxe.
—Com que venen á peu de l' estació.
—¿Cóm s' entén á peu?
—A peu. Mírate'ls: son aquells; aquella vintena.
—¿Fins el cornetí?
—Tú ho sabrás, que li sabs la pinta.
—A peu no sé si 'l coneixeré.
—¿Que sempre l' has vist á caball?
—No l' he vist may; pero me l' imagino aixut, y tant suat fa de mal coneixer. La suor desfigura la persona, per músich y cornetí que se sigui: *suat est, pulvus reperveris*!

¡Y tan suats com arribavan! ¡Y tan destenyits! ¡Y tan estovats per la *canícula!* Alló no eran músichs: eran miquelets que venían d' assaltar un poble. Eran banyistas qu' havían pujat á la montanya de *vista*. Eran pelegríns aficionats que tornavan de cumplir la prometensa. ¿Cóm havían vingut á peu de l' estació fins al poble? No crech que fos per afició. Un descuit administratiu ó un *lapsus* á n' els presupostos ¿Per qué duyan els instruments á coll-y-bé? Perque no 's fiavan del personal *lapsuós;* perque 'ls duyan á dintre de fundas blancas; perque no ho eran de blancas: s' hi havían tornat pel camí. En estat natural eran verdas y ben verdas, y sense mácula. Eran de panyo de billar, de porta de notari ó de *Negociado de Hacienda,* figureuvos si n' eran de verdas. Lo que hi ha que la carretera ho madura tot á la terra: las fundas y els que s' hi enfundan. Y com que totas eran iguals las fundas, y com que l' instrument era á dintre, y com que sense l' instrument que *patentisés* la persona, per més que digués en Japet, no podía reconéixers, aneu á saber de sopte quín era el gran cornetí. Alló era anar á la babalá. Tant podía ser l' un com l' altre.

ó LA GUERRA RUS-JAPONESA (per *Cuchy*)

—Vaja, prou d' aquest color.

R. I. P.

—Per mí es aquell de cellas espessas,—deya l' Eloy.

—No pot ser. Está massa magre,—deya l' altre.

—¿Y qu' engreixa el bufar?

—No engreixa, pero infla.

—Donchs deu ser aquell gros que esbufega.

—¿Que no ho veus qu' esbufega de calor?

—Donchs aquell del bigoti ample.

—Tampoch

- Donchs digas, Japet. Ja 'ns doném. Digas.

—¿Y qué sé jo?

—¿Es dir que no ho sabs?

—No; pero ho sabré.

—¿Y cóm?

—Prenent informes.

—Donchs vingan, qu' estém ab un ay.

—Allá va. Escoltin, dispensin y manin, senyors músichs ab la companyía, y 'm dirán que soch curiós: aquí tením una taleya. ¿Quín es de vostés, y dispensin, el que toca el cornetí.

—Som tres.

—¿Y quín es el... bó?

—Tots ho som de bons, ¡qué s' ha cregut!...

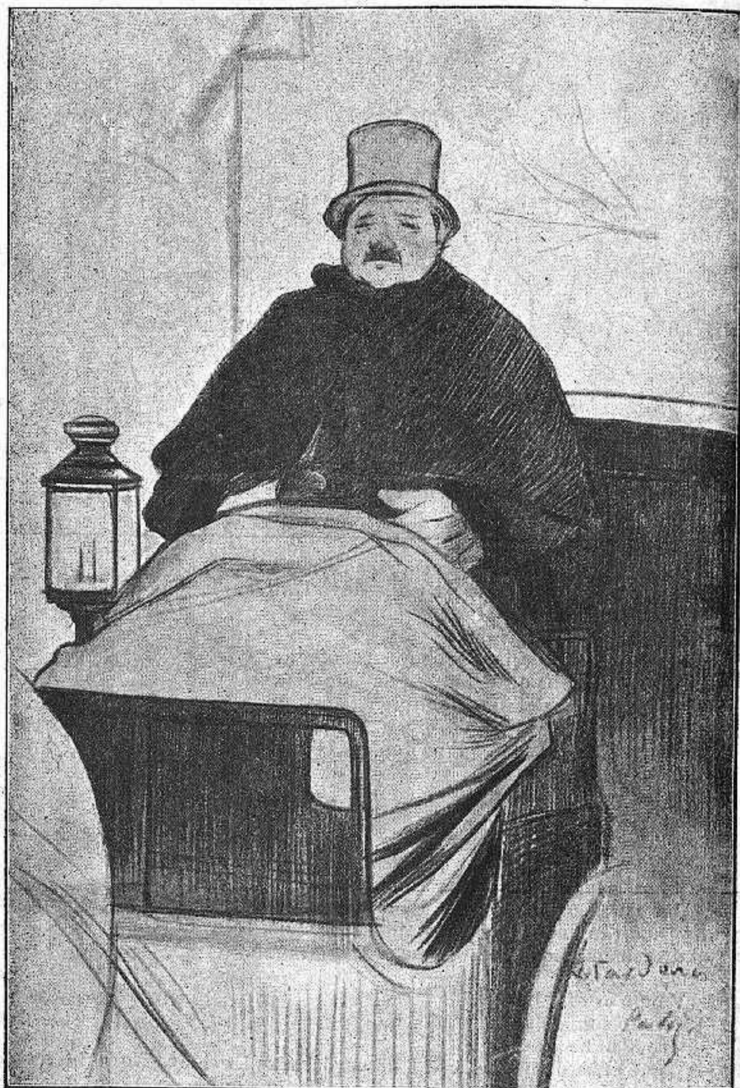
—Pero n' hi ha un...

—¡Y qué hi ha de haver!... Si l' ha perdut fássil cridar. No n' hi ha de millors ni pitjors, y si 'n vol algún d' exprés, búsquil.

—Ja 'l buscaré,—va dir en Japet á n' els companys.—No n' hi ha cap que vulgui ser menos; pero jo vos juro que 'l trobarém.

—¿Y cóm?

UN HOME DE "CARRERA„ (per *J. Cardona*)

—Fassi fret, fassi calor,
sempre estém á punt de marxa
el penco y un servidor.

—No sigueu dropos, y seguiume. ¿Cóm se coneix un músich? Tocant. Donchs el trobarém aixís que toquin.

***

No van tardar gayre á tocar. En sent al Carrer Major del poble, fóra bayetas has dit, avís del qu' anava á davant y som'hi, que ha arribat la nostra. ¡Quín estruendo! ¡Quín metall! ¡Quína avinensa á n' el bufar! ¡Quin modo de treures la pols del coll y penetrarla á l' instrument! Alló no era un pas doble: era triple. Alló era un pas triomfal, una ópera en marxa, un concertant de final d' acte tocat á la bayoneta. *Bernardino*, trompas, fagots, y tothom tocava en competencia á quí treuría més buf y més soroll d' armonía. Si l' alé mancava á l' un, el del costat el reprenía; si no n' hi havía prou de tots plegats, hi entrava el *¡cachech!* dels platets y la magestat del bombo, y l' un volía fer callar á l' altre y no callava ningú, y ápa: tots junts, seguit, á preu fet, á músich pagat, á no plányer jornals ni notas, y qui no 'ls senti que passi, y com que 'ls tres cornetins prenían part en l' atach, y com que tocavan tots á l' hora, entre mitj de tanta corneta, aneu á saber *aquell* quín era.

—Mireuse el gros,—deya en Japet qu' anava seguint ab la colla aquell atropellament del poble —Mireuse el gros qu' ha de ser aquell. Que no ho veyeu el modo de mirar fixo? Infla sempre que té d' inflar, y vaja, que te 'l posat de lo qu' es.

—¿Y si fos aquell del costat?—deya l' Eloy.

—No traballa tant!—reprenía el que no se 'n deya.

—Va á estonas.

—¡Qué á estonas! Si fos bó traballaría sempre.

—Potser es fa valguer.

—Per mí no es el gros ni 'l prim,—deya el que no era l' Eloy ni l' altre. —Per mí es el que porta ulleras.

—Son per la pols,—deya l' un.

—Son per tocar,—l' altre.

—Son per la vista,—deya un que no havía dit may res.

—Siguin per lo que siguin, no es ell. Per Japet que 'm dich, vos ho probo; pero aneulo á conéixer ab aquest burgit que fan. Si 'ls altres callessin ho sabríam.

—Ja ho sabrém.

—¿Ahónt?

—A ca l' arcalde: quan dongui la serenata. Allí 's tindrá de declarar.

—Donchs som'hi.

—¡Y Deu fassi que 's declari!

***

A ca l' arcalde tampoch, res: no se 'n podía treure l' aygua clara. Tots tocavan, tots tocavan fort; no hi havía modo de distingir els uns dels altres; ni modos de dir, ara toca tú y després jo; ni acatament al saber, ni premi á la virtut, ni *rango* musical, ni graus, ni solfas, ni classes. Tanta avinensa, carregava; tant destorbarse els uns als altres, no era tocar ab repás com personas; tant modernisme á n' el tocar, *pugnaba* ab la gent que volía castas. Encare un no anava á lluhirse, ¡ah fillets meus!, tots se li tiravan á sobre y li ofegavan la veu. Encare algún no volía *surar* fent un dibuixet pel seu compte, ¡dibuix has dit! ¡Ja te 'l donarém el dibuix! Li abocavan totas las trompas, com l' artillería grossa, y me 'l colgavan á l'

anónim ab tota la ferramenta. Encare un no s' emprenía á fer una finesa de res, un detallet, un petit *capricho* estétich, ¡espérala bé l' estética!, venía un *crescendo* soptat que feya entornar el *capricho* gargamella avall del músich. ¿Que no era ben trist, ¡bona rebufa!, tenir una eminencia allí dintre, entre aquella espessor de música, y no poguerla distingir? ¿Que no era desesperador haver pagat un cornetí auténtich, exprés, de buf propi, de melodía personal, y que l' ofeguessin las massas, aquells vint esbalotats, que no feyan lloch á ningú? ¿Que no hi havía mestre á n' aquell ball, que fins á n' aquell *concurs* havían de guanyar las majorías? ¿Que no podían tocar de un á un per donar rahó al que la tenía? Vaja, que alló era com tot: qui més havia de callar més cridava.

—Pero jo ho sabré,—va dir en Japet.—Ho sabré ó aixís perdi 'l nom de pila. Si ells no ho volen dir, soncabaré; si el que fa de mestre calla, 'l compraré; si no te *vulneració,* conspiraré fins á tombarlo.

—No podrás Van molt avinguts.

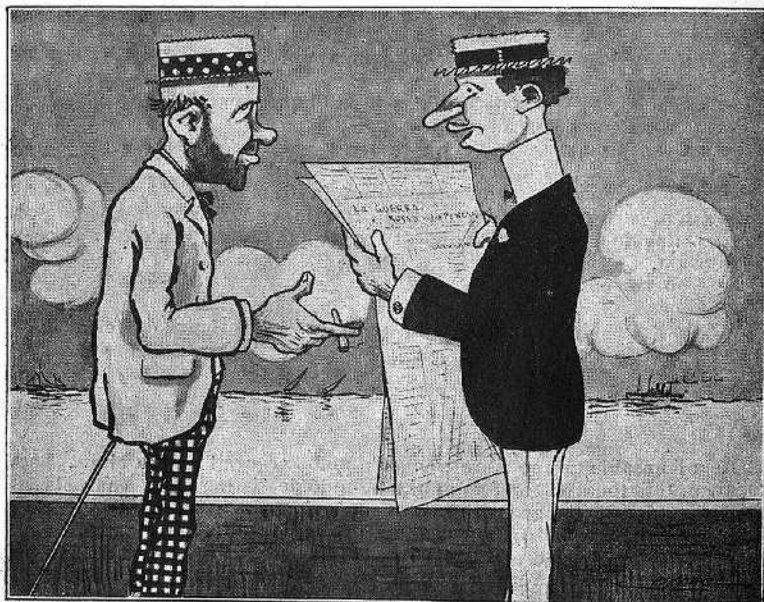
—De més avinguts se 'n desavenen.

—¡Donchs apa!

—Deixeume estar. A la tarde sabreu noticias.

***

Comentant la retirada (per *Picarol*)

—Jo ja la veig la táctica dels russos... ¿Sab quina es?... Deixarse adelantar.
—Y ab quin intent?
—Ab l' intent de poder atacar als japonesos per darrera.

LA GRAN GUILLADA
(per *J. Pellicer Montseny*)

D.ª Suma Important va empendre un *camino desconocido*.

A la tarde va anar als *Amigos;* y ab la cara ja 's conegué qu' *el* tenía.

—¿L' has trobat?—li va preguntar l' Eloy.

—Y ha dinat ab mí.

—¿Qué dius ara? Y l' has sentit tocar?

—No. Quan menjan no tocan.

—Y donchs, ¿cóm ho sabs qu' es ell?

—Es meu; no 'n duptis. De primer els he anat sospitant á tots, y un cop sospitats, me n' he endut el més sospitós, y al últim, l' he soncabat á forsa de menjar y de beure. Y que vos juro que no es pas cosa planera el soncabar un cornetí. ¡No n' hi entran pochs d' aliments y de vasos de beguda!

Primer, l' escudella: dos plats d' aquella escudella que fem á n' aquesta diada. Ví desseguida, y ell... ¡res! Després carn d' olla, y més ví, y tampoch res. ¡Quiet sempre! Després l' oca, trago á sobre, y ell... cop de menjar y no expressarse. El conill, las costellas, la gallina y tot lo demés, y... quiet, sempre quiet. Pero quan havém sigut á las postres, ab tres porróns buyts al davant, allavoras se m' ha entregat. y m' ha dit: —¿Qué voleu saber? Pregunteu.—Això y això,—li he contestat.—Si sou el cornetí de respecte.—No n' hi ha cap més á la provincia,—m' ha respost tornant á beure.—¿Y quan vos sentirém?—li he saltat jo.—Sempre,—ha dit ell.—Vull dir quan vos sentirém á solas.—Deixeume beure y ho sabreu. —Bebeu, company, y ara expresseuvos.—Donchs bé. Veníu á l' envelat... Veníu... y allí... y allá... Y ja no ha pogut dir res més: s' ha quedat dormit sobre la taula.

Allavoras l' he pogut inspeccionar. Era ell; no 's podía errar: hauríau notat que á n' els llabis hi té una senyal com de deu céntims qu' els hi ha-

---

EL CAP-VESPRE DE UN DEU
(per *J. Pellicer Montseny*)

¿Qué es això, mala negada,
una *ilegítima* gloria
ó una gallina mullada?

El "groom„ y l' aprenenteta (per *Ida*)

—Ara sí que t' haurás de casar, *Milio*.
—Y aixó? Per qué?
—Diu que 'ls homes se casan per tenir qui 'ls cusi un botó... y mira que quan á tú 't comensin á caurel...

guessin encastat desde criatura. El nas, ¡quín bufar, y tot ell, quína presencia! ¡Que un home aixís l' haguém de sentir nosaltres! Més ben dit, que un home aixís no 'l poguém sentir nosaltres; que sempre el *cortin;* que no 's pugui esplayar com mereix; que haji de tenir tants contraris el que 's propassa de saber! Els altres no ho volen que 'l sentím. Ell m' ho ha donat á compendre; pero aquest vespre el sentirém, y s' ha de donar á entendre á n' els altres que sabém apreciar. Quan toqui ell sol que ningú balli.

—¿Y si toca tota la nit?—va saltar el Bieló de paraula.

—No ballar,—va saltar en Japet.—Pero no tingueu por que n' abusi. Un home aixís, toca tres minuts y reposa dos ó tres horas. Ara l' he deixat reposant.

—Donchs fins á després.

—Anem'hi tots, y al *avío.*

***

Tots hi van anar al envelat. L' únich que no hi va anar va ser el músich. Que si ha vingut, que si no ha vingut; van cercarlo per tot el poble. El van trobar ben adormit á sota els porxos, ab el cornetí fent de coixí y la funda de coixinera. No hi hagué modo d' aixecarlo. Estira d' aquí, estira d' allá: van tenir qu' endurse'l adormit á dintre de una tartana.

El poble va dir qu' era el ví (sempre té de ser mal pensat el poble); algúns van assegurar que no era el cornetí bó; pero en Japet jurava que sí, y que ja sabía el secret: per enveja els altres músichs li havían donat dormitori.

SANTIAGO RUSIÑOL

¡VISCA LA FARSA!

SONET

Archs triomfals, gallardets, flors, banaeretas,
veneració servil y adulterada,
y una massa inconscient y assalariada
que crida *¡viva el rey!* per tres pessetas.
Colocació de llums y de bombetas;
doblegaments ridículs d' espinada,
y exhibició grotesca y descarada
d' una colla d' estúpits y d' estetas.
Tals son els fets, que cubrirán de gloria
als que s' han distingit fent de comparsa,
y s' han valgut de la social escoria
sols per veure si logran enlayrarse;
pró mentres ells entonarán victoria,
el poble cridará: ¡Visca la farsa!

J. USÓN

ESPECTRE
(per *Picarol*)

Memento, Hispania.

¡SANTA LLUCIA!

FAULA

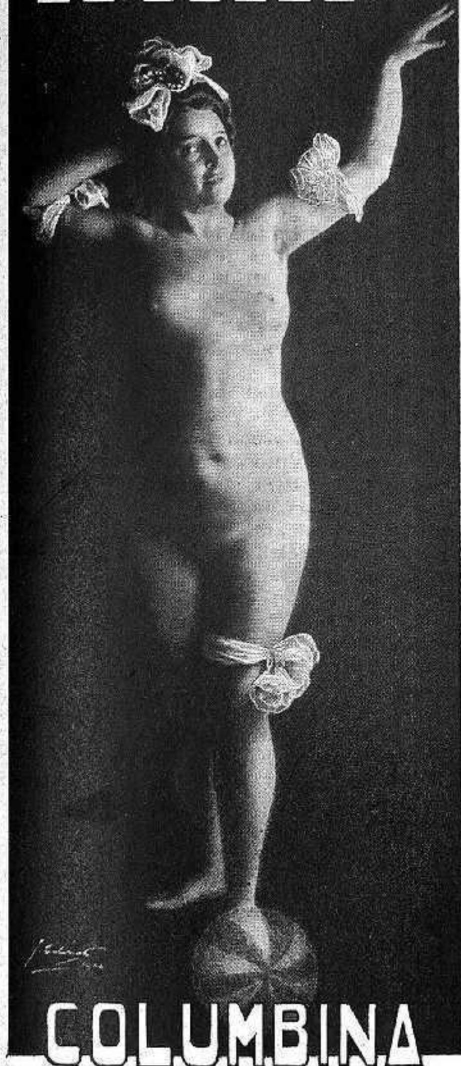
Amich de las perspectivas,
el baró de Bellesguart
ha fet alsá una torratxa
al bell cim del puig mes alt.
No 's coneix per 'quellas terras
mirador mes elevat
¡cent lleguas á la rodona,
tres mil metres sobre 'l mar!
—Ma ambició veuré complerta,
diu el baró entussiasmat,
¡quin espléndit panorama
els meus ulls contemplarán!
Ja 'n pot aixecar de torres
el vehí del meu costat;
la vista que jo disfruto
ningú me la privará.—
. . . .
Y, efectivament, quan feya
d' aixó un mes y mitj escás...
comensá á *perdre la vista*
el baró de Bellesguart.

FRANCISCO ROSSELL

L' ANADA Á ZARAGOSSA (per *Picarol*)

—Preparis, cabo, que havem d' anar á visitar la *Pilarica*.
—Muy bien, señor Omedes; es la millor manera de que la *Russia* recobri las simpatías europeas.

I

Don Maginet Oliva, vermell com un tomátech, llegía per centéssima vegada aquella fulla.

...Terminada la primera parte, la *Bella Columbina* ejecutará el voluptuoso baile *La Bayadera*, en el que tanto se distingue por su elegancia coreográfica. Cantará después picarescos *couplets* para deleitar á la concurrencia...

—¡Quánta bruticia! ¡quína pocavergonya!

Y seguía llegint més avall:

...En el segundo entreacto la sicalíptica *Bella Columbina* bailará la célebre *Danza del Serrallo* haciendo pública ostentación de sus espléndidos perfiles...

—¡Indecents!

Y acabava 'l cartell:

...Al final de la función reaparecerá la sin par *Bella Columbina* dando á conocer al selecto público de esta Villa las nuevas canciones, escritas exprofeso para dicha artista.—*Ultimo número: Baile diabólico* por la *Bella Columbina*, decandente y hasta hoy desconocido efecto.„

—¡Quina cotxinada! ¿Y això 's permet?

Llavors embutxacantse el programa cridá al mosso porter de la Redacció:

—Francisco, ¿Han dut invitacións pera l' estreno del *Teatro Modernista?*

—Sí, senyor; un passe. Y Don Cassimiro m' ha dit que li entregués á vosté. Aquí 'l té.

Això succehía á la Redacció de *La Voz de la Comarca*, diari independent, defensor dels interessos morals y materials de Vilaxavera, y que contava per suscriptors á

tota la gent d' ordre de la població. Don Maginet Oliva, advocat sense plets y hisendat ab regular fortuna, matava las estonas exercint de crítich artístich del diari, ab gran satisfacció del Director, Don Cassimiro Pons, que traballava lo menos possible per la prempsa, puig els dotze duros que li valía mensualment el seu importat cárrech, no arribavan á ferli bullir l' olla, obligantlo á desempenyar el puesto de tenedor de llibres en la fábrica del cacich máxim de la encontrada.

El crítich artístich, que á cambi de no disfrutar de sou gosava del monopoli del mando dins de la Redacció, surtí indignat del local, y dispost á veure pels seus mateixos ulls la consumació del escándol, preparant *in mente* un article cohent pera l' endemá.

II

Arriba la nit. El *Teatro Modernista* vessa de concurrencia. A la tercera fila s' hi veu á Don Maginet, esperant aquella funció inmoral qu' anava á escandalisar per sempre mes als honrats vehíns de Vilaxavera Ell es allá, estirat, enterch, serio, els lentes d'or á caball de son nas borbónich, ab els *gemelos* de teatro á la má dreta.

La *Bella Columbina* fou rabiosament aplaudida y 'ls seus traballs degueren repetirse dos y tres vegadas entre l' entussiasme indescriptible dels seus admiradors.

—¡Que 'n fá de mal aixó!—murmurava á flor de llabi el crítich boy excitat.—No pot anar; demá ja 'm sentirán.

Y al acabarse el programa, després de fer propaganda entre la poca gent de posició qu' havía asistit al espectacle, proposant que s' utilisessin tots els medis pera reventar el *Teatro Modernista*, s' encaminá cap á casa dispost á no ficarse al llit fins á tenir escrita la filípica més enverinada contra aquells balls y cants tan escandalosos com antiartístichs.

Tal dit tal fet. A las quatre de matinada deixava la ploma, després de redactar la última quartilla de la seva revista jeremíaca.

III

¡Quína nit més pesada! Un estrany desvetllament dels sentits li privava de cloure las parpellas; amunt y avall del seu cos hi sentía corre com onadas de foch; una frisansa, un neguit, unas extremituts novas per éll li robavan no sols la son, sino la calma y 'l benestar del seu descans. Dins de las orellas sentía vibrar dolsament las notas cadenciosas d' aquells balls impúdichs, y las sevas retinas guardavan encare imatges fosforescents y passatjeras de las actituts libidinosas d' aquella malehida artista. Y darrera un moment de pausa y quietut ressucitavan las impresións passadas. L' home no dormía, revolcantse apesarat y sense sossego damunt de son llit, com si jagués entre esbarzers. Al últim vingué la són, pero no la tranquilitat. Las visións s' encadenaren ab els somnis, y al deixondirse prop de mitj día, Don Maginet estava cruixit y afadigat com may podía figurarse.

Sí, efectivament, aquell espectacle de la nit avans era indigne, repugnant; devía ferne una crítica severa y procurar de tots modos la clausura del *Teatro Modernista;* quan menos la supressió de la *Bella Columbina.*

Pero 'l bon home no comprenía lo que dins d' ell mateix passava. En aquell espectacle indecent, innoble, hi trobava una cosa especial, quelcóm agradós y plahenter; no hi havía art, pero disfrutavan els sentits. No s' adonava pas de que l' onada de la concupiscencia l' empenyía; y 'l crítich puritá, després de donar á la imprempta el seu traball que devía causar un espatech, tot renegant del empressari, de las autoritats y de las mal nomenadas artistas s' encofurná de nou en el teatro, no pas per gust, no,

per veure no més fins ahont arribaría el descaro d' aquella dona y la baixesa del públich.

IV

Tres columnas y mitja d' atapahida prosa dedicá *La Voz de la Comarca* á la crítica severíssima d' aquella may vista funció, fuetejant de valent á la empresa, als espectadors y á la *Bella Columbina*.

La gent dita de bé va alarmarse y, á la tarde mateixa, una respectable comissió de senyoras, mares de familia, se presentaren al Gobern Civil demanant la supressió dels balls y *couplets* del *Teatro Modernista*. La primera autoritat Civil de la provincia rebé ab molta amabilitat y cortesía á las il·lustres damas, prometent que 's donarían ordres rigurosas pera suprimir aquell foco de corrupció moral; pero ho fassi que 'l senyor Gobernador no vá recordarse'n més ó fós que amohinat ab l' arreglo dels tupíns electorals deixés la feyna moralisadora pera millor ocasió, lo cert es que la *Bella Columbina* continuá aquella nit y l' altra, y la de més enllá las sevas canturias y ballarugas sense que ningú hi posés gota d' esmena.

La Voz de la Comarca publicá llavors un *suelto*: "La prostitución del Arte y el arte de la Prostitución." Era una lamentació del estat moral de Vilaxavera, y á la vegada un insult, una plantofada terrible al lleuger empressari y á la descarada artista. Al día següent *El Eco de la Región*, diari fusionista d' escassa circulació hont ho admetían tot á cambi de moneda, donava á llum una rectificació escandalosa, plena d' injurias y calumnias contra 'l crítich de la classe conservadora, ensemps que dos amichs del empressari s' entrevistavan ab Don Maginet Oliva exigintli una reparació en el terreno de las armas.

Al esbombarse la noticia, els clericals de la Vila acudiren al il·lustre y valent escriptor de la seva corda manifestantli l' impossibilitat en que 's trobava d' acceptar un desafío, tenint en compte las sevas creencias religiosas y 'ls seus antecedents de respecte y sumissió á la lley. Pero 'ls padríns del empressari no cedían, y la situació s' embolicava.

—Vosté ha ofés al Senyor Bertoldi, deyan ells

—Pero el Senyor Bertoldi ha ofés avans els sentiments de Vilaxavera, replicava el Senyor Oliva.

—Aixó es opinió de Vosté, pero éll exigeix una reparació, tal com els caballers deuhen darla.

—Pero si éll al *Eco de la Región* me posa com un fregall, y sab be prou que lo estampat allí son embusterías...

—Ja veurá, deixiho corre: envihins els seus padríns que ab ells ens entendrém.

Y el Senyor Maginet no tingué altre remey que encarregar á dos companys de redacció que s' entenguessin ab aquells homes tossuts y repatanis desitjosos de que un empressari busca-rahons li foradés el cuiro.

Ensuman els conservadors aquesta resolució, y cap á cal crítich falta gent, entabanantlo ab els seus compromisos religiosos y polítichs contraris al desafío. El Vicari general, president de la colla, rematá el seu discurs en aquests termes:

—En fí, Don Magí, vosté obri conforme li dicti la conciencia, pero tinga per entés que convé arreglar l' assumpto de qualsevol manera. Si vosté, fent traició als sagrats principis que deuhen presidir tots els actes d' un periodista católich, acepta aqueix desafío, no sols perdrá el lloch que ocupa á *La Voz de la Comarca*, sino que tindrá l' anatema de la Iglesia, de las classes directoras y de la gent de bé en general. Pensi que 'l desafío es un acte inmoral en extrém, y que si comet tal delicte, dada la significa-

ció de vosté, la seva conducta será cent mil vegadas més escandalosa que la de la mateixa bailarina. Pensi, Don Magí, en l' escándol, y eviti que las personas conformes deguin senyalarlo ab el dit com un home depravat.

—Pero, il-lustre Senyor, si tot vé de volguer moralisar la escena...

—Moralisi tant com vulgui; procuri evitar espectacles d' aquesta naturalesa; ens está molt bé; pero per l' amor de Deu no 'n dongui vosté de pitjors d' espectacles. Busqui altres medis, busqui altras maneras. Deixis de campanyas periodísticas y deixis de desafíos.

V

A cosa d' hora y mitja de Vilaxavera y á la falda de la montanya de Rocasalbas hi naix la famosa Font-freda, y á pochs passos d' ella hi ha la Masía de 'n Bufaganyas, acreditat hostal hont sovint hi tenen lloch els grans tiberis de la gent de quartos y las modestas pero engrescadoras xalas de la terregada social.

Un matí de maig, tres jorns després dels últims fets ressenyats, un faetón de bonich aspecte conduhía cap á ca 'n Bufaganyas á Don Maginet Oliva, als seus padríns de batalla, al empressari Mr. Bertoldi y als seus representants, al Doctor Sutura, metje de campanya, y al propietari de *El Eco de la Región*, cacich sagastí de la Vila. S' anava á celebrar ab gran satisfacció la firma d' una acta conciliadora entre els ex enemichs Oliva y Bertoldi. Las paraulas cremadoras se donavan per no ditas; l' honor restá sens mácula: ni l' un, ni l' altre volían ferse mal.

La perspectiva d' una arrosada y d' un pollastre rostit sempre es més encoratjadora que la d' un bassal de sanch humana ó la d' un amich cara-

golantse per terra; aixís es que la comitiva avansava rihent y divertintse en franca y expontánea fraternitat.

Arribats al Hostal, continuá la gresca; y á mitj dinar, no sols se satirisavan els desafíos sino que ja 's feya broma sobre la causa que allí 'ls havía acoplat.

De cop y volta sorpren als reunits l' arribo de la *Bella Columbina* y dos actrius del *Teatro Modernista* que anavan plegadas pera contribuhir á la general tabola convidantse ellas mateixas á café y postres. La sorpresa fou agradable en extrém: de nou petá 'l Xampany, y 'ls vins y 'ls licors donaren l' última empenta á n' aquella obra de pau y germanor. L' olvit de las injurias tocá á terme cap á entrada de fosch. Y tal fou la barreja de darrera hora, qu' en Bertoldi, l' Oliva y la *Bella Columbina,* sense sapiguer com, se trobaren sols camí de Vilaxavera, dins de la tartaneta que las artistas utilisaren pera pujar al Hostal.

VI

Una senmana més tart el *Teatro Modernista* plega; en Bertoldi se 'n torna á Ciutat ab butxacada de quartos; y la *Bella Columbina* 's retira de la escena, fent vida contemplativa dins d' una torreta de las aforas de la Vila, propietat de Don Maginet.

¿Es que evitant el desafío lográ per altres medis (conforme li aconsellá el Sr. Vicari general) acabar l' escándol públich y aquells balls deshonestos? ¡Qui sab! Tal volta se sacrificá per la moralitat del seu poble. Quelcom d' aixó devía haverhi quan *La Voz de la Comarca* insertava á primera plana, en lloch preferent y ab lletras ben llegidoras aquestas ratllas:

"Gracias á las gestiones practicadas por nuestro querido redactor Don Magín Oliva, el *Teatro Modernista* ha cerrado sus puertas. Dios premiará esta obra de saneamiento moral, y los vilaxaverenses serán perpetuamente deudores á nuestro ilustre crítico artístico de haberles librado de semejante foco de corrupción. Solo la actividad, el celo y el desinterés del Señor Oliva podían lograr tamaña victoría, lograda á costa de innumerables sacrificios de todo género.„

¡Y tal sacrifici! ¡La fortuna y la pell en menos d' un any!

XAVIER ALEMANY.

FAULA

Lo plom y 'l suro

Un día lo plom y 'l suro
disputavan ab afany
alabant las excelencias
que tenía cada qual.
Lo plom feya molta gala
de son *pés y gravetat*,
circunstancias que son propias
de la gent que se 'n fa cas.
Lo suro, al revés, no hi veya
res de bó en lo seu company,
puig, segons ell, la gent sábia
surava en la humanitat.
A qual argument sortía
lo plom ab lo peu de banch
que á un home tonto li diuhen
que de *suro* te lo cap.
—Tot això sols son argucias,
deya 'l suro; la vritat
es que en lo mon se desprécian
als homens que son *pesats*.
Testarut tant l' un com l' altre,
així anavan disputant
persistint l' un caure al fondo
y l' altre sempre nadar.
Un pescador que prop era
y escoltava ab ansietat
las disputas que tenían,
pensá treuren profit gran.
Agafá lo plom y 'l suro,
teixí de malla un filat,
á 'l un cap lo suro lliga
y 'l plom ferma al altre cap.
Tal enginy al aygua tira,
tossut lo plom se 'n va á baix
y 'l suro neda que neda
quedá aixís l' art inventat.

—

Costums, carácters y gustos
diferents y encontrats hi há;
cap d' ells té la supremacia
sobre 'ls altres; cada qual
es útil dintre sa esfera,
servint á la societat
complement es l' un de l' altre,
la bellesa aixís formant.

† Jaume Ramón y Vidales

ÍNTIMA

¡Ah! Ja soch pare. Ma esposa,
després de greus sofriments,
ha dat á llum una nena
mes hermosa que un estel,
fruyt d' aquell amor sens' mácula
que al unirns ens llegá Deu.
¡Quina ditxa per un pare
contemplá el ser de son ser

Un lapsus (per *Rojas*)

—Pobra aranya, ja estás llesta si t' arreplego de plé.

UN LAPSUS (per *Rojas*)

—Dispensi, portera, escolti...
—¡Verge Santa del Remey!

á la falda de sa esposa,
á qui estima més qu' al Cel,
y que al fruyt de sas entranyas
petoneja dolsament!
No crech que may en ma vida
hagués sentit tal plaher
com vaig senti' á l' ésser pare
d' eix infant, tros del cor meu,
que mes que una nena hermosa
talment sembla un angelet.
Espurnejant vivas llágrimas
de goig y de pena á un temps,
mos ulls, esposa volguda,
crech que van dirte ben bé
lo que va callar ma boca
en aquell instant suprem
que per gosar tanta ditxa
vas passar greus sofriments.
Més avuy que nostra filla
ja s' amamanta ab ta llet,
avuy que 'l perill ja es fora
y fins apar que 'ns coneix,
figúra't, la muller meva,
si 'n tinch d' estar de content!

. . . .

¡Quina ditxa l' ésser pare,
aymantnos com ens aymem!

F. CARRERAS P.

ENTRE ENAMORATS

(PER TELÉFONO)

—¿Ab qué pensas, *Ricardito?*
—Ab que haig de pensar, videta,
sino ab ton cabell com l' or,
ab tos llabis com cireras,
ab tos ulls negres com moras,
ab tas dentetas de perlas,
ab ton somrís seductor
y ab tas galtas com rosellas?
¿Y tú ab qué pensas, *Conxita?*
digas, hermosa ¿ab que pensas?
—Pues ab aquell imperdible,
ab aquellas dos pulseras,
ab aquellas arracadas,
y ab aquell collar de perlas
que hi ha allá en l' aparador
de ca 'ls germans Masriera.
—Está bé, amor meu; procura
tení un xiquet de paciencia
qu' eixas alhajas, t' ho juro,
ab el temps .. no serán tevas.

. . . .

. . . .

(Se sent un crit de "¡animal!„
Acte continuo un de "¡Xóo!„
y, tot seguint, la Central
treu la comunicació).

E. PI FANI

Cakewalkant (per *Picarol*)

Ball de moda universal
qu' es molt *bo* per péndrehi *mal*.

IMPRESIONS

Xino xano y sotregant al compás del cotxe tornavam l' X y jo del enterro de D N. Veníam, conforme ho havía indicat ja el día avans l' esquela: del "*cementerio del Sud-Oeste*."

L' enterro havía sigut de rumbo.

Un espatech de clero que feya fredat, el cotxe bó y del séquit se 'n podía dir lo que acostuman á dirne los *Diarios de la noche:— Estaban dignamente representadas: la milicia* (un ajudant del general que s' aburría en gran y que va badallar tot el temps mirantse las botas de xarol); *las ciencias, las artes, la alta banca y todas las entidades fabriles y económicas á que perteneció el ilustre finado. Sentimos no recordar el nombre de todos los que se unieron para tributar al malogrado patricio, etc., etc.*

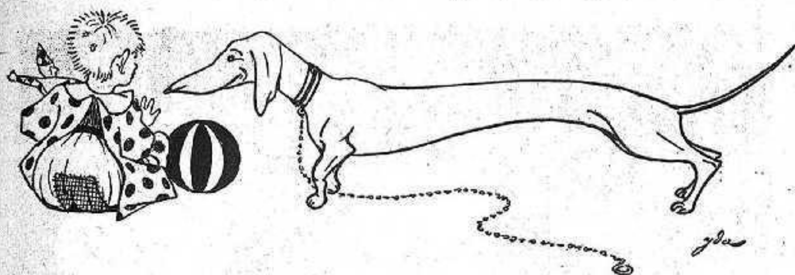
En fí, després d' haver escoltat els discursos de reglament en els que s' hi sentían las consabudas frases: "*Depositemos una modesta siempreviva;*" "*Su lealtad acrisolada en las luchas parlamentarias;*" "*Esforzado campeón y presidente que fué, de la sociedad minera de.. ;*" "*Y de la de beneficencia y obra de la parroquia de ..*" Després de las gracias donadas per un capellá que presidía el dol y que tot respallant ab els guants de seda negra la felpa de sa teula va resar l' últim respóns, cadascú las va empendre á

Ditxaratxo (per *E. Lagarde*)

—Diuhen qu' es un mal vehí
l' aprenent de violí.
El que no 'm vulgui sentí...
que 's busqui casa.

L' AMICH DEL HOME (per *Ida*)

El nen: —Per qué t' han fet l' esquena tan llarga?...
El gos: —Perque m' hi cápigan mes bastonadas.

la mida del seu gust per els laberíntichs y enrevessats caminals del cementiri, en busca dels cotxes.

La llum comensava á minvar y anava cayent una fosca morada y melancólica de tardor.

Pausadament varem baixar la pendent que porta desde 'l cementiri fins á la carretera y un cop allí, varem empendre una marxa plena de batzegadas y sotrachs, ab acompanyament de terratrémol de vidres y ferramenta.

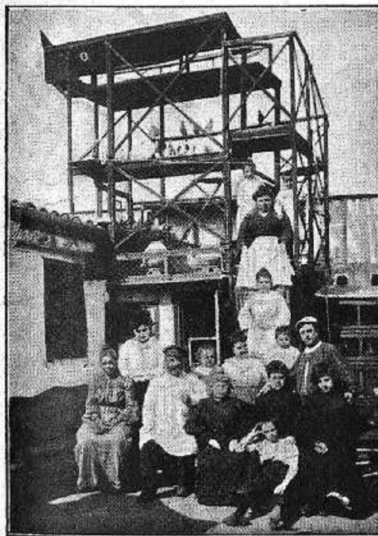
Enfonzats en els coixíns del landó y encesos els cigarrillos, l' X y jo ens deixavam anar á la tristesa agre-dolsa que acompanya als crepúsculs de Novembre.

Tots dos callavam com si temessim comunicarnos las nostras impresións.

Per las finestretas de las portellas veyam desfilar tota aquella estranya barriada. A la dreta cap al fons, el plá del Llobregat, humit y trist y envolcallat per una boira fina y blavisca, trencant de tant en tant sa monotonía algun grupo de sálzers Aprop del camí, construccións baixas y xatas, deformes totas ellas y ab grossos estreps, com si totas aquellas parets descansessin sobre una terra movedissa, falsa y llafiscosa: assecadors, fábricas de negre animal, blanquerías d' ossos y magatzéms de despullas, etgegant per las altas xamaneyas un fum negre y pestilent.

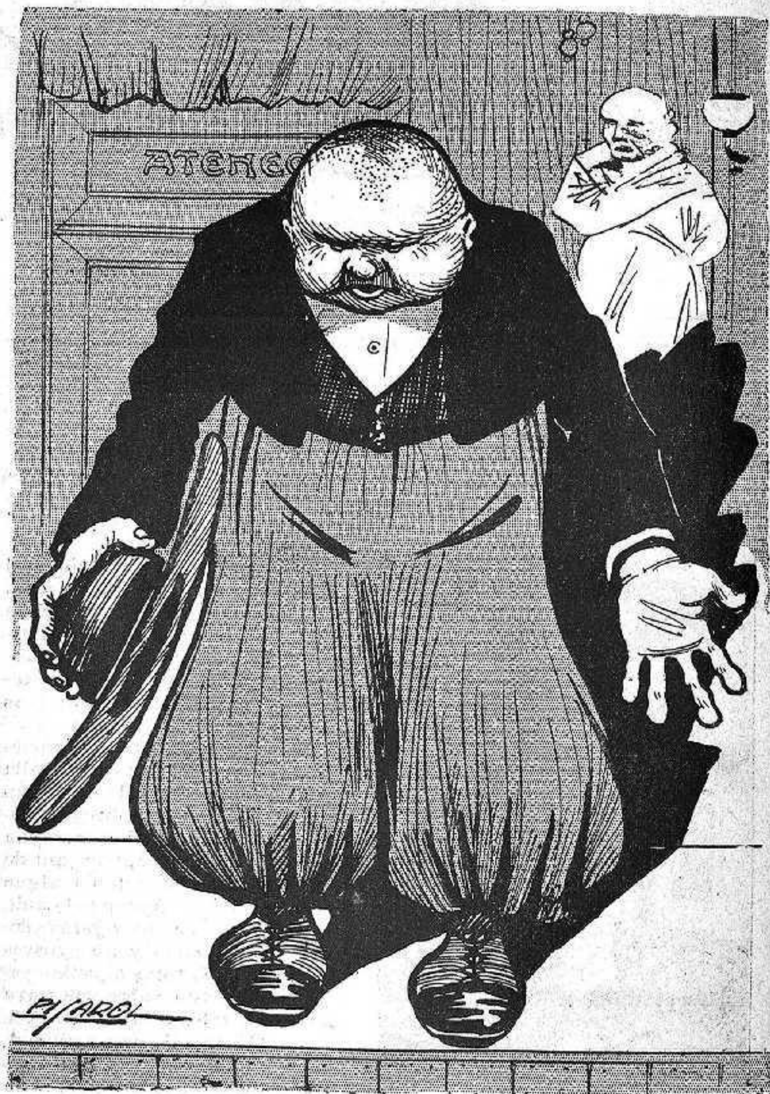
Llindant ab el camí y seguint

AL PUNT MES ELEVAT DE LA CASA
(Fotografía de *E. Roig y C.ª*)

Criar coloms ó criar fills
no es molta la diferencia;
que avuy día el pa ja va
casi tan car com las vessas.

ESCRIPTORS MALLORQUINS AL ATENEO (per *Picarol*)

—Senyors: Jo 'ls probaré aquí
com no tot son ensaimadas,
botinas y sobressadas
lo que sab fé 'l mallorquí.

sas capritxosas voltas y revoltas, un regarot estret y enxarcat, traginant una aygua espessa y fumosa; verda á trossos, vermella y morada mes enllá: lo que suhan y llensan totas aquellas industrias que viuhen de la mort.

A la esquerra y sota el marge del cementiri, 's veu de tant en tant una massa fosca d' un vert inténs; es una filera de xiprers retallats y monótons formats com soldats prussiáns y esperant en aquell criadero, nutrits de filtracións de carn humana, que 'ls coloquin al peu d' alguna tomba.

A abdos costats se veuhen tancats de fustas podridas, ab cobertas de zinc y alsantse de dintre, estivas de mármol rovellat, creus *rústicas* y columnas trencadas *(propias para mausoleos)* y de tant en tant un lletrero que diu poch mes ó menos: "*Escultor especialista en lápidas funerarias, panteones, hipogeos, mausoleos, urnas é inscripciones Se reciben encargos Prontitud y esmero.*„

Atravessém una barriada bruta y trista y de sopte una llum groga y térbola s' encén á la esquerra, projectant en terra ombras estrambóticas. Ens hi aném acostant y veyém que surt d' una taberna rónega, y al davant de quína porta hi ha aturat el cotxe que ha portat al mort. Quan passém per davant, veig al cotxero y als lacayos ab calsa curta y casacón fent la copa en companyía d' un burot y del taberner, iluminats per un quinqué de petroli.

Ve una revolta y el cementiri ens apareix al fons casi perdut en la fosca; massa negrosa clapada de una lepra blanca y trencant las líneas uniformes dels ninxos, temples románichs, columnas trencadas, ángels de sabó de coco, obelischs, estátuas, capellas góticas; d' aquell gótich portat pels jesuitas; sepulcres pompeyáns y assiris y, en una paraula, tot lo que 'l mal gust *burgés* y *bolsista* de Barcelona ha aixecat en l' espay de quinze anys á la memoria dels seus. Apinyats, els uns á damunt dels altres com si 's fessin nosa y barrejats els ordres arquitectónichs en una confusió poca solta, semblan una professó de cucurullas aixecant els brassos y com lamentantse de la seva lletjesa.

Uns sotrachs mes forts, ens fan adonar de que atravessém la línea del ferro-carril de Vilanova. Tením Montjuich á sobre. La mole feréstega de la tétrica montanya 's destaca negra sobre el cel ja fosch; no mes una línea blanquinosa senyala el límit de la ciutat dels morts, que avansa cada día com si volgués ofegar á la ciutat dels vius.

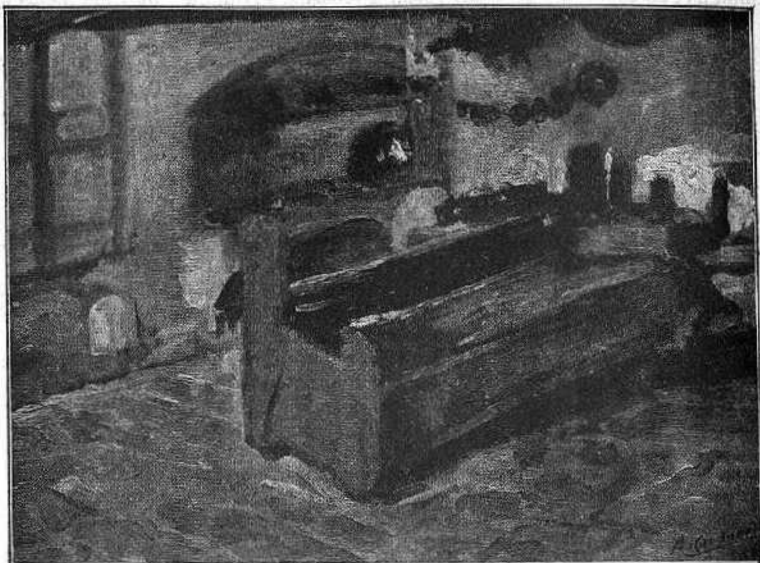
Una por estranya 'm corprén, y 'm sembla sentir entre els grinyols de fustas y ferramenta del cotxe, udols d'agonía, xiscles esgarrifosos y espatech d' óssos, com si una llegió de morts ens corrés al darrera y barrejant entremitj un crit planyívol y perdut d' "¡alerta!„ que 's fon en la fosca, llarch y aterrador.

Ara, á la dreta, 'l mar canta sa eterna cansó assotant els rails del carril que s' iluminan de sopte d' un reflexe groch al pas d' un tren de carga que s'allunya ab el panteig d'un agonisant y que deixa dos rechs de sanch al esfonzarse en la fosca.

No 's veu un' ánima, no més de lluny en lluny algún carrabiner embolicat en sa manta. 'M sembla que aquell camí no s' ha d' acabar may y una angunia horrible m' estreny el pit. El meu amich xiula baix una cansoneta de *café-concert*. Els caballs del cotxe ensopegan á cada pas y sembla que s' hi adormin.

Finalment, una altra revolta y els primers fanals ens apareixen. El cotxero sembla que 's revifa, y fent petar el fuet, llensa als caballs un "arri Polavieja!„ qu' els fa agafar un trot llarch. El meu amich se desensopeix; una alenada de vida m' aixampla el cor. Atravessém la barriada negra

Art de casa (per *A. Cardunets*)

Una cuyna á montanya.

del carbó ahont els archs voltaichs del Passeig de Colón encenen brillantors d' assabaig. Se sent lluny un piano que deu ser el de Miramar.

Per fí, passém davant d' aquell monument que sembla una bestiesa alta de molts metros, y ens trobém á la Rambla Fem parar davant de can Gambrinus, y allí, enfront de duas copetas y entre el brugit de conversas, soroll de plats y copas y á la escalfor dels llums y animació dels vius acaba de fondres la visió macabra, enguniosa y negre del regne dels morts.

Alexandre Soler

DE LA TERRA

Els raigs ardents del sol apar que creman.
Ja es mitj día. Desert el camí 's troba.
Sols dos homes s' hi veuhen; l' un al altre
sembla volgué atrapar; rápit camina
ensemps que 'l tros que abdós separa escursa.
Per fí l' aconsegueix; pára's de sobte
l' altre al sentir son nom, dit ab veu aspra:
—Escolta, Jordi.
—¡En Pau! No entench...
—¿T' extranya

que sigui per aquí?
—Sí, á fé; jo 'm creya...
—¿Que ja estava tancat reixas endintre?
—Donchs, sí, ja que ho has dit.
—¡Mal llamp! Bé, escolta.
no més que quatre mots.
—Pau, son quarts d' una;
m' esperan per dinar á la masía;
fa pochs días que hi soch de cap de colla
y hem de sortir plegats per 'ná á la tasca.
—No hi fa res, vull que escoltis ja que 't trobo.
Tothom está cregut que á las garberas
jo vaig pegarhi foch; ningú ja ho dupta.
—Donchs may ho he sospitat.
—Bé, calla. 'Ls guardias
fa vuit días que 'm buscan, mes sense éxit,
perque 'm fonch y m' amago com las vibras.
Y ab tot y sé ignoscent, fujo, y 'm condemno
fugint, ensemps que 'l verdader culpable
es lliure, sens que d' ell ningú sospiti.
Mes jo sí que 'l conech, y ell no s' ho pensa.
No se m' escapará que vull matarlo.
¡Ah! 'L malvat 'vía pres totas las midas.
Havent sopat, m' estava al banch de l' era,

PASSEIG MILITAR. (Fotografía de *F. Fernández*)

Un *alto* pera fer beguda.

quan se m' acostá un noy dihentme que 'l pare
estava agonisant d' una cayguda.
Sens dir re als masovers me poso á corre.
Dos horas hi ha de la masía á casa
y ab una hi vaig anar; al arribarhi
vaig trobarlos tots bons. Una farsa era
la cayguda del pare. Van fer dirm'ho
perque sortís del mas y aixís culpable
fora als ulls de tothom.
Hi ha qui aborrintme
me fingía amistat; hi ha qui envejava
ocupar el meu lloch de cap de colla;
qui un presidi m' ha obert pera lograrho.
—¿Qué dius, Pau? ¡Estás boig!
—¿Y encar' fingeixes?
¡Miserable! ¡Cobart! Vas delatarme
essent tú 'l criminal!
—¡Jo!
—¡Lladre! ¡Brétol!
M' has robat el pa y l' honra. ¡Haig d' escanyarte!

. . . .

. . . .

A un costat del camí, parat hi ha un carro.
Un cadavre tres homes hi carregan.
Té 'ls ulls sortits, amoratat el rostre
y al coll senyals de dugas mans crispadas.

J. Bosch y Romaguera

Pláticas de familia (per *J. Pellicer Montseny*)

Memorables peloteras
que per mor d' un Rusiñol
van tenir de cara al sol
dos célebres marmanyeras.

¡Pas al Progrés! (per *Picarol*)

De las plagas mes grans aquesta es una,
contra la qual no hi pot ras la vacuna.

MEMORIAS DE UNA NINA

El día del meu naixement no consta en cap registre, ni, de segur, en la memoria dels autors dels meus días, ni, es clar, en la meva.

Desde ma infancia la ingratitut y 'l menyspreu de la humanitat 'm fereixen; ni la meva estóica resignació ha minvat la primera, ni las mevas bonas obras han mort al segón. Ningú fa cas de mí: ¡soch una nina, una criaturada! ¡Ah! sentiría deixar d' ésser sense escupir á la cara del mon ma historia pera vergonya dels bons, anatema dels dolents y venjansa y satisfacció meva y de tots els de ma rassa, desde 'l ninot que té un fil que 'l belluga, á la nina que acluca 'ls ulls y diu:—*¡mamá!*

Recordo que posada entre altras senyoras del meu sexo, en un aparador del carrer de Fernando, vaig passar el primer any de ma vida. Ja llavors poguí notar la indiferencia dels homes; els transeunts passavan sense fer cas de mí, y las criaturas s' enamoravan de totas mas companyonas sense volguer posarme á preu may.

Per fí una tarde van aturarse davant meu una senyora, una nena y un nen. Aquella nena fou la primera que fixá sos hermosos ulls en els meus... Cinch minuts després una má anava agafant totas las altras ninas que ab mí estavan, mentres se sentía preguntar:

—¿Aquesta?... ¿aquesta?...

Una veu débil... dolsa interrompé:

—¡*Teya, mama!... ¡teya!*

Llavors vaig sentir que m' agafavan per darrera y 'm despenjavan. Seria y tibada com qui está segura del seu mérit, apesar de tot, vaig dignarme dirigir l' últim esguart al aparador.

Mas companyonas me miravan de rehull y ab enveja, movent las espatllas d' un cantó al altre com els xavals quan fan el bot.

Y en brassos d' aquell angelet,—la nena que poch ans m' havía contemplat en l' aparador—que 'm cubría de petons y caricias, vaig aparéixer á la vida.

¡Quin día 'l primer de ma llibertat! Ma mestressa y jo no cabiam en nosaltres de joyosas al veures ella, senyora de mí y jo esclava de qui m' adorava, potser de qui 'm comprenía.

Mes ¡ay! *Sic transit gloria mundi:* un incident va amargar la meva felicitat al punt de tastarla. Al ser á ma nova casa el nen que anava ab ma compradora, volgué ferme caminar; devía jo tenir mal construhit el bras dret perque al arrossegarme sostenintme per las manetas, quedá desprès de mon cos aquell membre. La nena comensá á plorar, lo nen fugí á amagarse, un senyor corregué á espavilar al nen, la senyora á aconhortar á la nena, tota la familia 's posá en mohiment cridant, pegant, plorant y aconsolant, y á mí, al últim, causa ignocenta d' aquell brugit, se 'm condemná á passar la trista vida sobre una calaixera, per fallo inapelable dels cossos grans de la casa, considerant que aixís no daría mes disgustos.

Y ja 'm tenen altra volta y mes que may privada de llibertat y de alegría. En un recó d' una sala mitjanament amo-

Filosofía (per *Ida*)

—¡Quin empenyo, els homes, en dir que provenen de nosaltres!... ¡Si sapiguessin el favor que 'ns fan!...

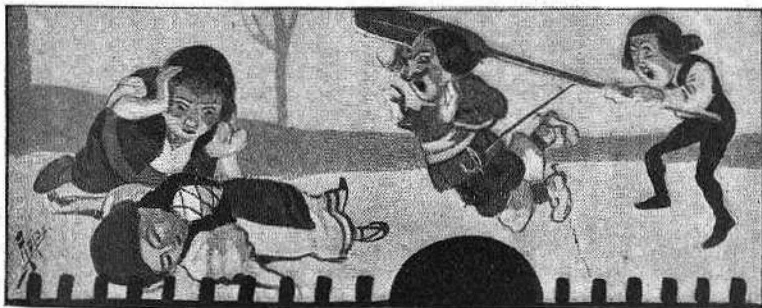
PATRÓ DE SARSUELA MODERNA (per *Rojas*)

La *balada* del amor
y arribada del tenor.

Gran dúo desesperat
jurantse fidelitat.

Concertant, y acabament
ab la mort del pretendent.

blada, inundada sempre de una mitja claror esmortuhida, trista, sense veure mes que de nit y de quant en quant criatura humana, oblidada potser de ma mestressa, ¡sola en el mon! m' agafá una enfermetat anémica, y en espantosa nostalgia transcorregueren per mí quatre ó cinch anys.

En mitj de la monotonía que 'm rodejava va cridar ma atenció, despertantme del ensopiment en que vivía, una escena que feya molt temps venía reproduhintse.

En Pepet,—aixís després vaig saber que 's deya 'l meu desgraciador que comensava ja á ser un gomoset—havía entrat de puntetas y recelós en la sala y obría un calaix de la calaixera que 'm servía de pedestal. En el fondo del calaix devía haberhi diners perque ell ne treya y se 'ls amagava cuidadosament en l' infern de la americana.

Un pensament horrorós ferí mon cap. ¿Era 'n Pepet un lladre? ¿Estava arruinant á sa familia?

La tristesa m' havía fet filantrópica, al revés de molts, y 'm sentí indignada: si la meva garganta hagués estat feta apropósit, hauría cridat ¡mes no podía!... Hi havía un medi, peró, de comprometre á aquell infelís y 'l vaig posar en obra.

Encare qu' ell va tancar el calaix ab cuidado, vaig fer veure que m' havía sotraquejat y relliscant de gayrell per la vora d' un joyer de cristall que 'm sostenía, caiguí sobre un quinqué qu' en mil micas rodá per terra...

¡Quin terretrémol produhí! ¡Havía triomfat!..

Lo que després succehí apenas ho recordo: vaig sentir que cridava la senyora, al temps que una má nerviosa m' agafava 'l cap y me l' esclafava contra 'l mármol deixantme estabornida.

Al tornar en mí 'm vegí per un mirall que tenía davant, tacada de la sanch del meu agressor y ab la cara destrossada horrorosament; el nas y las galtonas m' havían saltat fets á trossos y tenía 'ls ulls descalssats per la part inferior mostrant las ninetas voltadas de blanch per sota. Aquest detall me donava un aspecte llastimós; per xó mes que repugnancia inspirava compassió.

Després van entrar ahont jo estava 'n Pepet y la seva mare. Aquell anava ab una má embolicada y plorant. La senyora tancá las portas y dirigintse al noy imponenta y carinyosa com una mare quan renya, li digué:

—Digas la veritat ¿que hi venías á buscar aquí?... Tú has trencat la nina ¿per qué? ¿Quina causa t' ha induhit á fer aixó? Per altra part, fa días que 'm faltan sovint diners de la calaixera... Respón la veritat Pepet, que jo 't perdonaré.

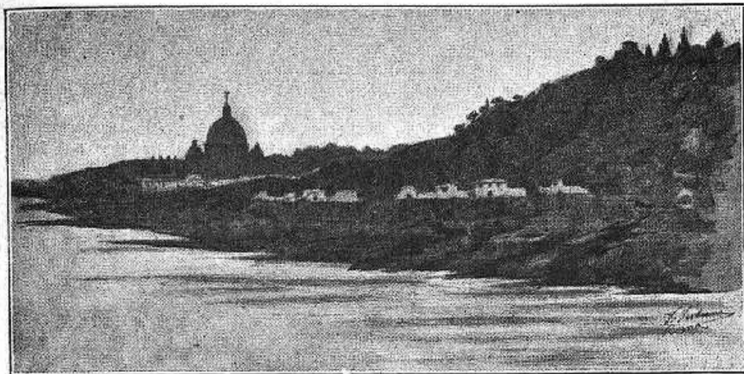
Tot just s' havía comensat l' interrogatori, el noy va mirarme de qua d' ull ab un odi infinit. Mes á punt que hi vegí bé, poguí notar que obría l' esguart de mica en mica, primer estranyat, després... ¿qui sab els pensaments que flagellaren sa tendra inmaginació? ¿Creya trobar odi en ma cara y li gelava la sanch la meva resignació? ¿Havía despertat son cor adormit la meva expressió d' inmensa misericordia? ¿acabava de veure en mos ulls alguna cosa que may havía vist?

Es el cas que sas parpellas formavan ja un cercle; estava groch, afinat... sa mare se 'l mirá espantada y llavors ell comensá á tremolar com una fulla y acabá desbotant ab un esclat de sanglots y llágrimas que á mí —porcelana com era, casi pedra—'m partiren el cor.

La mare l' abrassá y ell miratme fit á fit, com rompent un nús que en la gola se li fés, per fi cridá:

—¡Si mamá, jo robava... robava!... ¡y la nina ho ha vist... y m' ha descubert... y plora per mi!

PERSPECTIVA (per *J. Juliana*)

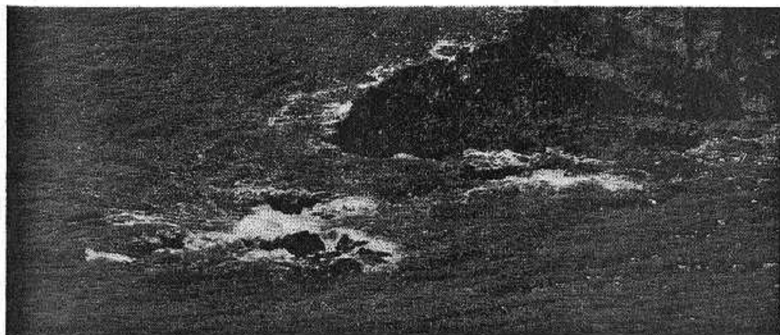
La cúpula de Sant Pere de Roma.

Las novas emocions, las passadas, el mal rebut y el triomf de ser per primer cop compresa, 'm feren perdre altra volta 'l sentit...

Després m' he trobat en un recó entre 'ls draps vells ahont he passat tres ó quatre anys mes, y ahont tinch temps de escriure aquests apuntes. De quant en quant veig á 'n Pepet fet ja un home... debades ell me mira una estona y 'm besa. Aquesta es la única gloria que 'm cab sobre la terra. ¿Més ne deu besar tantas de *ninas*, qu' en lloch de regenerarlo com jo vaig fer, el degradarán!...

¿Quina será la meva fí? Aniré al últim á parar barrejada entre testos de plats y ollas en unas escombrarías!... ¡A cops de peu me farán corre y á cops d' escombra m' apilarán en un femer! ¡Ningú 's recordará de mí, ni 'n Pepet!

BLANES. (Fotografia de *M. Andreu*)

Un tros de platja.

¡Quánts que no sabrán que jo tal com soch he redimit un home, 'm trepitjarán!

Encare, que, si ho sapiguessin, farían lo mateix.

Es la recompensa que 's dona á tots els redemptors.

E. Martí Giol

LA MEVA CABELLERA

Jo porto un carinyo gran
á la meva cabellera.
Y per qué no li haig de dur
si es tan bonica... y tan meva...
El meu cabell es castany,
d' un castany fosch, casi negre;
es abundant mon cabell,
espés y fí com la seda.
Mos cabells me donan goig
y també me donan feyna:
fes la clenxa al dematí,
al mitj día fes la clenxa,
y al vespre fes lo mateix...
pro lo que 's fa ab gust no pesa...
Portar els cabells crescuts
es una gran mida higiénica,
—un frenópata digué,—
perque enforteixen la testa,
inspiran, donan calor,
pensaments y grans ideas...
Pero fora mes bonich
que també donguessin pelas...
Quan soch á taula, hasta 'l gat
se fixa en ma cabellera:
al davant meu (1) assegut,
me la mira, me la observa,
pero el xicot no 'm diu res...
natural... com qu' es tan bestial...
Es la superioritat
que 'ls irracionals ens tenen
á n' als mortals que pensém
que no alaban ni protestan.
Sé que portá el cabell llarch,
fa entonat, fa cursi, neula,
que fa Gual, que fa Romeu,
que fa... etcetra, etcetra, etcetra...
Ja m' ho diuhen els amichs:
—Tants cabells, home, fan ceba...
Y jo me 'ls vaig escoltant
com si 'm parlessin de Grecia...
La que m' estima m' ho diu:
—T' está bé eixa cabellera...
Y si agrada al meu consol,
ves per qué me l' haig de treure...
Jo venero al meu cabell,
com se venera á una verge,
tant si 'm diuhen cols com naps,
en el mon tot son fatleras...
Y jo ab aixó, com ab tot,
sempre tossut, faig la meva
sense fer cas de ningú,
y per xó ab tanta enteresa
li porto un carinyo gran
á la meva cabellera...

Andresito

(1) Al gat de casa 'l deixo pujar á la taula. ¡Visca la llibertat!

UNA GATADA

Lloch de l' escena, un terrat...
millor dit; una teulada.
Personatjes... ó morrongos:
Una gata, tota blanca.
Un gat roig qué dos gitanos
fa temps li van á la saga.
Un altre gat, blanch y negre
que fa cara de carpanta.
Y per últim, un gat gris,
molt pulit, y que no parla.
Es de nit. L' indispensable
lluna poch á poch s' amaga
darrera uns núvols molt negres.
Tocan dotze batalladas
del campanar mes proper;
xiula 'l vent, una romansa;
y mentres els que no dormen...
están desperts, y la mandra
de 'ls serenos s' apodera,
el gat roig, pren la paraula.
Escoltem-lo com s' esplica:
—Mixeta: fa tres senmanas,
que pensant ab tu no menjo;
sobre tot... quan no tinch gana.
Per tu no visch, ni sossego;
y si may vaig á la cassa,
com que la teva figura
del meu davant no s' aparta
ni un sol moment, nit y día,
me fugen totas las ratas,
com me fugen fent el burro...
els diners de la butxaca.
El meu cor per tu suspira
mes fort, que no pas cap manxa.
Per tu...
—Be; y á mi, ¿que 'm contas?
—diu la gata ab molta calma.
—¿Donchs á quí tinch de contarho?
—respón el gat, foll de rabia.
—Ves á contarho á ta tía,
á t' *abuela*... ó á ta germana,

Entre dos "companys„ (per *Picarol*)

—¿Cóm es que no hagueu volgut venir al dinar de germanor?
—Francament, m' he pensat que 'm donariau *gat* per llebra.

Per xo, sempre, ha de fé 'l *burro,*
el ridícul, el mesquí.
Ell fará patí á la dona,
á sos fills fará patí,
y aprop d' ell ¡quína desgracia!
tothom s' exclama y pateix,
que sols respira miseria
qui tan miserable neix.

***

Y es molt rich—va dihent el poble—
es un home acaudalat;
mes jo que 'l conech ho nego
y d' eix modo he contestat:

No volgueu serne tan pobres
de butxaca y de cervell.
Planyeulo que no té un quarto
els quartos tenen á n' ell.
Y fugiune d' aquests homes
avaros que no us darán
una sed d' aigua y en cambi
si fumeu s' acostarán
sols per que 'ls deixeu encendre
si un cigarro voleu fé
que de mistos n' estalvian
y de vergonya també.

L' avi Riera

UN JOCH DE SULTANAS

Ab las guerras s' aumentan els vocabularis de las modas. D' una acció célebre, d' un capdill popular se pren el nom y s' aplica á una prenda de vestir, á un objecte, á una novetat. D' aquí ve 'l color Magenta, el Rangland, la Garibaldina, el Ros, la Leopoldina, etc.

Quan la famosa guerra d' Orient, entre Turquía y Russia, que á mitjans

Fíxinse en la posició: ¿quina es nostra ocupació? (per *J. Llopart*)

Cusir á la máquina.

del sigle passat ocupava l' atenció de tot el mon, váren ferse moda unas joyas per senyora que s' anomenaren Sultanas. El Sultán era 'l vencedor, y era natural que las *sultanas* privessin en la moda. Aquestas joyas eran arracadas y agullas de pit, en forma de mitjas llunas. N' hi havía d' or, de plata, de quincalla, y la moda va introduhirse en totas las classes, desde las mes potentadas fins á las mes modestas.

Tocar el piano.

Y ja veurán quin *joch* va donar un joch de sultanas (agulla y arracadas) d' or mate, adornadas de rubins y diamants, que, en un elegant estoig, estava exposat en l' aparador d' un dels mes anomenats joyers del carrer de l' Argentería.

En Feliuet, un jove d' aquells que tenen fama de *corridos,* perque no saben estar sense fer l' amor á un parell de noyas pel cap baix, tenía relacións ab una seva cosina, la que, per motius de salut de la seva mare, vivía á Sarriá; y com que 'n Feliuet s' estava á Barcelona seguint la carrera d' apotecari y practicant la facultat á l' apotecaría del qui li havía d' ésser sogre, es clar que, donat el seu carácter enamoradís, á la capital devía tenir una noyeta ab quí anar á passar el temps. Aquesta, la Mundeta que 's deya, conexía poch ó molt y de quan en quan á la cosina de 'n Feliuet; algú li deya que aquest hi tenía relacións formals, pero ell li treya del cap fentli veure que lo que feya ab la de Sarriá, no eran mes que bromas de cosins. ¡Quí no havía de creure una cosa tan natural! Per altra part, com las relacións dels cosins, no eran *oficials,* la cosina no ho deya á ningú.

* * *

Un vespre, passant en Feliuet ab la Mundeta y sa mare, pel carrer de l' Argentería, vegeren el joch de sultanas y la Mundeta se 'n va enamorar. Efectivament, era un conjunt de molt gust.

Rentar plats.

—Te de valguer molts diners, digué 'n Feliuet.

—Es clar que sí, continuá la Mundeta; y creu que si la mamá 'n tingués de sobras...

—¿De sobras dius? va afegir la mare. Si 'l teu pare visqués, no hauríam d' estalviar y ja tindrías las sultanas; pero ara 'ns hem d' acontentar ab mirarlas. Al menos valen cent duros. Encare que ab aixó de joyas...

—Ja conech al argenter, va interrompre 'l jove; entremhi y sabrém el preu.

Entraren á la botiga. L' argenter, conegut de 'n Feliuet, tragué l' estoig del aparador perque vegessin mes d' aprop las joyas.

—¿Quin preu? preguntá en Feliuet.

—No valen lo que sembla, respongué l' argenter. Puch donarlas, aixó sí guanyanthi molt poca cosa, per noranta duros.

—¡Ja son diners! contestá en Feliuet. No vull dir que no ho valguin, pero es un car bossí.

—Si li agradan, va fer l' argenter, per vosté encare hi faría una diferencia. M' acontentaría ab no guanyarhi res.

—Gracias, pero, francament, un gasto aixís no sempre un está disposat á ferlo.

Al sortir de la tenda, en Feliuet digué á la Mundeta:

—Si sigués cosa de quaranta duros, ja que

ENTUSSIASME FEMENÍ (per *J. Llopart*)

Donas demanant l' orella.
(Peró ¿l' orella de quí?)

DOLORA (per *J. Solá*)

Aburrida del món, sense promés,
la inmensitat del mar no li diu res.

Esperit modern (per *J. Cardona*)

—Y tú no ets defensora del *ideal feminista?*...
—No, noya; escassejan molt els homes y crech que lo que s' ha de fomentar, per ara, es el *masclisme.*

n' estás tan enamorada, te las regalava pel teu Sant; pero noranta...

—Ja ha dit l' argenter, continuá la mare, que 't faría una diferencia.

—Sí, pero haventnos esplicat que ab noranta duros apenas hi guanyava res ¿quina diferencia m' hauría fet? Tot lo mes cinch ó deu duros.

—¡Qui sab! murmurá la mare, que 's veya qu' estava tan prendada de las joyas com la seva filla.

***

Aquella nit, no 's va parlar d' altra cosa á casa de la Mundeta, que de las sultanas.

La mare:— Pero Feliuet, ves demá á preguntar la diferencia que l' argenter te faría en el preu.

La Mundeta:—Sí; això sí que no 't costará res.

En Feliuet:—Será inútil; no ve de quatre ó sis duros que me 'n pugui rebaixar...

La mare:—Bé, pero lo que 't diu la noya; no 't costará pas tant anar á preguntarho.

En Feliuet:—Ja que s' hi empenyan, hi aniré.

La Mundeta:—Coneixent al argenter, no te de ferte res l' anarhi.

En Feliuet:—¡Que m' ha de fer! No 'n parlem mes, hi aniré.

La futura sogra, que 's creya serho l' any següent, d' en Feliuet, l' endemá dematí se 'n aná á la botiga del argenter en el moment d' obrirla.

—¿No 'm coneix? preguntá al argenter.

—Prou: contestá aquest; es la senyora que ahir va venir ab el senyor Feliuet.

REFRÁ MUNICIPALISAT (per *J. Llopart*)

Del arbre bó, sá y robust, tothom ne fa llenya.

—Si senyor: avuy ell tornará y m' ha de fer un favor.

—Digui: ab molt gust.

—¿Quant rebaxaría, per en Feliuet,, del preu del joch de sultanas?

—A no guanyarhi res, las hi donaria per vuitanta duros.

—Está bé: donchs vosté donará 'l joch á ne 'n Feliuet per quaranta duros.

—Axó si que no. Vuitanta, ja li dich, y no hi guanyo un xavo.

—No m' enten: jo li donaré á vosté quaranta duros, y á ne 'n Feliuet li dirá que las sultanas las hi dona per quaranta. Y entre 'ls d' ell y 'ls meus, fan el compte. Pero, m' ha de guardá 'l secret.

—¿Y ell creurá, que jo m' aconsolo per ell de perdre la meytat del seu valor?

—Ell te de casarse ab la meva noya: mes endavant te de ferli las joyas, y vosté, entre l' amistat que te y ab la confiansa de que li confiará lo que després necessitará, pot arreglar l' assumpto. Miris: aquí te 'ls quaranta duros, y fássim l' obsequi de fer lo que li he dit, sense qu' ell ne sápiga res, ni que jo he vingut á veure á vosté.

—Per la meva part, faré tot lo possible per servirla. Si no 's queda 'l joch, ja sab vosté que aquí te 'ls quaranta duros.

—Si senyor, y estigui bonet.

—Passiho be y disposi.

***

La cosa va anar com las calsas de un capellá. En Feliuet va passar per ca 'l argenter, y aquest li va dar las sultanas per quaranta duros, ab la promesa de que quan el jove 's casaría li faría fer las joyas de boda.

Al comparéixer en Feliuet aquell vespre á casa la Mundeta,

—He anat á l' Argentería, digué, y las sultanas ja están venudas.

—¡Sí! exclamá la mare, ¿á quí?

—No sé; com que ja estavan venudas, no he preguntat res mes.

Al endemá la mare aná á enterarse, y l' argenter li digué:

—Senyora, en Feliuet ja te 'l joch de sultanas. Miris: aquí tinch la factura per anarli á cobrá 'ls quaranta duros.

Se 'n torná la mare cap á casa seva, y entre ella y la seva filla s' establí aquest diálech:

—Mundeta, ja tens las sultanas.

—¿Cóm?

—En Feliuet las ha compradas.

—¿No 'ns va dir, que ja eran venudas?

—¿Encare no ho entens? ¿No 't va dir ell que si las sultanas valían quaranta duros, te las regalaría pel teu sant?

—Si, senyora.

—Donchs ell las ha compradas; som al 14 d' Agost, el teu sant es el día 31, y vol donarte aquesta sorpresa.

—¿Vol dir?

—¿Perqué las hauría compradas? Fem el dissimulat, no 'n parlém mes davant d' ell, y veurás com passará lo que jo 't dich.

***

Al día següent d' aquesta escena, era la Mare de Deu d' Agost, el sant de la cosina de 'n Feliuet.

La Mundeta y sa mare, ab l' afany de relacionarse ab la familia del *pretendent*, anaren á Sarriá á felicitar á la Marieta.

Aquesta las va rebre molt be, las hi va fer pendre yemas y confituras, y 'ls hi va ensenyar els regalos que li havían fet.

—Mirin: els deya la Marieta: aquest vano me l' ha enviat la tía; aquest mocador me 'l ha brodat una amiga; aquesta sombrilla me l' ha comprada 'l papá; aquest joch de sultanas...

—¡Ay ay! exclamá la mare de la Mundeta, mirantse á n' aquesta, que també estava sorpresa.

—Es preciós, continuá la Marieta: me l' ha regalat en Feliuet. ¿Eh, quin joch de sultanas?

Felip Casals

SUGESTIÓNS

Idili trivial

En las tardes serenas del estíu,
la Festa es una joya que somríu
ab regositj intens dins de la vila;
mou l' ilusió dels cors enamorats,
y donzells y donzellas, cap als prats
surten á passejá en calma tranquila.

Ellas, que de brasset van caminant,
ab tendresa somriuhen al aymant
que, tot custodiantlas, d' amor frisa,
y ell, ab una mirada penetrant,
l' invoca dirigintli una somrisa.

Y 's van comunicant al passejar
secrets que may acaban d' expressar
perque 'ls están sentint inexpressables;
unas, ab son parlar, sensiblement,
son sentir manifestan clarament;
altras, coqueterías agradables.

Semblant al enciser xiuxiuhejar
que l' aucellada mou en l' arbrerar,
son las sevas conversas delitosas.
No hi ha lloch amagat ni descobert
hont no hi tingui existencia 'l desconcert
de plácidas escenas amorosas.

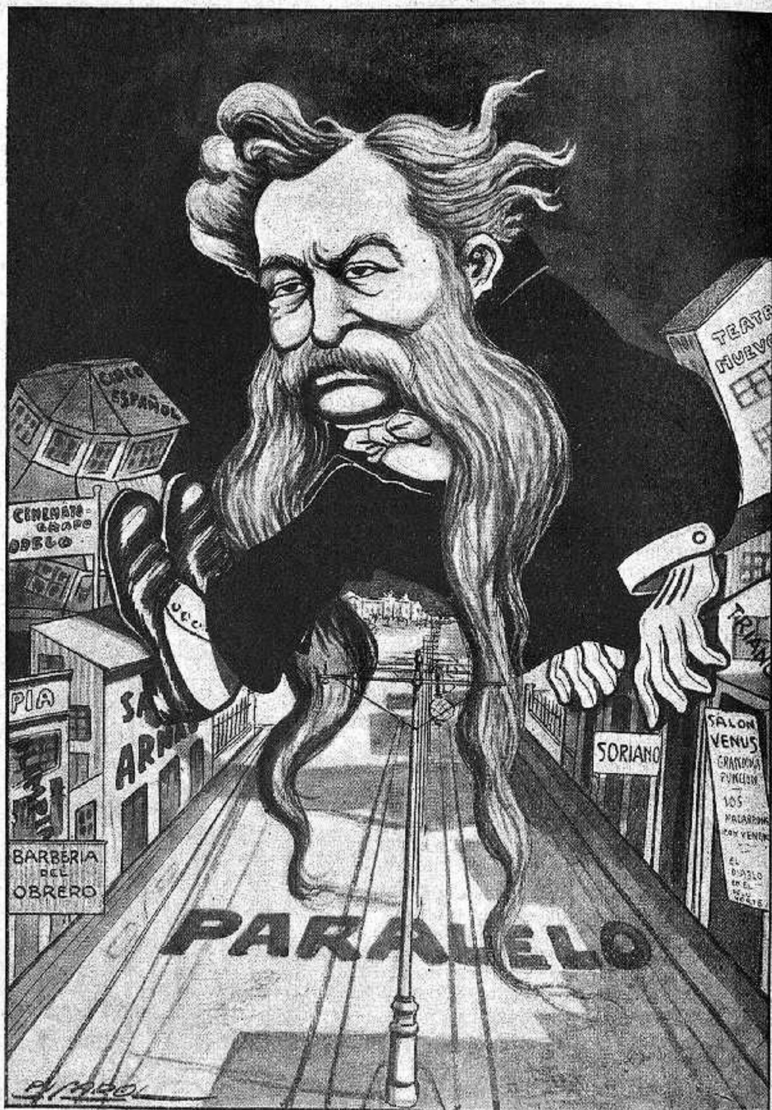
Aquí se sent un xiscle rialler:
es un jove galant, que intenta fer
joguinas á la seva enamorada;
allá ressona un cant divertidor,
y se sent entre-mitj de la verdor
el *clac clac* d' una fresca riallada.

En gaubansa de dolsa sensació,
ubriaga á n' els cors la fruhició
d' una tendra y fresquívola alegría;
tot quant se mira es joya que somríu;
fins l' aygua que rondina baix al riu
sembla tindre melódica harmonía.

Ab un expandiment exhuberant,
la vejetació, tendre, va allargant
sos brassos, enfilantse á la carena,
y en son espés fullatje entrebancat
s' hi descubreix tota una infinitat
de poncellas y flors de tota mena.

Y quan el sol s' apropa al cim llunyá,
hont cada cap al tart á póndres va,

UN "SANSÓN„ DE PEGA (per *Picarol*)

Va treure totas las forsas
pero, al fí, sols va lograr...

que s' hi fessin mes barracas
de las que hi havía avans.

las horas son allí tan delitosas,
que mateix com si fos per atracció
hi acudeix el jovent ab ilusió,
vorejant, tot cullint las flors xamosas.

Las donzellas las cullen ab delit,
y al tenirlas, un goig indefinit
sembla que experimentin totas ellas;
las estiman ab efusió d' aymants,
y segueixen guardantlas en sas mans,
igual com si guardessin maravellas.

Y es que en las sevas dolsas ilusións
las flors tenen identificacións
que fondament al cor experimentan;
semblan simbolisar sos ideals,

MAMÁ D' ARTISTA (per *Mariano Foix*)

—Ja t' ho deya jo. Haguessis seguit els consells de D. Joan ficante al Círcul de Sant Lluch... ¿No veus que als que pintan flamencas no 'ls protegeixen?...

INGLESOS..., DE INGLATERRA

Policía.

Camálich.

y las aspiracións més esencials;
son l' assimilació del que ellas senten.

Y ab sas galas enrondan aquell volt
fins que esblaymadament s' amaga 'l sol
y las horas se fan pernoctadoras;
allavors, ab nocturna sugestió,
van cap á la tranquila població
entre brisas d' oreig refrescadoras.

Y aquell lloch queda tan abandonat
que se 'n ensenyoreix la soletat;
mes, entre aquellas horas sossegadas,
sembla quedarhi un dols repercutir
que l' esperit hi sembla percibir
dolsos sospirs, cansóns y rialladas.

—

VISATGE

Seguda en un pedrís del seu jardí,
aspirant l' ayre fresch que l' orejava,
tot apoyant el colze en son genoll
servava 'l cap dessobre sa má blanca;
l' altre bras, estirat, llánguidament
sobre la seva falda reposava.

Els seus ulls oscilavan á l' entorn
desviant anyorívola mirada;
eran negres, profóns y transparents
com la fosca blavor d' un estany d' aygua,
y semblavan tenir més expressió

APUNTES DEL NATURAL (per *C. Giner*)

Estudiant.

Dida.

---

que una nota de música expontánia.

Aquella somnolenta postració
no era una visitut de remembransa,
sino que realment era un anhel
que potent, alterava 'l seu visatge
promoventli un impuls voluptuós
que integrava 'l desitj en la seva ánima.

Aquell ser en la flor de joventut,
de faccións virilment exuberantas,
ademés d' un aspecte incitador
tenía una estatura soberana.
Sa sanch transparentava vivament
dins de las sevas venas inondadas.

Mogut per un reclám de seducció
delirant el seu pit esbategava,
y els seus brassos estavan esperant
l' incógnit seductor de tantas ánsias,
igual com els seus llabis temptadors
per consumarli 'l foch de sas besadas.

—

L' ENTERRO D' UNA VERGE

Prou has permanescut al llit de morts;
prolongarhi no pots ja mes estada,
que pera conduhirte al cementir
l' hora determinada ja s' atansa...

Ja vibra per l' espay ab só planyent
el funerari toch de las campanas,

que sentintlo y veyent ton ser inert
de tan entristidor fa venir llágrimas...

Descobriula tota ella. Ja may més
l' abrigará aqueixa mortalla blanca.
Vull que pera mirarla us apropeu,
per la darrera volta contemplantla.

Mireu, aqueixa inmóvil postració
no te pas la semblansa d' un cadavre,
sino del que fruheix el son seré
reposant en la més tranquila calma...

Ab la boca y els ulls closos aixís,
té figura gentil la seva cara.
Quan dormía ab suau respiració
¡qué dols hauría estat el contemplarla!...

Mes ¡ay! al seu aspecte regular
no hi ha l' exhuberancia de visatge,
y mata l' impresió que sugereix
la fredor de la carn inanimada...

Prou ha permanescut al llit de morts;
ara posemla dintre de la caixa;
precís es conduhirla á son destí
ara que l' intacció fresca es encare.

Que s' inclini qui vulgui destilar
desobre d' aqueix cos l' última llágrima;
esguardeula en aquí per darrer cop,
puig la postrera tanca va á amagarla...

CONTRAST (per *Mateu Balasch*)

Mort y Vida.

¡Quántas voltas haurás atravessat
sola y tranquilament eixas estancias!..
Avuy, per entre-mitj d' un mar de plors,
contrastant aquell temps morta t' hi passan.

Se t' emportan d' aqueix interior
hont may més tornarás á ferhi entrada;
la teva ausencia hi quedará tan sols
inondant lo llarch temps de malhauransa.

Pels que t' hem vist fer gala d' un esplet
de vida, ab sobritut d' exhuberancia,
semblas un sol que ans d' arribá á l' Ocás
va defallint y somrient s' apaga.

Tú has mort com una planta que, florint,
esdevé á una existencia delicada
y macilenta va palidejant,
morint crónicament, tot esfullantse...

Ja planyívolament, per altre cop
ab só profón, repican las campanas,
y baixan carré avall els capelláns
entonant la cantada funeraria.

Lúgubrement se posan davant teu,
y 'l *De-Profundis* ab tó grave cantan;
es tan intensa la tristor del cant
que invadeix fondament las nostras ánimas.

Arriba tant á dintre 'l nostre cor,
que ha deixat á las caras transmudadas,

NOTA DE PARÍS (per *Robert*)

Tipos cassats al vol.

Els "precoces„ (per *Rojas*)

La mare:—¿Qué t' agradaría ser, *Jaimitu*?
El nen:—Cosí de vosté.
El pare (escamat):—Y per qué? *vamos* á veure...
El nen:—Perque aixís sempre fumaría cigarros del *papá*.

y 'ns esforsém la vista comprimint
l' inevitable pugna de las llágrimas.

Si ara una 'n destilava un afligit
provocaría totas las dels altres,
que no poguent retindre més el plor,
això fora una pluja desbordantse.

Sols plorém en el nostre interior
conmoguts per l' efecte d' aqueix acte..
Tots els que 't professavam amistat
ara es quan més sentím el separarte.

Al pensar que te 'n vas per sempre més,
de desconhort inmens ens sentím plányer,
y es tanta la dolensa en aqueix plany
que sembla que t' arrenquin de nosaltres...

Ha terminat el cant dels capelláns
y arrenca 'l funeral solemne marxa;
passa la comitiva carré amunt
tota respectuosa y endolada.

Sols la Natura sembla indiferent
á tan enternidora malhauransa;
ab vigorositat primaveral
brilleja 'l sol en la verdor dels arbres.

Ben serena es la volta del espay,
y es serena com ell aqueixa tarde,
y als arbres que vorejan el camí
tranquilament hi canta l' aucellada.

L' herbám, á banda y banda va creixent,
mostrant flors y poncellas variadas,
mentres ne passan una camí enllá
que morí poch avans d' esbadellarse.

Morí quan demostrava 'l seu semblant
aspiracións d' amor, tot just rosadas
de candorositats de divuit anys,
sensibles afeccións de la seva ánima.

Antón Isern Arnau

IDILI

Al gran esculptor olotí, Miquel Blay

Lo sol se pon... Ronca un vent fret, gelat; las fullas grogas dels arbres van cayent, cayent, y s' arrossegan... los aucellets, tot estarrufats y ab l' ala baixa, piulejan poch á poch dalt de las brancas tremolosas; lo cel es rúfol y negre... ¡quin fret que fa!

Un pobre vellet, que porta de la má á un nin, s' asséu tot tremolant en un banch de pedra de la passejada. Lo nin, de peu á son costat, se li encorva damunt dels genolls y li posa al pit sas manetas gebradas...

¡Qué espallissats que van, pobrets!

Los infelissos no han menjat ni un mos de pá en tot lo día. Trucant de porta en porta, sempre han sentit lo mateix: "¡Deu vos amparil„ Amunt y avall de la passejada creuha la gent, enfredolida, tapada fins als ulls ab sos abrichs de pells y llana dolsa.

Trotan rabent los cotxes fastuosos, 'hont, á través dels cristalls, s' hi

Germanor (per *J. Llopart*)

Sembrant art y patriotisme aquests son els que practican l' auténtich regionalisme.

oviran encopotats senyors de frach y guant y damas enjoyadas y frescas com un pitxer de flors...

¡Quin fret que fa!

Nostres pobres, acostantse frech á frech, com si d' aquet modo se haguessin de comunicar mes escalfor y vida, tristos y decayguts, van contemplant aquell va y ve de gentíu que segueix adelerat la seva vía.

¡Ningú, bon Deu, ningú gira lo cap enrera! ¡Ningú 'ls veu, ningú 'ls plany!

Mentrestant, la passejada se va aclarint; y 'l vent ronca tant fort, que fa basarda.

Los dos infelissos, veyent que la nit els cau desobre, espantats y perduts, s' acostan mes, mes aprop, pit per pit... y ab veu baixa y tremolosa d' aquest modo 's van planyent:

Nin: ¡Quin fret que fa! ¡avi meu!

¡Quantas horas sense tastar ni un mos!

¡Tinch una gana!

Avi: També 'n tinch jo, fill meu... no ploris... encare no es nit... Pot ser que algún bon cor se planyi de nosaltres y 'ns reculli en sa dolsa companyía... Tingas esperansa ab la Verge, ja que la estimas tant. ¿No es veritat que l' estimas, fill meu?... Ella també estima als pobrets, y no 'ls desampara may.

Nin: ¡Tot jo tremolo, avi! ¡Tinch un fret y una gana!... ¡Ay Senyor, qu' es trist ser pobre!

Avi: ¡Que bé has parlat, fill meu! ¡Qu' es trist ser pobre!

¡Mes valdría no haver nascut!...

Encare, tú, ets nin; demá serás home, serás gran .. y, si ets un bon minyó com los teus passats, si traballas, no 't faltará la ajuda de Deu; fins podrás arribar á sé un senyó.

Pero, jo... jo que ja som veil, sense forsas, malalt y xacrós y desamparat de tothom... ¡pobre de mi! ¡quína sort mes negre que m' espera!

Des que moriren tos pares, he quedat com aquests arbres que van perdent las fullas. No

A Figaró (per *A. Cardunets*)

Un recó del poble.

ELS MORTS DEL ANY (per *R. Miró*)

Pau Krüger.

tinch ningú que m' ampari: tots s' han mort...

Nin: Que no, avi. ¿Que per ventura no som jo vostre estimat fillol?... ¡Oh! ¡quan siga gran... vos estimaré mes, avi!

Avi: Ja ho sé que m' estimarás, fill meu; també m' estimava molt lo teu pare, lo meu fill, que Deu lo tinga al cel.

Nin: ¿Y era també pobre com nosaltres, lo meu pare?

Avi: ¡Que havía de ser, fill meu, que havía de ser! Era rich: es dir, rich; estava molt be... y tot s' ho guanyá honradament, ab lo cap dels dits, ab la seva inteligencia y estalviant molt. Mes, un día, un amich seu, (que

ELS MORTS DEL ANY (per *R. Miró*)

Valentí Almirall.

are te cotxe y caballs), ab la capa de la bona fe lo enganyá... es dir, lo enganyá ¡lo va robar! Y, al cap de poch, lo pobret del teu pare se posá trist y mes trist... malalt y mes malalt... y 's va morir... y no 's passaren quinze días que la bona de la teva mare lo va seguir també á la tomba, morta de pena. .

Nin: ¡Pobre pare estimat! ¡pobre mareta meva!... ¿Y 'ls *soldats* no varen agafar á aquell lladre?... ¡á aquell! ..

Aví: No, fill meu, no: en aquest mon, als lladres que roban milers de duros no se 'ls hi fa res; al contrari, tothom los hi fa barretada.

La *justicia* no mes agafa als pobrets... als pobrets que roban un *bocinet de bacallá ó una col de plassa...* No vull dir que 'l robar cosas de poch valor siga ben fet, no, de cap manera, fill meu; jo sols ho dich perque 'm sembla qu' en aquest mon las *lleys* haurían de ser iguals pera tothom... Mes ¡oh! ¡no s' amagan, no, aqueixas injusticias dels homes davant dels ulls de Deu! La vida es curta, molt curta, com un sospir... y, per lo tant, ja se 'ls hi acosta la seva merescuda paga en l' altra vida, qu' es eterna.

Feste bo, fillet estimat: quan sigas gran, quan sigas home, recórda't sempre de lo que 't deya 'l teu avi: "lo que no vulgas per tú, no vulgas per ningú.„

Ab aquestas ó semblants tendresas s' aconsolavan aquells dos sers in-

ELS MORTS DEL ANY (per *R. Miró*)

Artista de cos enter
que ab sa original escola
ha vingut honrant pel món
la seva patria espanyola.

Daniel Urrabieta Vierge.

felissos, acostadets y tremolosos com una fulla d' arbre.

La gent de la passejada anava minvant, minvant... y 'ls pochs tranzeunts que restavan, ajamolits de fret, com una exhalació se ficavan dintre las portas y escaletas dels carrers vehins

Lo vent xiulava mes fort que may: cruixían las brancas dels arbres, y las fullas, en remolí, volavan com uns mals esperits...

Aquell fresseig esferehidor, aquell extrany llenguatje de las fullas anava roncant, roncant á cau d' orella de nostres desamparats, y semblava com si 'ls hi digués:

"¡Oh cru hivern, assot dels vellets y de la pobresa! ¿perqué 't complaus en atormentar als indigents? ¡Furga, furga també en los palaus de marbre, géla'ls, trabóca'ls, enrúna'ls... y axís haurás cumplert ab ta missió: tots som iguals davant de Deu!„

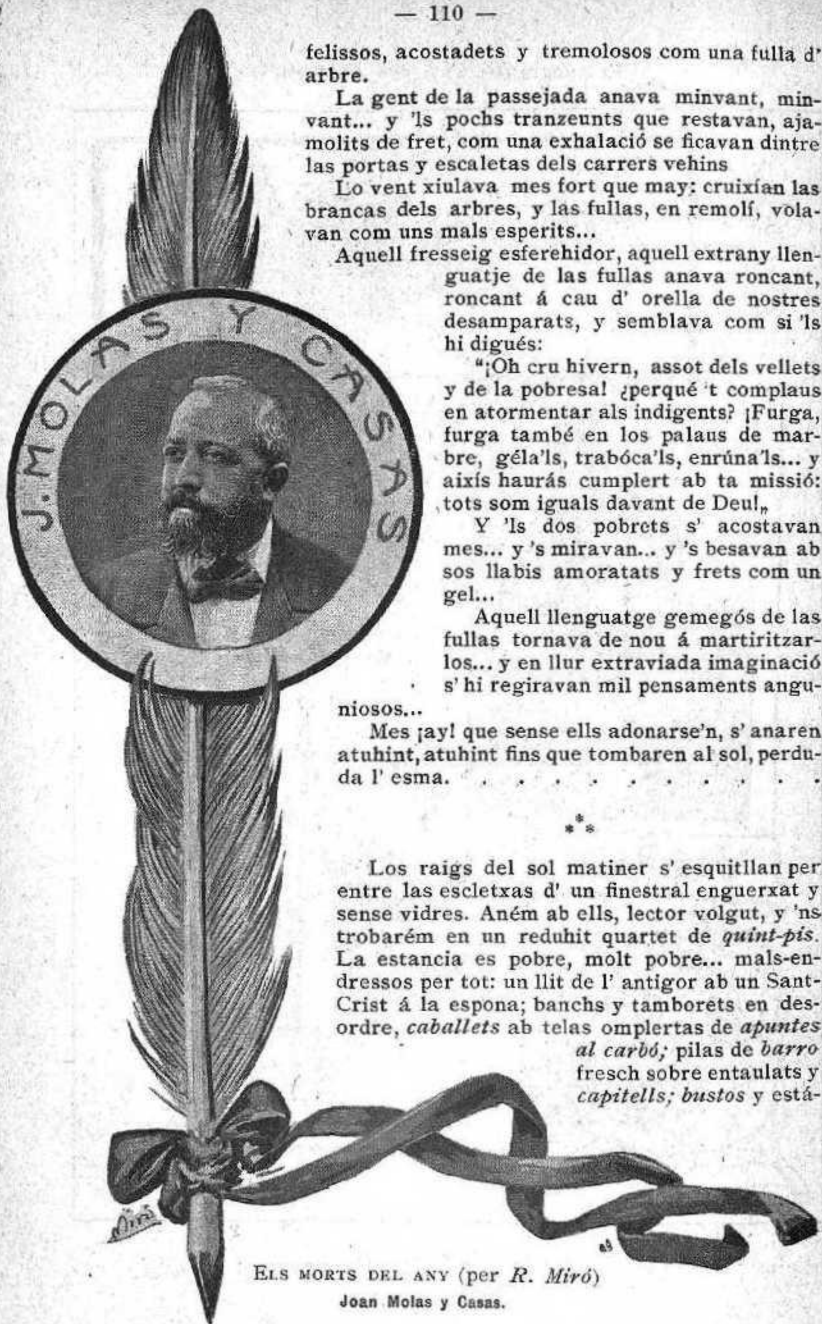
Y 'ls dos pobrets s' acostavan mes... y 's miravan... y 's besavan ab sos llabis amoratats y frets com un gel...

Aquell llenguatge gemegós de las fullas tornava de nou á martiritzarlos... y en llur extraviada imaginació s' hi regiravan mil pensaments anguniosos...

Mes ¡ay! que sense ells adonarse'n, s' anaren atuhint, atuhint fins que tombaren al sol, perduda l' esma. . . . .

***

Los raigs del sol matiner s' esquitllan per entre las escletxas d' un finestral enguerxat y sense vidres. Aném ab ells, lector volgut, y 'ns trobarém en un reduhit quartet de *quint-pis*. La estancia es pobre, molt pobre... mals-endressos per tot: un llit de l' antigor ab un Sant-Crist á la espona; banchs y tamborets en desordre, *caballets* ab telas omplertas de *apuntes al carbó;* pilas de *barro* fresch sobre entaulats y *capitells; bustos* y está-

ELS MORTS DEL ANY (per *R. Miró*)

Joan Molas y Casas.

tuas de guix sostingudas per lleixas y cantoneras, y, per terra del enrajolat, tot un desgabell de *regles, palillos, pinzells* y *ensats* de tots tamanys y coloraynas...

Ben acotxadets en lo llit de *peu-de-gall*, dormen en sant repós un vellet y un nin...

Junt al capsal, los contempla un jove enmorenit, de mirada viva, penetrant y dolsa...

Un raig de tebia llum dona en lo front del nin... y 'l deixonda.

Fa un sospir... se frega las manetas pels ulls... mira á tots quatrevents... y, encantat, amoixa y balanceja al vellet del costat seu fins que li ha trencat lo son...

Los dos s' asseuhen sobre 'l llit...

Lo vellet passa 'ls ulls á l' entorn seu, y ho comprén tot... y una llágrima de joya li regala cara avall, cara avall com una perla.

RAMÓN MASIFERN

DIVORCI

—Senyor Jutge: soch casat
y desitjo divorciarme,
puig la dona va enganyarme
del modo més descarat.
—L' etern llas del matrimoni
sols se pot desfer morint.
—Conformes; pro no cumplint,
que vagi á enganyá al dimoni.
—Mentres va ser sa promesa
vosté podía enterarse;
pero després de casarse...
—Si 'm va cassar per sorpresa.
Jo era sol y independent
y, volguentme fer felís,
me van lligar d' improvís
ab el seté sagrament.
—Mes vosté va consentí...
—No, senyó; ella 'm va agafar
y m' acompanyá al altar.
—Y vosté va dir que sí...
—Jo vaig quedar com una orga
que no tingués cap registre.
—Y, donchs, ¿qué va dí 'l Ministre
del Senyor?
—Qui calla, otorga,
—Tots tením las nostras flacas...
—Per mí 'n té massa.
—¿Qué té?
Qué potser l' hi put l' alé?
—L' alé y totas las cloacas.
—Veu? aquest mal es curable.
—Senyor Jutge: no s' hi esforsi.
si no m' otorga el divorci,
vosté será responsable
del crim que perpetrá intento.
—Qué ha comés alguna infamia?
—Se casá ab set.
—¿Poligamia?
—Sí, senyor; d' aixó 'm lamento.
Y per postres: envejosa,
derrotxadora, embustera,
falsa, injusta, trapacera,
entrampada y vanitosa...
—Separis, que rahó té;
pero ¿quí es aquesta dona
tan horrible?
—Barcelona;
y jo, 'l Districte nové.

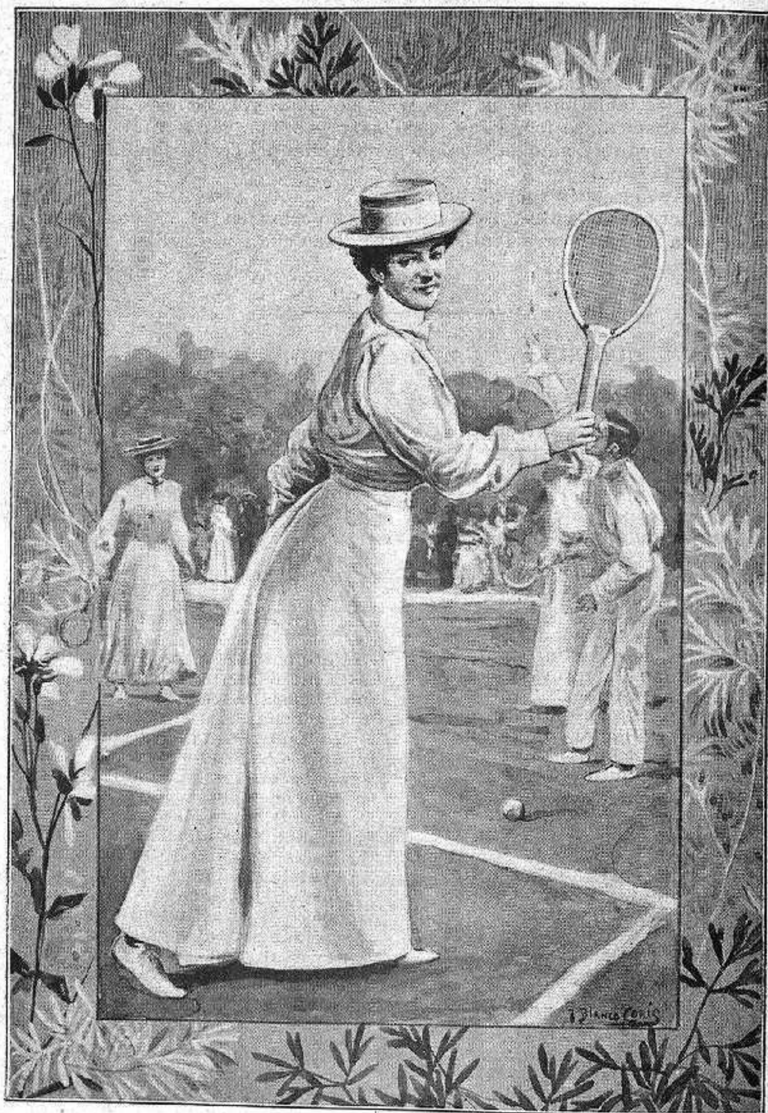
M. BADÍA

NIT DE REYS

Per quan á ton balcó vinguin
esta nit els reys d' Orient,
no hi posis tas sabatetas
que adornan diminuts peus.
No 't portarán pas joguinas
ni dolsos com potser creus;
las sabatetas no hi deixis
perque no 't portarán res.
A la nit, quan els reys passin,
surt allí ab tos ulls de cel,
brillants, que á eclipsar arriban
el brill dels demés estels.
Surt allí ab ta cabellera
sedosa y d' or relluhent
devallant per tas espatllas
y abrassant ton coll de neu.
Surt allí ab ton vestit blanch
de seda ó de brillanté
que á ta cara alabastrina
li escau tan divinament.
Surt allí quan els reys passin,
y pensa ab l' adagi aquell
que ja haurás sentit mil voltas:
una noya es per un rey.

J. MORET DE GRACIA.

SPORT EN DECADENCIA (per *J. Blanco Coris*)

El lawn-tennis.

PENSAMENTS

Lo millor dels daus es no jugarlos, dihém parlant del joch: referintme, ara á las personas, crech que á totas se las pot considerar com un dau més ó menos gros.

—

Se comprén molt bé que un jove *corrido* cridi "¡Visca 'l ball!„, pero una mare que hi acompanya á las sevas fillas, ¿qué dirá que sigui vritat? ¿Que es una bleda que bada?

—

Moltas bestias, si de cop rompessin á enrahonar, tractarían desseguida de tú al seu amo per no reconeixerli cap superioritat sobre ellas.

—

A la dona que 't busqui perque li paris un pis, párali els peus.

—

Si procuras badar lo menos possible, ho conseguirás; pero si 't figuras no badar may, ¡ja estás badant!

—

Per pagar, val més discorre que corre; per cobrar, val més corre que discorre.

—

Es tan important saber á quí 's demana un consell com el seguirlo.

—

Las primeras impressións sempre son borrosas; hi ha que pulirlas.

—

Un neci s' expansiona ab el primer que 'l vol escoltar; un home de món s' expansiona ab si mateix.

—

La primera nit de nuvis, per una soltera es una historia de sensacións, y per una viuda, unas sensacións d' historia.

—

Casada que fuig, alleugerament de gastos.

—

La experiencia qu' es apresa de la experiencia, ¡aquesta es la millor!

—

Carréga't d' ilusións y pósa't á patir.

—

L' home més sabi es incapás de fer compendre ab el més llarch preámbul lo que dona á compendre una dona ab una sola mirada apassionada.

—

Un home vell, al mateix temps que 's casa ab noya tendre, 's divorcía del sentit comú.

—

Per las noyas el casori es un *sport;* per l' home una llarga passejada en un cotxe sense rodas y en camí dolent.

—

Quan topis ab un que li sobra llengua, detura la teva.

—

Pensarshi molt no vol dir pensarho be.

—

Entre marit y muller, ella es qui *bada* y éll qui ho paga.

—

La experiencia teva es la que 't té que valer; la dels demés pot servirte de repás.

Ramón Massip

Telègrama urgent (per *Picarol*)

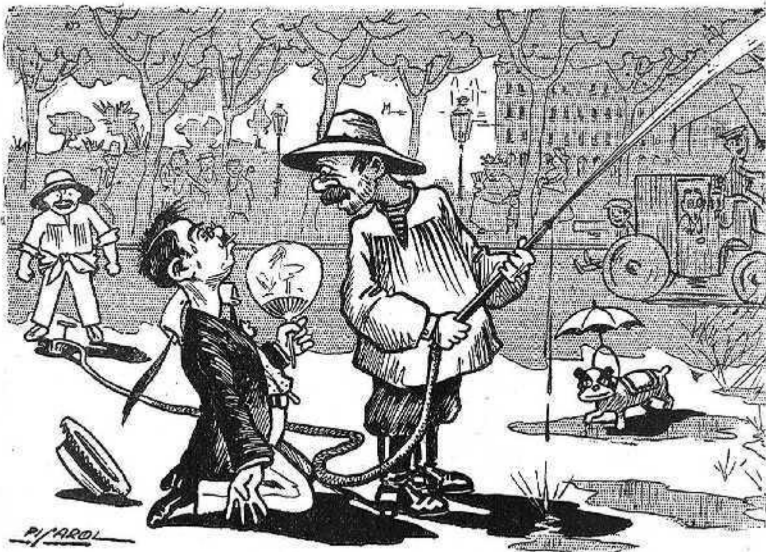
—Es del vostre marit. Diu que de resultas d' un mal grá li han hagut de serrar las dugas camas. Vejeu, ara qué hem de fer?...
—Avans que tot, donar gracias á Deu, de que no mes siguin dugas.

LA MORT DEL AUCELL

Quan era jo fadrí un aucell tenía
com cap se 'n hagi vist de passarell;
per ser jo qui 'l cuidava, m' coneixía,
y al véurem al matí, plé d' alegría
¡com saltironejava, pobre aucell!
Tantost el sol á casa s' apropava
li duya ab goig la gabia á n' al balcó
y al veure el raig de llum que l' inondava
xarrotejant que 'm deya fins semblava:
—Que Deu t' ho pagui en bé; gracias, minyó.
Un jorn el moixonet va enmalaltirse
y aquesta fou la causa del dól meu;
per veure si lograva aixeribirse
no 'l treya del balcó y ja pot ben dirse
que casi no 'm movía d' aprop seu.
Tenía per vehinas mare y filla
que prou s' interessavan pel moixó,
y com si fós la cosa mes senzilla
sempre 'ns trobavam junts ab la pubilla
miratnos fit á fit y en el balcó.
Per fí, un día 'm va dir:—Créguim, procuri
que no hi caygui vosté de malaltís,
si es qu' ell la *passa* té, per res s' apuri,
portantlo á la mamá pot ser que 'l curi.—
¡Ni may qu' hi hagués entrat en aquell pis!
L' aucell se 'm va morir, pero bé massa

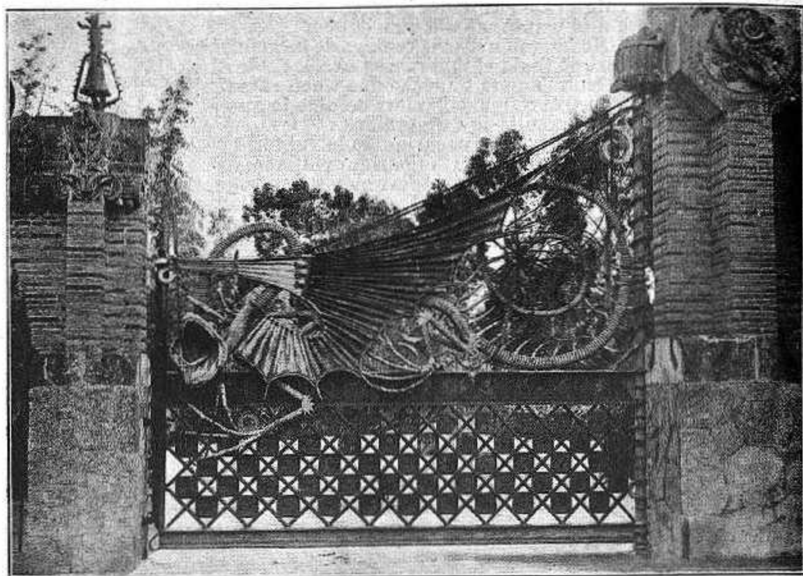
van procurar fer naixe un altre amor,
sens que me 'n adonés y ab prou catxassa
vaig ser jo, al fí, qui 's vá quedá ab la *passa*
y á fé ben arrapada dins del cor.
No 'm van curá els remeys de la gent sabia
perqué tenía el mal massa arrelat.
¡A voltas quan hi penso fins tinch rabia!
Van treure l' aucell mort de dins la gabia
y ara resulto jo l' engabiat.
Per fí vareig casarme ab la vehina
creyent trobá així el bálsam pel meu mal,
y ha resultat que aquést mes s' enverina.
Prou diuhen que hi há algú que ho endavina,
pró 'l qu' es á mí m' ha eixit molt desigual.
Prou deyan els amichs:—No sigas plaga,
que aquell que 's casa avuy es un ilús.—
¡Un creu no mes al ser que l' afalaga!
Tot fou en vá, no vaig volguer fer *vaga*
y are 'm trobo lligat ab un bon *nús*.
Un nús que ni un moment per mí s' afluixa
puig sempre á casa hi ha crits y soroll,
que al cap-de-vall ab llágrimas se ruixa
perque lo qu' es la sogra es una bruixa
qu' estreny el nús per fer mes mal al coll.
¿Qué 'm faltaría á mí si ara fós lliure
com es al mitj del bosch el rossinyol?
¿Qui mes felís que jo podría viure?
La gent de casa sí que pot ben riure,

ANY CALURÓS (per *Picarol*)

—Per l' amor de Deu, fassi 'l favor d' apuntarme una mica la manguera!...

PARQUE GÜELL. (Fotografía de *E. Gior*)

Detall de la portalada.

que m' he deixat cassar com un mussol.
Tot per salvá un aucell, sense que olvidi
que aquest que 's diu Cupido també crech
té culpa de que aixís gemegui y cridi.
¡Faría de segú un infanticidi
si queya entre mas mans aqueix marrech!
Pero no obstant, si en lloch de cada día
sortí al balcó com feya á tots instants,
no hagués sortit de dins d' allá hont vivía,
estich ben convensut que no 'm veuría
lligat com ara 'm veig per quatre mans.
Per 'xó per tot arreu m' esgargamello
perque á molts el casori causi esglay
y fugin del perill 'hont jó m' estrello;
y sobre tot, jovent, jo t' aconcello
que no treguis l' aucell á fora may.

MARTÍ REVOLTÓS

EL PSICÓLECH

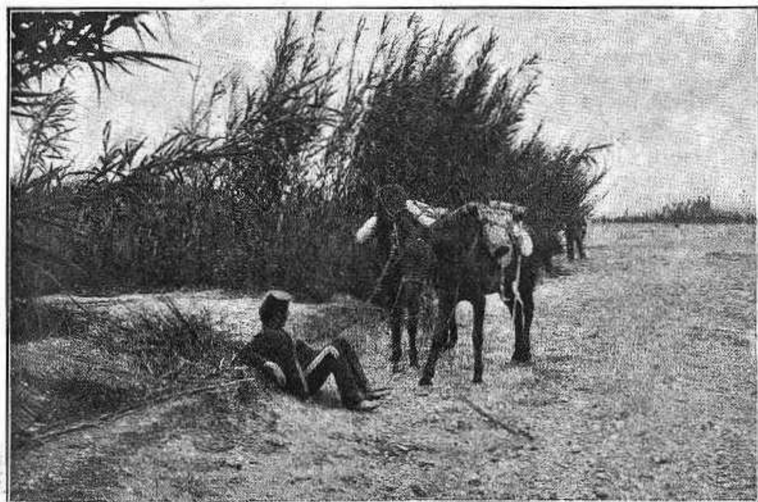
El día qu' en Joan Larmet pogué posar l' escut d' Espanya al vidre de l' aparador, y, sota de l' escut un lletrero que diu *"Provehidor de la Reyal Casa"*, no estava pas mes content qu' aquell vespre d' un dissapte d' estiu,

al arribar á la torre mes dejorn que de costum, tot suat, las butxacas farcidas de paquetets, y las mans embrassadas ab dugas capsas, l' una plena de pastissería y confituras, y l' altra de coberts de plata.

Al veure al seu marit, la senyora Larmet se quedá tota parada: justament aquell día ella no l' esperava fins tart, perqué, refiada de lo molt qu' en Joan se cuydava del negoci, no 'l creya home d' anarse'n de la botiga avans de que paguessin la senmanada á las traballadoras. Y com que no pensava que 'l seu marit pogués rompre aquell día la costum de tots els dissaptes, la bona senyora havía deixat que 'ls nens juguessin pel jardí fins que fos hora d' anar á la plassa de la Bonanova á rebre al Sr. Larmet, y ella, pera fer temps, s' havía ficat á la cuyna y ajudava á las minyonas á plomar pollastres.

Era una gran dona de sa casa la senyora Larmet, una esposa entenimentada y una mare que no sabía passar un quart d' hora sense estar rodejada dels quatre angelets que Deu li havía donat en els vuyt anys que feya qu' era casada ab el seu segon marit. Quan en Joan la conegué, la Ifigenia Vacarissas era viuda d' un poeta, ab qui, avans de fer ella divuyt anys, s' havía enmaridat tan enamorada, tan enamorada, que talment semblava boja. Mal que no 'ls fes gayre goig l' ofici del gendre, els pares de la xicota, per por d' una bojería, no gosaren oposarse al casament, y la Ifigenia, un cop casada, se cregué la dona mes ditxosa del mon: l' espós la guiava pel camí dels somnis cap á l' ideal de la poesía, y, prenent al mon per un infern dantesch, els dos enamorats el miravan ab horror, y 's creyan ánimas anyoradoras de la suprema bellesa, que, com las d' en Pau y la Francisca, volavan juntas per entremitj de las tenebras; ell era superhome, y ella superdona, y no tingueren fills.

PASSEIG MILITAR. (Fotografía de *F. Fernández*)

Parada... sense fonda.

DURANT LAS FESTAS (per *J. Llopart*)

—A mí sí que me han bien carregat. Casi preferiría dur els neulés, ó el niño de algun rechidor...

Al cap de quatre anys d' amor, el poeta morí, y la Ifigenia 's quedá com una flor sense sol, com hauría quedat Ofelia si Hamlet hagués mort avans qu' ella. Els pares de la viuda feren impossibles pera consolarla: res hi valía, la tristor li durá fins que no li quedaren llágrimas al cos. Y plorada la darrera llágrima, la Ifigenia s' adoná de que tenía vint y tres anys, y de que la fí del mon encare era molt lluny; y, com que no podía plorar més, comensá á somriure.

Els primers vestits de color que la Ifigenia 's posá després de la mort del poeta, els hi vengué en Joan Larmet, aquell botiguer del carrer de Fernando que, cada vespre, al Foment, feya una partideta de dominó ab el senyor Vacarissas. Un galan subjecte en Larmet: jove, rich, reposat, negociant de molta empenta y que no feya fortor de *salta-taulells,* y ab una afició boja á llegir obras catalanas; no sortía llibre qu' ell no 'l comprés, y si els versos del marit de l' Ifigenia l' havían fet plorar molt sovint, las novelas d' en Pí y de l' Ollés gaire bé las sabía de cor, y els articles de l' Ignasi Durán li treyan moltas horas de dormir. Pero de tots els escriptors catalans el qu' ell s' estimava mes era en Vilafranca: aquells qüentos plens de frescor y de sentiment, aquella bondat que respiravan tots els escrits del mestre, aquella alenada d' amor que n' eixía, aquell agredols que feya espurnar els ulls y duya pau á l' ánima del llegidor, el tenían encisat. En Larmet hauría volgut conéixer á 'n aquell home qu' escribía tan bellas cosas, pero may tin-

DURANT LAS FESTAS
(per *J. Pellicer Montseny*)

—Tafoy ¿y de qué deuhen ser empeltats aquests moscatells?

gué aquesta sort. Una vegada, estant á la porta de la botiga, sentí un "Passiho bé, senyor Vilafranca„: ell que 's gira ab llestesa cap allá d' ahont venía aquell crit, y vejé un jove menut y magre, ulls y barba negres, que semblava anar molt atrafegat, y que 's treya 'l barret saludant ab tot respecte á un senyor de certa edat, mostatxo y *perilla* blanchs, que duya barret tou y americana folgada, y que passava per la acera ab el bastó sota l' aixella y cargolant un cigarret. Aquell senyor devía ser un menestral acomodat que tenía 'l mateix nom que l' escritor barceloní quinas obras eran las preferidas d' en Larmet: á ben segur qu' en Vilafranca era tot diferent d' aquell senyor Vilafranca; devía ser mes pinturero, y devía donarse bon xich mes d' importancia que 'l menestral á quí havía saludat el jove menut y magre que feya cara d' advocat sense plets.

El senyor Pons (per *Picarol*)

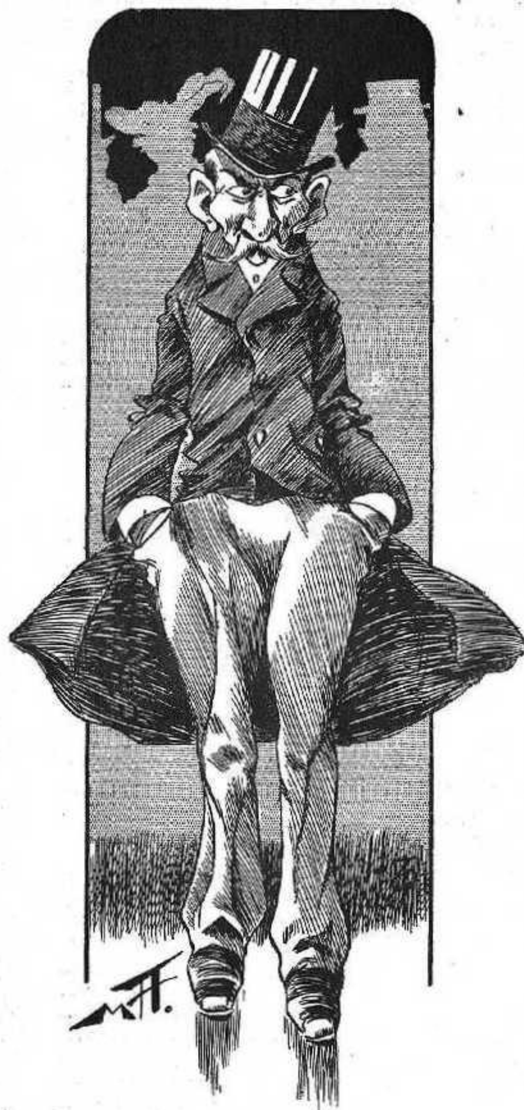

—No, caballers, no; nosaltres no demaném caritat.
Tan sols *passém la safata* per si acás plou algun ral.

No 'n coneixía mes qu' un d' escriptor catalá en Joan Larmet, y encare de vista: no coneixía mes que á l' Ignasi Durán, un dimoni d' home que no sabía parlar mes que de donas, y de l' ánima, y del cor, y vingan enamorats, y torna ab els enamorats y el cor y l' ánima, que hi havía vegadas qu' arribava á marejar. Ja li agradavan, ja, els llibres d' en Durán á en Joan, pero mes d' un cop l' encaparraren, perque hi trobava cosas que á 'n ell se li havían acudit sovint, y l' altre 'n parlava com si ho sapigués: li semblava qu' aquell escriptor devía haver sigut un home de molta historia, y que tots els qüentos que feya veure que s' empescava devían ser historias qu' ell sabía. Y lo qu' es á n' aquell si que, no mes vejentlo, ja se li coneixía qu' era artista: alt, ben plantat, el pit enfora, la barba rossa, els cabells pentinats enrera, el llas de la corbata sense nuar, y ab mes cara de poca vergonya mata-donas que ni cap barítono d' ópera. En Larmet el veya al *Lyon d' or*, ahont el botiguer anava cada día, en havent dinat, á pendre café y á llegir el *Brusi*.

El café del mitjdía y la partideta de dominó del vespre, eran dugas costums de las qu' en Joan no podía desferse: quan allá, ahont ara hi ha 'l *Lyon d' or*, hi havía 'l *Café de las Delicias*, ell ja n' era parroquiá, y quan el Foment estava instalat al carrer del Pí, en Larmet ja s' hi trobava cada vespre ab el senyor Vacarissas. Y al sentirse enamorat de la Ifigenia, las partidetas de dominó l'

Filosofia de un cessant (per *M. Alvarez*)

—Tretze anys de no guanyá un ral y encare hi ha qui 's preocupa del descans dominical.

ajudaren á assolir sos honrats desitjos: de primer comensá á perdre, pert que pert, un día y un altre día, y el Sr. Vacarissas guanya que guanya, tan estarrufat de satisfacció d' amor propi que ja no cabía á la pell. Un vespre 'l pare de la Ifigenia s' adoná de que 'l botiguer havía fet una jugada tan dolenta que, si fins allavoras no hagués tingut un doble sis á las mans, no ho hauría pas fet pitjor.

—A vosté n' hi passa alguna, company,—digué 'l sortós á en Larmet.

Y allavoras l' altre abocá el sach ahont tenía l' enamorament y la por de veures rebutjat.

El senyor Vacarissas tingué una gran alegría al saber aquell amor qu' ell no havía sospitat may: ne parlá á sa filla y ella l' escoltá; y després que la Ifigenia s' ho hagué ben pensat, y després d' anar un grapat de vegadas á la botiga,—sempre ab sa mare, y sempre ab la escusa de veure robas,—digué á son pare que lo millor fora que convidés á en Larmet á jugar al dominó á casa d' ells, y que aixís, de mica en mica, coneixentse y tractantse, tot vindría pels seus passos comptats, y tot podría arreglarse.

Y tot s' arreglá á gust de tothom, y en Larmet y la Ifigenia 's casaren molt cofoys l' un de l' altre,—y fins enamorats de debó,—y, al cap de vuyt anys de matrimoni, ja tenían quatre fills, quatre xicotets plens de salut, y mes entremaliats que D' Artagnan y els tres mosqueters quan eran petits.

***

En un concurs hípich (per *Tomás Sala*)

—¿Vols que t' ho digui?... 'M sembla que aquest tinent no 'n sab gayre de *salvar obstacles*...

—Si ho sabré jo, que hi he tingut un any de relacións. Quan va ser l' hora de parlar ab els *papás*, á tot arreu ne trobava.

Y aquells quatre dimoniets, á qui llur mare havía enviat al jardí pera que juguessin fins que fos hora d' anar á la plassa de la Bonanova, axís que sentiren la veu d' en Joan, vinga corre cap á ferli petons y á regirarli las butxacas. Peró en Larmet no estava per' entretenirse ab criaturas, allavoras, y, un cop els hagué besat á tots, reprengué la conversa ab la Ifigenia, y acabá d' esplicarli cóm havía sigut que convidés á dinar á l' Ignasi Durán. Res: que com, de tant veures al mateix lloch y á la mateixa hora, havían acabat per parlarse, y de mica en mica arribaren á ser bons companys, un día l' escriptor volgué saber el perqué en Larmet havía deixat d' anar al café els diumenges. Allavoras en Joan li digué que tenía la familia á passar l' estiu á la torre, qu' ell hi anava cada vespre, y que 'ls días de festa no 's movía d' aquella casa del passeig de la Bonanova que, ab el seguit de tranvías que hi passavan per davant, venía á ser tan aprop de la botiga com si estés posada á la plassa de Catalunya; y li esplicá l' hermosura del jardí plé de flors y d' arbres, molts arbres, que talment semblava un reconet de bosch, y ahont las criaturas jugavan tot el sant día sense amohinar á ningú, y sense que llur mare tingués de passar ansia de vigilarloshi 'ls passos, perqué la propietat estava dintre d' un clós de pedra y els xicotets no podían sortirne.

—Anímis, y vagi á veurens un día, que 'ns fará molt favor.

En Durán havía respost que potser sí que qualsevulga diumenge aniría á passar una estona á la torre d' en Larmet, y el botiguer tot seguit pensá poder aprofitar la visita pera demanar á l' escriptor que 'l presentés á en Vilafranca, y á en Pí y á l' Ollés, y fins ¡quí sab! potser, ben pregadet, en Durán llegiría algún trevall inédit, que be 'n deuría dur un á la butxaca. Pero 'ls días passavan, y 'l psicólech no duya pressa d' anar á Sant Gervasi, y en Larmet tot era queixárseli de que no cumplís la paraula: y una tarde, fent el cremat, li digué que, si 's donava de menos d' anar á casa d' ell, qu' ho digués ab franquesa, y no l' amohinaría més. Allavoras en Durán prometé anar á visitarlo l' endemá mateix, que fora diumenge, y preguntá á quin' hora solían acabar de dinar; y l' altre, creyent que alló del dinar era una indirecta, cuytá á dirli que l' esperava á la una de la tarde, y que li faría posar plat á taula. Y en Durán havía aceptat.

—Qué 't sembla?—feu en Joan, tot rialler, encarantse ab la Ifigenia.

A la senyora Larmet no li semblava gens bé: ella, sent casada ab el poeta, n' havía conegut molts d' escriptors, y may li feren gayre goig las costums de tota aquella colla de presumits que, quan escriuhen, son una cosa, y, quan enrahonan, un' altra; ella n' havía sentidas moltas de conversas entre literats, y sabía de quina manera parlavan els uns dels altres, y que, quan no criticavan als contraris, criticavan als companys, y, si no podían dir mal de ningú mes, deyan mal d' ells mateixos. ¡Gayre bé tan dolents com els músichs bons! Y la Ifigenia no n' estava gens contenta de que se li fiqués á casa un d' aquells batxillers que tot ho aprofitan pera posarho en lletras de motllo, ben amanit de la manera qu' á n' ells els vé de gust. Tots aquells escriptors, que deyan que 's dedicavan á estudiar l' ánima, y que s' empescavan mes mentidas que cabells duyan al cap, se n' havían mofat molt dels amors de la Ifigenia y el poeta, y els que no trobaren qu' ell fou un ximple de casarse, á 'n ella la prenían per una beneyta. La senyora Larmet els tenía per mala gent als psicólechs, y d' en Durán n' havía sentit contar á l' alsada d' un campanar, que fins hi havía qui deya qu' aquell escriptor duya enganyadas á tres xicotas, y las feya enrahonar forsa, y, de tot lo qu' ellas li esplicavan, ell ne feya qüentos.

—Bé, dona, no se 'ns menjará pas! Qué pot pasar? Qu' ens fassi sortir á tú y á mí en alguna historia de las sevas?

La Ifigenia mirá al seu marit, y, per primera vegada á la vida, el trobá massa carregat de bona fé.

—Deu te fassi bó,—li digué, boy desant las capsas y els paquetets qu' en Joan havía dut.

Y tot seguit aná á donar pressa á las minyonas pera que enllestissin el sopar, y deixá á en Larmet á la galería, assegut en un balancí.

A en Joan li hauría fet molta ilusió veures posat de protagonista d' un qüento, peró mes li hauría agradat servir de model á en Vilafranca qu' á en Durán. Si may arribés á coneixer aquell escriptor, li esplicaría cosas que á en Joan li havían passat sent solter y que ben segur que l' altre podría aprofitar: alló d' aquell amor que sentí per la filla d' un adroguer de la Boria,—aquella pobra cegueta que tenía els ulls oberts y clars, y s' estava tot el día parant el sol á la porta de la botiga,—¡que bé ho esplicaría en Vilafranca! D' aquestas cosas en Durán se 'n riuria. ¿Qué li podría esplicar al psicólech? ¿Aquell embolich ab una criada de casa seva que per poch no feu que son pare els plantés á tots dos al carrer?

Y mentres el marit rumiava per un cantó, la esposa rumiava per un altre. Lo qu' es ella no estava pas per qüentos, ni per escoltar ximplerías, y d' en Durán no se 'n fiava. Aquestos homes no saben parlar mes que d' amor, y la Sra. Larmet no tenía ganas d' encaparrarse ab filosofías que á las casadas els hi fan mes mal que bé. Lo millor fora que convidés á pendre café als senyors Gironella y á llurs noyas,—qu' estiuhejavan á la torre del costat de la dels Larmet,—y si en Durán tenía ganas de conversa, que n' hi donessin las dugas xicotas, que ja eran prou grans pera poder enrahonar de certas cosas, prou aixeridas pera marejar á mes d' un psicólech, y prou macas pera atreure á qualsevol home, per presumit que fós y per *tantsemendona* que volgués aparentar esser.

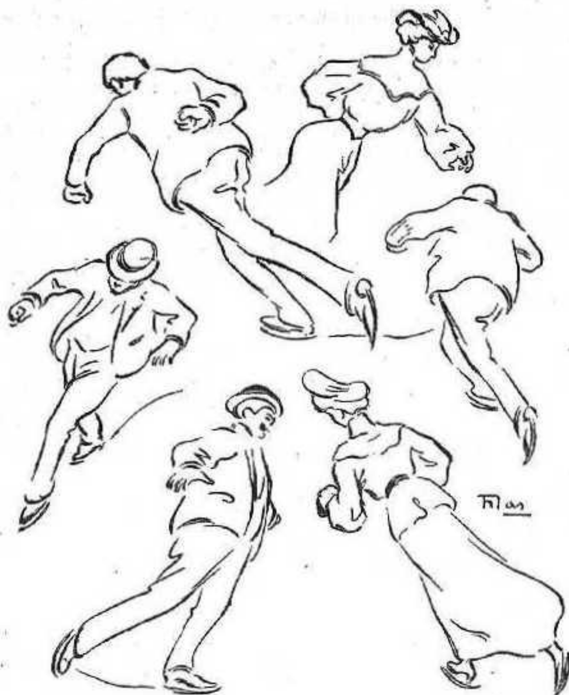
***

L' endemá, á la una, l' Ignasi Durán arribava á la torre d' en Larmet: s' havía endressat d' alló més: duya camisa planxada, el llas de la corbata ben nuat, y al saludar á la senyora de la casa, feu un acatament com si ballés els rigodons. Las minyonas sortiren de la cuyna pera veure al convidat, y els nens se quedaren plantats davant d' en Durán, mirantlo fixo, com escorcollantli las ninetas dels ulls pera endevinar si aquell senyor y ells serían amichs ó 's farían mala cara. L' escriptor acaroná á la quitxalla, y quan en Larmet l' enmená á seguir la torre, els quatre nens anaren darrera d' en Durán, y s' encarregaren d' ensenyarli 'ls quartos ahont dormían,—dos á cada un,—y els armaris que guardavan llur roba, y la cambra que' ls destinavan pera lloch d' esbarjo en días de pluja. En Larmet ja comensava á enfadarse ab la xerrameca dels quatre noys, pero en Durán li demaná que no 'ls hi digués res, perque justament ell era molt aficionat á las criaturas, y aquellas li agradavan d' alló mes; y pera que 's vejés que lo que deya era cert, doná la má als dos menuts, y cada un d' aquestos, ab la má que' ls hi quedava en vaga, s' agafá á la ma d' un altre germanet. Y quan el botiguer vejé á en Durán tan alt y ben plantat, ab aquella barba rossa y cargolada, y ab els cabells pentinats enrera, rodejat de criaturas, no 's pogué pas aguantar el riure.—Home! Sembla Jesús y els noys dels faritzeus!

Y riu que riu; y els nens, vejent riure llur pare, esclataren en una gran rialla; y en Durán, pensant en l' acudit d' en Larmet, no 's podía tenir de riure.

La Ifigenia els trobá á tots ab la rialla als llabis, y, pera que no fos dit, se 'n rigué sense ganas.

LA MODA DEL ANY (per *F. Mas*)

Una sessió de skating-ring. *(Apuntes del natural.)*

Mentres dinaren, en Larmet tot era parlar de literatura, y de lo que á n' ell li hauría agradat poder dedicarshi: d'afició n'hi tenía molta, y, temps enrera, sent solter, havía escrit alguna coseta que potser encare trobaría entaforada pels calaixos de la taula d' escriptori. Peró semblava qu' en Durán no hi trobés gust en aquesta conversa, y mes s' estimava havérselas ab las criaturas y férloshi esplicar cosas. Y per més que del psicólech que feya tanta por á la Ifigenia, no se 'n vejés ni las unglas, la senyora Larmet no acabava de fiarse d' aquell home: devegadas aquests gatamoixas fan el tonto una estona, y tot d' un plegat pegan urpada. La Ifigenia ja s' havía adonat de qu' en Durán mirava molt á la cambrera, y qu' una vegada, mentres la Ramona li mudava 'l plat, ell, com aquell que no ho vol fer, li fregá la ma ab la seva.

***

Els senyors Gironella arribaren en el precís instant que 'ls Larmet y el convidat s' aixecavan de taula y anavan á la galería á pendre 'l café.

Vinga fer presentacións, y desseguida tothom á seure, y prepararse pera comensar conversa seria. Els nens se posaren tots quatre al costat d' en Durán, y llur pare tingué de renyarlos.

—Apa! cap al jardí, vosaltres; aneu á jugar.

Las criaturas mes s' haurían estimat quedarse ab l' escriptor, y, pera veure si 'ls ho permetían, feren com si no haguessin sentit á en Larmet.

—Nens, que no ho sentiu?—digué la Ifigenia.

Llavors els xicotets se decidiren á creure, y, ab recansa, se n' anaren al jardí.

—Vindrás?—preguntá 'l mes menut á l' escriptor.

—Sí, maco, sí, després,—feu en Durán.

Las noyas Gironella ja l' havían midat ab els ulls, y de cap á peus, á 'n aquell escriptor de que 'ls havían dit tantas cosas, y las xicotas frisavan per entaularhi conversa. Anavan preparadas á parlar d' amor, y estavan seguras de destarotar á en Durán per llest que fos; ellas ja hi tenían la má trencada á fer perdre l' *oremus* als aixerits. Y pera comensar, una de las noyas preguntá al psicólech si li agradavan las criaturas. Tot seguit en Durán comensá á enrahonar ab entussiasme. ¿Que si era criaturer ell? Y de valent! Y que, quan mes ajogassadas, mes las estimava. Res de xicotets sabis, ni de noyas serias: tot lo que 'ls hauría comportat com á sabiesa, mentres fossin menuts eran cansóns. Si no sabían dir *décimas* pel sant de l' Avi, que no 'n sapiguessin, que mes valía no dir res que fer de lloro: y si s' estimavan mes las aucas de redolins que las tarjetas postals, millor, molt millor encare. ¿Que si era criaturer? Qu' ho digués la portera de casa d' ell, que, quan no sabía ahónt s' havían encauhat dugas bessonetas fillas d' ella, no feya mes que pujar al pis d' en Durán, segura de trobárlashi jugant ab l' escriptor.

El psicólech anava entussiasmantse y esplicant entremaliaduras de tots els nens amichs d' ell; la senyora Gironella l' escoltava fent anar el cap amunt y avall, com volent dir que trobava molt com cal aquellas aficións; la Ifigenia estava tement que, de tant parlar de criaturas, la conversa acabaría per ferse relliscosa, y á en Larmet y al seu vehí cada paraula de l' escriptor els semblava una sentencia.

—Y per qué no 's casa?—digué la Matildeta Gironella.

En Durán, al sentir aquella pregunta, se quedá tot parat de l' atreviment.

—Es clar,—feu la Esperanseta, la Gironella xica — ¿per qué no 's casa si tant li agrada las criaturas?—

No li costá gens á l'escriptor adonarse de que aquellas noyas havían anat allá ab l' intent de ferlo enrahonar; y pera estalviar discussións malaguanyadas, cregué que lo millor era estroncar la conversa.

—No 'ls hi sabría

Noticia fresca (per *J. Diéguez*)

—¡Ave María Puríssima!... «*Está nevando copiosamente en Bloemfontein*»... Ja he fet bé jo, avuy, de no móurem de casa.

dir, — respongué, defugint las miradas impertinents de las noyas Gironella.

Tothom esclatá á riure, y las dugas xicotas vejeren arribada l' hora de posar al psicólech en un compromís.

—Tan senzill que fora, pera vosté, casarse, segons diuhen.

—Y que diuhen que podría triar la mida y el color.

En Larmet ja 's fregava las mans de gust, per endavant: ara si que sortiría algún qüento inédit. Y en Durán, vejent que la cosa s' embolicava, mirá á la Ifigenia pera veure quín posat hi feya. Peró ella, poruga de que 'ls Gironellas se creguessin qui sab qué, feu la distreta y girá la mirada cap al jardí. ¡Si ja s' ho temía desde 'l día avans, la Ifigenia, qu' aquell home acabaría per permetres algún atreviment!

Las noyas Gironella estavan esperant que l' escriptor obrís la boca, y ell, no volent seguirlas pel camí qu' ellas prenian, agafá un posat d' enza, ben bé d' enza, y acotá 'l cap com si contés las rejolas.

SALABROSA (per *Toullot*)

Té setze anys, es de Cardona
y passa l' estiu banyantse.
Diguin: ¿ahont se pot trobar
una noya mes *salada?*

—Es favor que vostés me fan—digué fingintse avergonyit.

Y mentres en Larmet y en Gironella reyan, y las senyoras comensavan á parlar de cosas d' ellas, las dugas noyas miraren á l' escriptor, y els feu pena qu' un home tan maco y ben plantat sigués tan poca solta, y duptaren de que fos cert tot alló que la gent feya corre d' en Durán y las sevas entremaliaduras. Y en Durán pensava que ja era ben trist que volguessin ferli pagar el dinar ab discursos.

La conversa s' ensopí: las xicotas, de tant en tant, pegavan una fiblada pera veure si feyan aixeribir á l' escriptor; peró ell s' estimá mes passar per curt y acabar d' un cop, que no pas dir ximplerías á 'n aquell parell de postureras que feyan cara de festejadoras d' ofici. Y de mica en mica, arribaren á 'n alló del "carám! carám!„ y una pausa llarga; y després, alló de "sí, senyor, sí„ y una nova pausa mes llarga que l' altra.

Las noyas s' aburrían: la Esperanseta mirá á la Matildeta, la Matildeta á sa mare, y la senyora Gironella, comprenent la mirada, digué que, mal qu' ho sentíssin molt, tenían d' anárse'n, perqué havían quedat en trobarse ab unas amigas al *Frare blanch,* y no volían ferlas esperar.

—No m' ho havíau pas dit!—feu el senyor Gironella.

Hi hagué tota una colla de "estiguin bons„ y "passiho b
y en Larmet demanaren permís á en Durán pera anar á
llurs amichs fins á la porta.

***

Quan el botiguer y la seva senyora tornaren á la galería,
hi era: la Ifigenia tingué un mal pensament.

—Ramona! Francisca!—cridá tota esverada.

—Mana, senyora.

Las minyonas no s' havían mogut de la cuyna, ni saberen dir a
'l senyoret convidat.

El matrimoni se n' aná cap al jardí. Al fons de tot, allá ahont els
ne deyan "el bosch„ en Durán, en mánegas de camisa, s' estava enf
dalt d' un arbre; els quatre xicotets, rient y fent gatzara, l' apedregava
de valent, y ell, quan veya qu' un dels noys li tirava una pedra, feya l' espantat, y pujava soca amunt.

Aixís qu' en Durán vejé á la Ifigenia, cuytá á baixar, y 's posá l' americana.

—Dispensim, senyora: ja sé que ha estat una criaturada, pero no he pogut ferhi mes.

—Aixó ray!—digué en Larmet interrompentlo. —Ja por tornar á pujar á l' arbre, si vol, que no 'ns enfadarém.

La Ifigenia mirá al seu marit, y, per segona vegada á la vida, el trobá massa carregat de bona fé. Ella ho havía entés desseguida lo que en Durán volía dir: aquella criaturada de que l' escriptor parlava era 'l posat d' enza que havía fet conversant ab las noyas Gironella.

—No 'ls hi dech haver agradat gens á n' aquellas senyoretas, ¿veritat, senyora?

—No diré tant, peró no 'ls hi ha fet massa el pés,—respongué la Ifigenia boy rient.

—¿Vol saberho, vosté, perqué no 'm caso? Donchs, no 'm caso per por de tenir fills y que se 'm morin.

Enrich de Fuentes

Orfaneta (per *P. Molinas*)

**—Ab el farsell de las penas
sempre á coll, per mes que rodi,
no trobo may un ximplet
que 'm digui: ¿vol que li porti?**

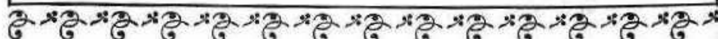
INTIMA

Regirant fa un moment un calaixet
ιont me creya tenirhi una escriptura,
ne trobat un pilot de paperots
de color de panotxa ja madura.
—¿Qué dimontri deu ser?—m' he dit, trencant
una cinta que 'l bulto subjectava.
Y ¡ah caramba!... Ja hi caych!... Era un paquet
de cartas d' *aquell temps*. ¡Ves qué guardava!
Mitj rihent... ¿qué dich mitj?... rihent del tot,
m' he posat á llegirlas.. ¡Verge pura!
¡Quín capdell de mentidas més bonich!
¡Quína mescla de sal y confitura!
Cartas totas d' amor, d' *amor etern*,
firmadas per gentils ídols d' un dia,
y en las quals, si hi brillava la passió,
no hi quedava molt bé l' ortografía.
Tot llegint, com sentint l' eco llunyá
d' un passat que ja avuy quí sab hónt para,
á ma vista de prompte ha aparescut
l' historia d' aquell temps, precisa, clara.
N' hi havía tres de l' Angela, un diablet
que me 'n va fer de verdas y maduras;
una de la Marieta... ¡aquesta sí
qu' era un tipo exemplar... en quant á hetxuras!
Quatre de la Sió, la més formal,
si no m' hagués sortit un xich tiránica;
dugas de la Matilde ¡ab flors á dins!...
¡Pobreta!... Jo li deya la *Botánica*.

Llegint y recordant, ¡cóm he passat
l' estona, fent alegres comentaris
y evocant d' aquella época felís
las glorias, els apuros, els desvaris!...
Jo llavoras—¡bé prou que ho tinch present!—
al rebre aquellas cartas las besava...
ó á voltas, ab els ulls humitejats,
segóns son contingut, las patejava.
Avuy... Un cop llegidas, molt tranquil,
tot pensant que n' hi havía de bonicas
pero que m' ocupavan mitj calaix,
xano xano he anat fentlas á micas.
—¡Vaja!—deya, estripant un full:—¡aquí
donan fi 'ls teus gargots, Lola encisera!
¡Y 'ls teus rasgos també, dolsa Assumpció!...—
Y tirava 'ls bossins á la panera.
Y ho feya ab tota calma, convensut
de que alló no eran més que tonterías,
y ab el mateix posat indiferent
que s' estripa un diari de fa días.

¡Ah!... ¡Cóm els sentiments, seguint el curs
de la vida, 's desgastan y 's trastornan!...
El temps, la sacietat, els desenganys,
¡qué filosops... y qué dolents ens tornan!...

C. Gumá

CAMINANT...

¡Cóm passan els anys... cóm passan!
¡Deu anys! Sembla qu' era ahí
aquell instant qu' en la vida
vam empendre igual camí.
El camí del amor nostre
ha sigut llarch, ple de sots,
y més que rosas, fins ara,
hi hem vist pedras y escardots.
Sense 'l nostre ferm propósit
d' arribá al fí, resoluts,
hauríam tornat enrera
més d' un cop, esmaperduts.
Com un enfilall de somnis,
recordo avuy al plegat
las tristesas y alegrías
que 'l camí 'ns han allargat.
¡Y quíns duptes, quíns esforsos!
¡quántas llágrimas de fel,
ab aquests deu anys de lluyta
caminant per veure 'l cel!
Pro en cambi, quín goig més íntim;
d' alegrías, quín esclat!
en las horas curtas... curtas
que l' hem vist blau, estrellat...!
Per 'xó en la nostra carrera
l' un per l' altre havém viscut,
buscant lloch per aturarnos
un' hora... un quart.. un minut...
Per 'xó quan la sort contraria
el fí 'ns anava allunyant,
cobravam coratje al véurens
decidits á aná endavant.
Per 'xó si un cop defallía
d' angoixa y abatiment,
novas forsas recobravá
veyente riure un moment.
Per 'xó si 'ls ulls se m' omplían
de llágrimas amargants,
se 'm endolcían al veure
qu' érats meva com avants.
Sempre, com avuy, tos brassos
m' han esperat amatents
oferintme, carinyosos,
consol pels meus sofriments.
El teu pit avuy, com sempre,
s' ha ofert gojós á serví
de bressol als meus ensomnis
y al meu cap, de tou coixí.

. . . .

Sempre caminant... mes ara
que al mitj d' un plá hem arribat,
pel plaher de reposarhi
sento goig d' estar cansat.
Aturémnos, vida meva,
ja que 'ns vaga, reposém.
¡Quí sab si 'l cel que buscavam
es aquest que aquí trobém!

E. Just y Pastor

INVOCACIO

Premiada per la Asociación Literaria *de Girona*

Lluherna sobirana
del Tot universal,
espill de las estrellas
més claras y més bellas
del ámbit sideral:
mon ánima voldría,
fervent d' adoració,
donar ab Tú volada
per la regió sagrada
d' eterna inspiració.
Ton nom l' ayre suspira,
l' endú la tempestat,
el llamp qu' amunt fulgura
en l' aspre tró 'l murmura
ab ronca magestat.
La nit t' empeny en alas
del Geni al antre fosch;
la soletat basarda
t' ampara, vetlla y guarda
de día, en mitj del bosch.
Cingleras y montanyas
segueix ton vol rabent
com d' áliga altanera,
l' olímpica senyera
del ample firmament.
Divagas per planurias,
colladas y tossals:
la fresca marinada
hi envía ab la rosada
tos hálits matinals.
Pels camps florits rumbejas
en filigrana d' or
la undosa cabellera,
com alba missatjera
d' universal amor.
Devallas candenciosa
pel ríu y 'l xaragall;
y enllá la mar geganta
ton iris s' abrillanta
com en etern mirall.
A l' hora del crepúscul
has dat místich vesllum;
al esplendent mitj día,
la mágica armonía
del ayre y de la llum.
Las negras nuvoladas
son tos mellors palaus;
per l' éter intangible
navegas invisible
dins misteriosas naus...
Sosténs la papellona
de flor en flor volant
ab vaporosas alas.
Tú ets quí á las cigalas
ha dat el sópit cant;

quí al rossinyol envía
passadas á desdir,
la lira al vell poeta,
la Fé al anacoreta
y al sabi l' alt capir;
al mártir com al héroe,
la santa abnegació;
al lliberal artista
la nota realista,
l' enginy ó la ficció.
La Tradició veneras,
escrius ab lletras d' or
las fullas de la Historia
y prestas á la gloria
magnífich resplandor.
En Tú las parcas troban
fatídich, negre vel;
las fadas peregrinas
sas vestas diamantinas
y sos estanys de gel.
Donzella enamorada
t' estotxa dins son cor,
la mare qu' al fill plora,
el fill qu' al lluny s' anyora
y per la Patria, mor.
Per Tú l' Art y la Industria
s' estrenyen fort las mans:
els ódis y la guerra
desnías de la terra
y als pobles fas germans...
D' amor sublims desvaris,
misteris, il-lusións,
excelsitut, poesía,
far lluminós y guía
de totas las nacións,
aspiració superba
que abarca l' infinit;
bondat, virtut, bellesa,
justicia y fortalesa
qu' enlayran l' esperit;
fantasma de la idea
que bull eternament,
espurna abrusadora
del foch diví qu' arbora
lo cor y el pensament...
Ho ets tot—Pels que somnían
tens dolsa caritat;
en vida 'ls aconhortas,
en mort, óbra'ls las portas
de la inmortalitat...
Lluherna sobirana
del Tot universal,
espill de las estrellas
més claras y més bellas
del ámbit sideral;
mon ánima voldría,
fervent d' adoració,
ab Tú donar volada
per la regió sagrada
d' eterna inspiració!

J. BAUCELLS PRAT

PROLECH DEL DRAMA LÍRICH "EL JUTGLAR"

EL JUTGLAR: *(Apareixent á escena avants d' alsarse 'l teló):*

Damas y cavallers: plascévolment
escoltáu, un instant, mon parlament.
Jo só 'l jutglar,
el trist aucell errant, quin cant plascent
eternament
ha de vibrar!

—

Só l' héroe d'aquest drama: 'l pobre autor,
boy tremolant de por,
una tasca crudel m' ha encomenada.
M' ha dit que vos digués que, sens temor,
rihéu tots, á plé cor,
del coméns á la fí de aquest foll drama.

—

No ploreu, no,
quan sentireu
la vil cansó
del faritzeu.
Riheu! riheu! riheu!
que riure es viure.
Goséu! goséu! goséu!
del dret de riure!
Rihéu, sens por,
quan sentireu,
el plany d' amor
del trist cor meu,
riheu! riheu! riheu
que riure es viure!...
Goseu, goseu, goseu
del dret de riure!...

—

Y si un moment
la pena omplena
el pensament,
heu d' allunyarla promptament,
rihent, rihent, rihent,
que riure es viure,
gosant ardits ben lliurement
del dret de riure!

—

La comanda es finida: el trist jutglar,
l' amarguissim cantar
de son etern penar,
us vol fer escoltar
sens trigar gayre.
Riheu, al escoltarla, eixa cansó;
poséuhi més atenció
qu' es cántich de dolor...
Y adeu!, que ja 'l teló
s' enfila enlayre.

JOAN OLIVA BRIDGMAN

La gran potencia (per *J. Llopart*)

El poble en va s' esgargamella,
ell endavant, tot ho atropella.

Contra 'l tranvía del Inglés
ni Deu ni 'l batlle hi poden res.

LAVADEROS POPULARS (per *Picarol*)

—Dispensi, 'm creya que á rentar això hi havía d' anar á cala ciutat...
—No, dona, aquí ya n' hi ha *bastante* de roba *sucia*.

NOSTRES BOHEMIS (per *Robert*)

—Tú no has estat á París, desgraciat?
—A París precisament no, pero á «Versalles» ja ho crech, un grapat de vegadas.

ESPERANT TANDA

Cap al tart, la font del Padró no té prou aixetas per omplir cantis y cantirets: l' aygua es fresca y regalada, las vespradas d' estiu son xafogosas, y als vehins fent tertulia davant de la botigueta del barber, de la tenda de drogas ó la planxadora, els hi agrada xarricar alsant el cantiró per refrescar las paraulas de sa animosa conversa.

La renglera de cantis qu' esperan tanda, com més va més s' allarga.

—¡Uy, quína gentada!—exclama la Rosalía atantsanse á la font ab un cantiret de bon dibuix y de pochs tragos.—¿Quí es l' últim?

—Aquesta noya,—fa una vella geperuda que tragina uns cantis com portadoras.

—Está bé.

—¡Quí dona tanda!—diu un xicotás ab duas galledas.

—Jo, noy,—contesta la Rosalía tot mirant á l' esquitllenta á un jove de bon posat, que ab certa temensa arriba fins á nostra minyona, exclamant ab veu baixa:—Deu te guard, hermosa Rosalía.

—¡Hola! ¡Ets tú, Ignaciet! No t' havía pas vist. ¿Qué dius de bó?

—Que... que voldría, si no 't sab mal, m' escoltessis dugas paraulas.

—Prou, home, prou: encare que siguin tres.

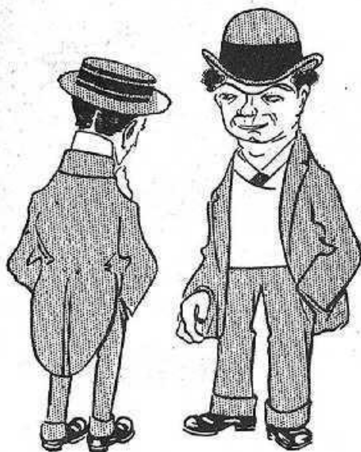
—¿No 't molestaré?

—Cap mica. Cabalment ara com ara no tinch altra feyna á fer qu' esperar tanda, y 'm sembla que va per llarch.

—Es que com per parlar ab tú també 's necessita tanda, jo...

—No tant, home, no tant... Ab bonas paraulas encare 'm tractarás de font.

ERMILLA DE MODA (per *E. Mall*)

—Y donchs, els diners de l' ermilla hont els tens ara?
—Hont vols que 'ls tingui? A cal sastre!

CONDICIÓ "SINE QUA NON„ (per *Pipa*)

—Necessito una Magdalena á corre-cuyta. ¿Vols venir á ferme de modelo?
—Si ha de ser una Magdalena avans de penedirse, no hi tinch inconvenient.

—¡Font! Font sí que ho ets: font ab rajolíns de mel per uns y d' acíbar per mí.

—¡Uy, fillet!... ¡Quíns termes més modernistas gastas pels días de feyna...

—¡Veus! Ja 't burlas de mí.

—Lo que veig es que volías dirme dugas paraulas y ja me n has ditas dugas centas.

—Tens rahó;, y axió qu' encare no he comensat.

—Veyám, donchs, si 'm passará la tanda sense sapiguer aquestas ditxosas dugas paraulas.

—Aviat estarém llestos: *jo t' estimo.*

—¡Ja, ja, ja! ¡Vaya un pas graciós!

—¿Axió 't fa riure, Rosalía?

—Molt, Ignaciet, molt. No me 'n puch estar, ho confesso. May hauría dit que tú, tan reservat, tan entristit, tan poqueta cosa entre 'l jovent alegre del barri...

—Ja ho sé, Rosalía; ja ho veig, que per molt que m' aixequi de puntetas no puch arribar fins á tú. Son tants els teus pretendents...; gastan tots ells una música tan florida d' amoretas per recrearte las orellas, que jo, ab la meva tristesa de cara y ab el meu acobardiment d' ánima, may podría ésser afavorit ab una rialleta amorosa dels teus llabis de cirera.

Ja ho sé, Rosalía; ja ho veig.

Pero, ab tot y saberho, no me 'n puch estar de dirte lo que 't dich: no puch menos d' estimarte com t' estimo. Sí, Rosalía, sí: jo t' estimo molt, més que molt, més que ningú. ¿De quina manera? De cor, fondo, molt fondo... Ab adoració d' ánima; ab perfúms de viola bosquetana.

Ja ho sé, Rosalía; ja ho veig que tú 't riurás de tot lo que dich... Es

Un tros de música (per *Enrich Morera*)

Facsímil de un fragment de l' ópera inédita *Emporium*.

---

clar, jo no 't segueixo pels saraus. Jo no 't trepitjo la sombra pel carrer. Jo no disfruto de competencia amorosa entre las noyas del barri. No soch figurín de l' última moda... Jo, ja se sab, del traball á casa y de casa al traball. Las mevas alegrías al cap de la senmana, son dugas: els dissaptes, entregar els meus jornals á la mare, y 'ls diumenges, contemplarte desde 'l balcó de casa, papallonejant entre 'l jovent del barri.

Dispensa, Rosalía; perdónam. May m' he atrevit á parlarte com ara 't parlo; mes era precís dirt'ho: si guardo 'l secret més temps, hauría caygut malalt.

Ara que ja coneixes els meus sufriments, las mevas caborias de jove, en paga del meu discurs, sols una cosa 't suplico, Rosalía, y aquesta es, que jo, l' últim dels teus pensaments amorosos, sigui 'l primer á quí acudeixis quan necessitis del valiment d' un home en tot y per tot.

Fora d' això... res. Tú, á la llum; jo, á la fosca. Cosas del món... Misteris del cor... Fantasías de la meva tristesa... Jo ho sé, Rosalía; ja ho veig, Rosalía, ja ho veig... Adeu.

Y 'l bo del Ignaciet, com si volgués fugir de sas propias paraulas, deixá á la Rosalía ab la mirada clavada en terra fins que desensopíntseli 'l pensament, exclamá ab paraulas que no passan dels llabis:—¡Pobre xicot!... ¡Ves quí 's podía pensar que l' Ignaciet fos capás de dir tantas cosas d' un plegat! M' agradava escoltarlo. Semblava talment que parlés un cómich del *treyato*. ¡Quina pulidesa! ¡Quin tó més armoniós! ¡Quin...

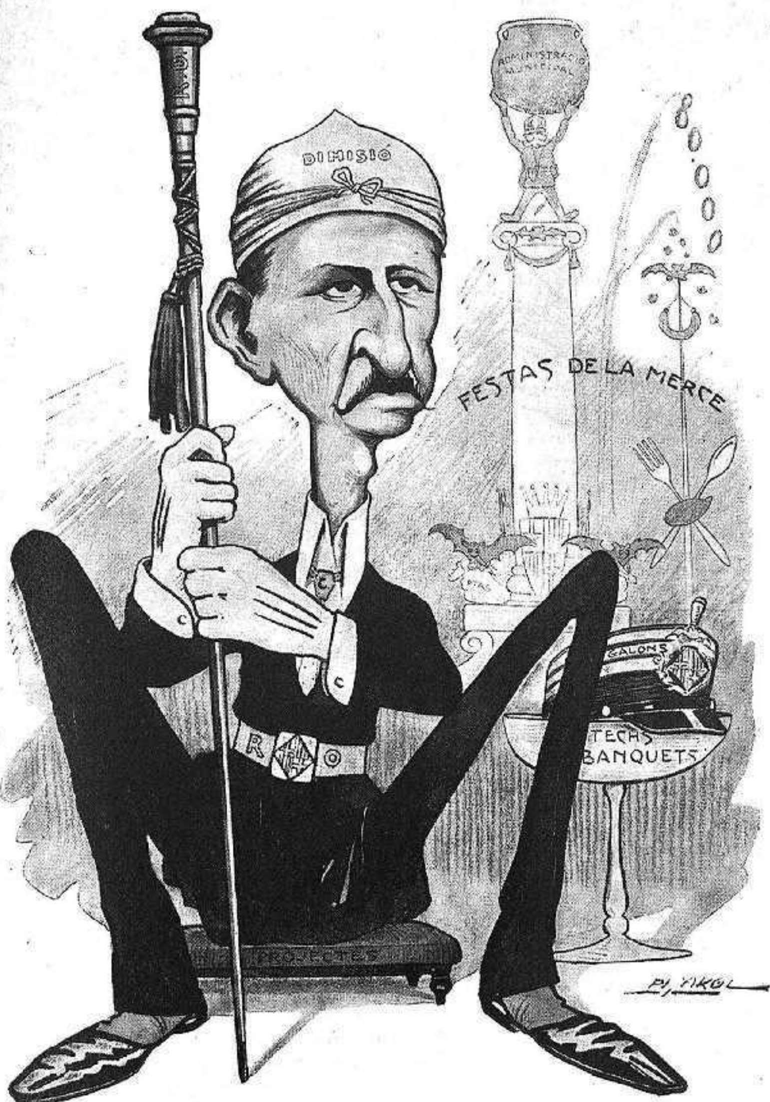
—¡Quí li toca ara!—crida una veu desde la font.

—Aquella noya. ¡Ep, minyona! No val á badar, que 't passará la tanda.

—Ay, es veritat,—fa la Rosalía aixeribintse y posant el cantí á raig de font.—¡Ves quina manera d' entontirme ab aquell ximplici d' Ignaciet! Ab un poch més perdo la tanda. No me 'l escoltaré pas may més, may més.

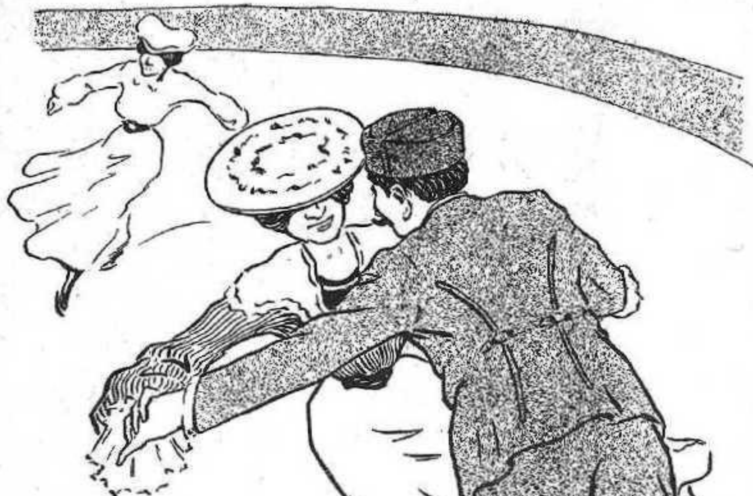
Lluis Millá

En Rius y Taulet II (per *Picarol*)

De tech en tech s' abandona
y de disbauxa en disbauxa.
¿Per ell això es Barcelona?
No: això es Xauxa!

Lo sport del día (per *F. Mas*)

—Es de las modas mes bellas.
—Patinar es mon anhel.
—Patinant un se 'n va al cel..
quan no se 'n va de costellas.

LAS TRES...

Els camillers del Hospital portavan al Depósit el cadáver del suicida: se ficá 'l jutje de guardia en son carruatje, arribá al jutjat, entrá en son despaig, tancá la porta cuidadosament, y després de sentarse al escalfapanxas, llegí aquella relació póstuma que deya aixís:

. . . .

"Lo que va á succehir dintre de un quart d' hora es absolutament inevitable, senyor jutje. No soch un boig, ni un desesperat, ni tinch rahons per' aburrir la vida per la mateixa vida. Pero soch un cobart y per serho es que 'm mato. Contradicció, pero no més que aparent.

„El rellotje 'm fa por, pero una por insuperable, més forta que 'l meu cervell admirablement equilibrat—be 's pot ser inmodest á dos passos de la tomba—més forta que la meva voluntat, tota vegada que no he tingut valor pera tirarlo á un pou. El meu rellotje es el meu enemich, un enemich que viu enganxat á mí; la meva obsessió de tot el día, el meu terror de las nits. La meva voluntat m' ordena tímidament que 'l fassi á trossos, y per més que mil voltas ho he intentat, una forsa superior ha detingut sempre el meu bras. Una vegada mort, se 'm tancarán els oidos, se parará 'l rellotje, y descansaré. Y aixó

será dintre de deu minuts, ans de que la repetició del malehit rellotje soni las tres de la matinada, aqueixa hora que ve sent la meva condemnació desde trenta nits ensá.

„Perque aquest temps ha passat desde que per la meva propia y honrada má 'm vaig pendre justicia sobre 'l cap hermosíssim y adorat de aquella dona. Vaig fer mal; pero ¿cóm rahonar l' impuls quan el puny del deshonor cau inesperat damunt del rostre? La vaig matar irat y cego, de un sol cop, de un cop certer... y á n' *ell* no, perque no sapigué defensarla y va fugir. Menos que jo l' estimava sens dupte, tota vegada que jo la matava pera no compartirla ab ningú més, y ell no tingué valor de ferho pera que no sigués sino d' *ell*. Meva fou la seva mirada postrera. La llum de la lluna que inundava 'l jardí, testimoni de la meva vergonya, 'm permeté véurela: no sé si en aquella despedida muda hi hagué penediment, enuig ó por; pero sí sé que quan tancá 'ls ulls, la darrera imatje fixada en ells sigué la del meu rostre adolorit. Al cloures sas parpellas, equilibrat de repent mon esperit tempestuós, el rellotje de un campanar llunyá, llansá sossegada y acompassadament tres campanadas quals ecos se anaren extingint sobre 'ls camps silenciosos y adormits en la quietut de la matinada. No tremolaren mas mans, ni s' ennuvolá acobardida la meva vista, perque lo que fet havia era just y era honrat. Ab una aixada vaig cavar adelarat un sot fondo, enterranthi aquell cos en altre temps idolatrat. Quan el sol ab sas onadas de llum esquinsá 'ls vels de la boyrina, vaig abandonar la casa extranya y enemiga, tancant la porta ab clau y tirant la clau al riu. El secret quedava ben guardat.

„Torní á la vida. Ningú pogué coneixer en mon rostre las ráfagas de la tempesta que havía sotraquejat rudament la meva ánima, y la nit arribada vaig refugiarme en mon llit, solitari per primera volta. Damunt de aquell mateix vetllador en que ella solia deixarhi ab graciosas manyaguerías las pintetas de sos cabells, hi vaig colocar el meu rellotje de repetició, que ab

El cop amagat del Fivaller petit (per *J. Llopart*)

—Señor: postrado á vuestras plantas...

Un batlle satisfet (per *J. Llopart*)

—¿Quí 'm fará empendre de nou el municipal calvari? Tinch oreu, soch propietari... ¡Crech que ja n' hi ha ben bé prou!

son moviment isócron, semblant á la palpitació de un ser viu, cridava dolsament á la son. Y la son vingué y tancá mos parpres á la llum y la meva memoria á la passada tragedia.

„Un fil misteriós yferm feu descorre 'l vel que 'm separava de la vida real y vaig despertarme en l' espés silenci de la nit. Com un redoble tenue y suavíssim sonaren els rodatjes del meu repetició y sentí clars, ben destacats, argentins, els tres tochs de l' hora. No era, no, deliri de una imaginació malalta, que no soch boig, senyor jutje: sentí las tres de la matinada, alterant ab august só la quietut de la meva arcoba.

„Salto del llit, encench totas las llums de la casa, desperto al servey, me moch nerviós per tota l' habitació... y quan el sol flamejá damunt dels camps me jurava á mí mateix que tot lo succehit havía sigut un somni. Me trech de la butxaca 'l rellotje, l'examino ab cuydado... Marxava perfectament normal, era l' escelent rellotje de sempre. Y no obstant, quan las ombras del crepúscul, heralt de la nit, comensaren á esborrar els con-

torns de las cosas, sentí por, una por incerta, pueril, irracional, dintre del perfecte equilibri del meu cervell, y no donantme compte ben bé de lo que feya, deixí 'l rellotje sobre 'l vetllador sense atrevirme á donarli corda ab tot y estar parat per tenirla acabada.

„Llavoras se precisá el temor informe que havía sentit. Tenía por del meu rellotje; pero ara estava segur, absolutament segur, perque no li havía donat corda. Era com un cos sense vida, y de aixó vaig cerciorarme'n aplicantme'l al oído. Res...

„Vaig ficarme al llit seré, animós, adormintme ab la sossegada tranquilitat del just. ¿Quánt temps? No ho sé; pero 'l mateix fil misteriós me doná una estiragassada; la mateixa forsa secreta 'm desclogué 'ls parpres y s' apoderá de la meva atenció, y en el sossego de l' arcoba oí primer el suau soroll del engranatje, y després las tres campanadas de 'la matinada, de un modo que se 'n diría implacable... sí, senyor jutje, perque aquell rellotje semblava un ser viu, un á manera de mandatari del Remordiment, que á l' hora precisa cumplía la missió vigilant de dirme:—¡Recórdate'n!... Una... dos... tres.

„Al igual que la nit anterior vaig iluminar la casa, vaig despertar á tothom: volía disoldre la meva por en la vida de relació. Me prengueren per boig. Vaig agafar el malehit rellotje y vaig tancarlo al fons de l' arca de caudals, y á la tercera nit tornava á sonar, y jo 'l sentía distintament á través de las parets d' acer de l' caixa, perque pera ferme'l sentir me cridava invisible y no explicada aquella forsa superior á mí.

„Un mes durá aquest suplici intolerable; trenta nits de esgarrifosa ansietat esperant en l' ombra de la meva arcoba las tres anguniosas campanadas. No puch més: tal volta ningú hauría resistit tant com jo. La nit trigéssima primera, dintre de cinch minuts, el rellotje tornará á sonar, com sempre inexorable y acusador; pero jo ni 'l sentiré, ni 'l sentirá ningú, y las tres campanadas no lograrán sacsejar el meu cos difunt, sobre 'l qual ha de trobarlo la má de la justicia.„

. . . .

El jutje de guardia deixá caure 'l paper, al arribar al final de la carta. Reconegué en l' escalfa-panxas que 'ls tions s' avivaren ab flamerada alegre, y tocá 'l timbre.

—El rellotje del suicida—digué al agutzil.

Mirá l' hora en el seu: faltavan cinch minuts pera las tres. Feya per tant vintiquatre horas justas que la carta havía sigut escrita.

L' agutzil deixá sobre la taula del jutje 'l rellotje del suicida y 's retirá. El rellotje estava parat. Sonaren las tres en el que penjava de la paret. Transcorregueren cinch minuts... deu... un quart d' hora... El jutje de guardia oprimí, algun tant emocionat, el ressort de la repetició; pero 'l rellotje permanesqué mut. Obrí la tapa pera examinar el mecanisme y al ferho saltá sobre la taula l' espiral de finíssim acer que servía de campana y 's bellugaren els rodatjes en moviment breu y apagat com l' últim sospir de un agonitzant.

Y llavoras, en aquell sever despaig del jutjat de guardia, que de tants dolorosos dramas havía sigut testimoni, el magistrat sentí una esgarrifansa...

FREDERICH URRECHA

EL DARRER PRECH

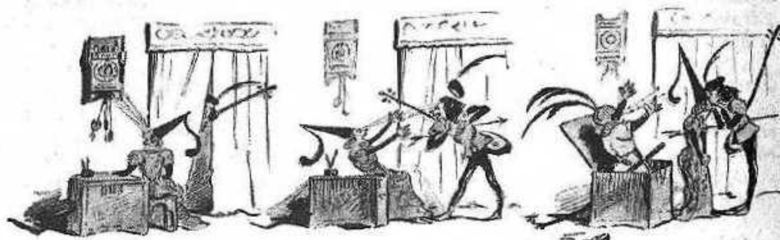
En el tránsit de la mort
veig, Amor, que 'l cor no enganya.

¡Has tardat... pro al fí has vingut!
T' ho agraheixo ab tota l' ánima.
Qué 'm plau veure't aprop meu
quan ma trista vida acaba...

Drama rápit (per *F. Urgellés*)

—¿Encare no surt? —¡Amor meu! —¡Vida meva! —Diu que m' ayma ¡ay!

—No vindrá!!! —Oh, felicitat! —T' estimo.—T' adoro.

---

me plau mes véuret'hi á tú
que á n' el ángel de ma guarda.
Acósta't, acósta't més,
el caliu d' aquella flama
que va encendre nostres cors
vull reviure ab m' alenada...
vull estrényer el teu cós
y besar la má cristiana
que mes tart clourá mos ulls...
¡deixam morí ab esperansa!
¡deixam morí ab l' il-lusió
d' anar de l' un Cel al altre!
No ploris, no ploris més,
que 'l meu sofriment acaba;
digam:—¡No t' olvidaré!—
y benehiré tas paraulas:
deixam morir estimant
y salvarás la meva ánima.
Mort de sed d' amor per tú,
deixa apaivagar mas ánsias
en tos llábis... dels teus ulls
deixam recullir las llágrimas
que lliscan com raigs de gloria
desde 'l Cel de ta mirada.

Joseph Rosselló

LA CARTA

(D' Henri Barbusse)

Mentres t' escrich, la llantia espía,
marca 'l rellotje un trist va-y-vé:
se 'm tancarán els ulls, ma aimía,
y ab tú y ab mí somniaré.
La llantia es dolsa y jo deliro:
sento tan sols ta veu, ta veu...
Dich el teu nom, y els dits me miro,
y ta caricia 'l cor hi veu.
D' adés conservo encar dolcesa;
tos sanglots l' ayre no s' endú;
mitj somniant, no sé ab certesa
si 'l que t' escriu soch jo ó ets tú.

E. Guanyabéns, *trad.*

DRAMA RÁPIT (per *F. Urgellés*)

—¡M' has aixafat la guitarra!

—Mira que t' enfilo!

¡¡Horror!!

Quadro final: Llágrimas y epitafi.

DEL FOCH... A LAS BRASAS

Naturalment que propia del estiu es la calor; pero la de certa tarde del prop passat mes d'Agost era d' infern, notantse en tothom un deix d'enervador defalliment.

Festa xafogosa y ensopida, sense un alé d'ayre que vingués á refrescar las deixondidas facultats dels vehins de Barcelona, la nyonya acababa per rendir á un deixantlo sense energías si s' asseya, y tot el cos amarat de suhor si tractava de passejar per nostras amplas vías. ¡Ditxosos vosaltres, —pensava jo,—els que podent prescindir de las inmediatas exigencias de la lluyta per la existencia, vos permeteu disfrutar de las delicias que proporcionan els balnearis y demés llochs ahont se pot estiuhejar!...

En tals reflexións, ja comensava á embrancarme rahonant sobre la irritant desigualtat de classes socials de la que 'n sol treure millor partit qui menos s' ho mereix, quan un amich vingué á distréure'm convidantme á empendre un breu y delitós viatge, segons expressió seva, que vaig acceptar atret per tan falagueras promesas.

Y, en efecte, alló fou com tornar de mort á vida.

***

Una soperba planura riberenca del Prat del Llobregat era 'l lloch que al poch rato trepitjavam. Hermosa inmensitat de terra, banyada pel mansoy riu, ahont la vegetació pródiga y abundant recreava nostra vista.

Donava goig contemplar aquella riquesa d' arbres fruyters, verdor de horta, plantas aromáticas, sanitosas matas y flors de variats matisos. De tant en tant, grupos d' arbres borts quals ramas eran bastant espessas, onejavan suaument al impuls d' una fresca enriquida d' oxígeno pur, que esponjava 'ls pulmóns.

¡Quína diferencia entre la humida calor de Barcelona y aquell verdader Paradís cuydat amorosament per la má del jornaler!

Y ab tota calma, com si 'ns dolgués deixar enrera tanta explendidés de la Naturalesa, arribarem al *chalet* d' una familia coneguda del meu company, que 'ns rebé cortés y obsequiosament. Els cuydados que aquella bondadosa familia 'ns procuraren foren molts; la alegría que experimentaren al veure'ns vessava per tot arreu. ¡Oh! 's coneix que 'l meu company compta gran estima en aquella casal... Jo 'm prometía una tarde felís.

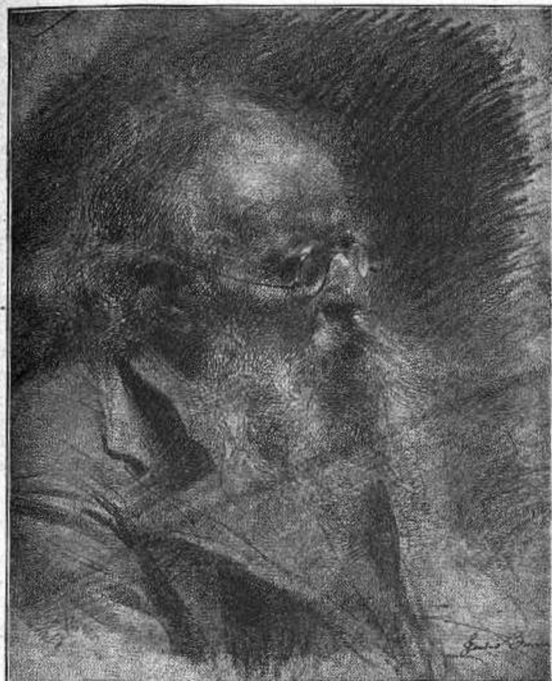
La mestressa, senyo-

ESCOLA REALISTA
(per *J. Llopart*

Un quadro naturalista
que per la vritat qu' entranya
ha de ser premiat en totas
las exposicións d' Espanya.

CAP D' ESTUDI (per *Juli Borrell*)

— En bé de la humanitat
he traballat com ningú.
(Aquest morirá, es segú,
pobre de solemnitat.)

ra de prendas morals y físicas, y un simpátich fill seu, jove d' uns quinze anys, volgueren acompanyarnos á prosseguir el passeig, mentres-tant en la casa preparavan no sé quin berenar.

¡No havíam vist lo millor!

⁂

Un grandiós llach natural que no crech exagerar comparant sas dimensións ab las de nostra plassa de Catalunya, era sens dupte lo més encisador d' aquells preciosos encontorns.

Una llanxeta de colors llampants restava amarrada junt á un pujador ab coberta y costats guarnits de tendre fullaraca, que s' emparrava en mil contorsións donantli un artístich cop de vista. Montats els quatre en ella anarem costejant pel llach d'aygua claríssima, vorejat de verdosas canyas y plantas trepadoras, al compás de las graciosas capsinadas del aixerit xicot, produhidas per l' esfors de son cos esprimatxat que 's doblegava maniobrant ab els rems.

Llisquent la barqueta per la superficie de l'aygua, gosavam ab els cambis de llum oferts pel sol que 'ns venía d' esquitllentas y que s' amagava darrera d' una nosa y tornava á sortir, fentnos somniar ab els passeigs en góndola pels estanys ó canals de Venecia, que tantas vegadas hem llegit.

Impregnats de poesía, la Naturalesa carregada d'aromas, un ayret que suspirava dolsament, el cop cadenciós dels rems al caure á l'aygua, l'ample mirall que la menuda nau trencava y tornava á unirse, produhía un espectacle deliciós. Y 'ls arbres més propers, las carenas y 'ls núvols del cel, tot quedava reflexat en l' estany...

Ja 'l sol se 'n anava á la posta, brillant, sense forsa per escalfar, y determinarem ficarnos llach endins, ahont se veyan rielar, sobre las ayguas, ser-

petas dauradas pel ponent. Impelida pels rems la barca, blanca estela deixava arrassegada, y las llíssaras que nedavan en l'estany brincavan esveradas, com protestant de que anessin á rómprels'hi la pau en son element.

Per tot la felicitat ens rodejava. De sopte, en mitj de tanta bellesa, vejerem destacarse un topo negre en el bell centre del llach que, no sé per quin estrany pressentiment, vingué á intranquilisarnos.

—¿Qu' és alló?—ens preguntarem tots á una. Pensarem en si sería una boya, un aviador; mil conjecturas ferem sobre aquell punt negre, resultant totas inverossímils. A lo que s' assemblava més era á un boneto de capellá, vist de lluny, pero també 'ns estranyava aquella absoluta inmovilitat.

Pera fugir de duptes, decidirem acostárnos'hi, y una vegada allí... un moviment d' horror s' apoderá de tots nosaltres. La senyora fou presa de un cubriment de cor.

¡Era un home ofegat, de peu dret, tot ell enravanat, ab la vista desmesuradament oberta, las mans crespadas y la cara espantosament amoratada!

Las contraccións manifestadas en la musculatura de sa cara, denotavan clarament una lluyta tremenda, en la que l' infelís hi perdé la vida. El topo que nosaltres divisarem era 'l seu cap vist de clatell.

Lo que no 'ns esplicavam era que 'l desgraciat permanesqués de peu dret y, no obstant, el motiu era cosa ben senzilla: el llot del fons del llach que li arribava als genolls, el tenía subjectat fortament pels peus. Devía l' home anar pera pescar, trobantse després ab aygua fins al front y enredat entre un groixut solatge de fanch argilós del que no pogué lliurarse, encontranthi la sepultura. ¡Quína tragedia més horrenda!

Virarem la barqueta, dolorosament impresionats d' un quadro tan inesperat qu' ennegrí totas las nostras ilusións.

Y després de cumplir ab els debers d' humanitat, me 'n tornava á Barcelona ab el meu company á sufrir de nou la calor, deixant á aquella familia ab la natural consternació.

¡Quántas vegadas ens creyém surtir del foch... y cayém á las brasas!

N. Bas y Socias

EPÍGRAMAS

—¿Es cert que 'l noy d' en Sever
la Botánica estúdia?
—Sí
—¿Y qui li ensenya, María?
—Qui ha d' ensenyarli, el *boter*.

—

Res sab de óptica en Carreras
perque may n' ha estudiat;
mes d' ensá que s' ha casat
el trobo, quan s' ha llevat
que no fa res mes que *ulleras*.

—

Un jeperut demaná
caritat á don Martí
y aquest al punt li va dí:
—Deu vos *fassi bé*, germá.

Clarinet

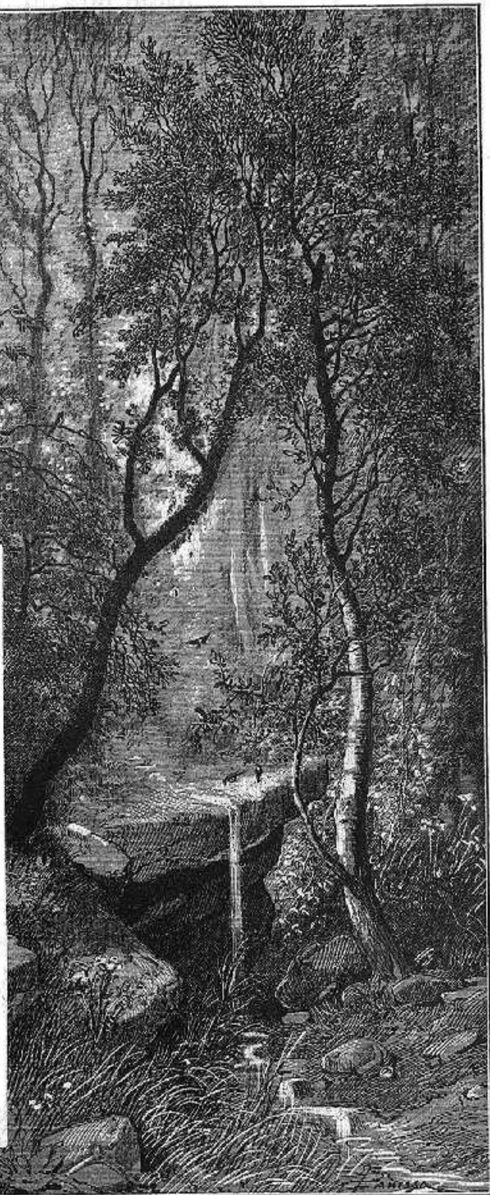
LA LLETJA Y 'L MIRALL

Poch dotada d' hermosura,
la Ramoneta procura,
avants d' anarse'n al ball,
sa antipática figura
contemplar á n' el mirall.
Y al veure's lletja com es,
agafa 'l mirall, y...—¡Ves!
—diu, mentres ne fa bossíns.
—¿Me dius lletja? Donchs axíns,
ja no m' ho dirás may més.

—

Mil vegadas he notat
que no 's pot dir la vritat;
puig segons com, y á n' a quí
la diguis, ne pots sortí
també tot esbocinat.

Lluis G. Salvador

*
* *

Jo sé 'l recó d' un bosch
al cor de Catalunya,
solitari, desert,
hont la ufanó hi perdura.
S' hi planyen rossinyols
quan el capvespre apunta;
l' aygua dels xaragalls
mormolejant s' hi atura;
d' insectes y de flors
el concert s' hi acentúa
y el ventijol, suau,
fresseja entre las fullas.
Allá, en la molsa extés,
¡qué horas hi tinch perdudas,
cercant de la vritat
l' afirmació absoluta!
El meu pobre esperit,
golafre de Natura,
d' aquell recó de bosch
n' ha fet la seva Musa.

MAYET

(Dibuix de *J. Pahissa*)

AMOR BOSQUETÁ

Quan varem casarnos, recordas Perutxa,
sens pendre'ns els ditxos ni amonestacións,
ni anar á la iglesia, ni anar á ca 'l jutge,
ni ab teca de fonda, ni ab els vestits bons,
sense la farándola de tans matrimonis,
no més de bon grat,
varem esposarnos, essent testimonis
la cabra mes mansa y 'l gos del remat.
La lluna mirántnos ens feya l' ullet,
el rech murmurava,
y 'l vent xafarder que tafanejava
ho contava áls arbres poquet á poquet;
la cigonya fixa damunt d' una pota
¡cóm reflexionava! Quiscuna granota
treya 'l cap pels jonchs,
dos ratas pinyadas ballavan la jota
y mes d' una fura
per veure 'l que feyam pujava pels tronchs.
El merlot cantava ab el rossinyol
un duo romántich plé d' amor ardent
ab tota una cobla d' acompanyament;
una cogullada tocava 'l flautí,
el marrá la berra, el fiscorn el bou,
el gripau la flauta y 'l grill el violí
y feyan prodigis ab el cornetí

LA PRIMERA NIT DE FESTAS (per *Picarol*)

—Guayta, Tófol, ¡quina llástima de rahims; tan bona anyada que se 'ls preparava!

set ó vuyt gallinas que ponían l'ou. .
Tant de temps que feya que ja 'ns estimavam
y nosaltres dos no 'ns en adonavam;
va se 'l boch ¿recordas? el que 'ns ho va dir,
y 'ls papellons blanchs besant las poncellas
y en la primavera fent nius las aucellas
ho van repetir.
Ja han passat deu anys: ni un bri d'amargura
ens ha tret la son;
ab tú, pa moreno y 'l bon gos d' atura
y un got d' aygua fresca, regalada y pura,
¡com me 'n rich del mon!
Han passat trenta anys; dins de la barraca
si 'l pa algún cop manca, de goig hi ha abundor;
arrugada y tot jo sempre 't veig maca
perque 't guayto 'l cor.

VÍCTOR RAHOLA

QUADRETS

I

Sola, plora que plora,
s' está l' Agnés fa un' hora
al costat del seu pare agonitzant.
Mullantli 'ls llabis lo dolor l' acora. .
¡Se l' estimava tant!

L' última revifalla
fa 'l vellet, y badalla,
y á sa filla li diu—"No ploris més!„
Después la mira, y l' hi somriu, y calla,
y 's mor', tot fentli un bes.

Lo ventet entreobria
la finestra, y movía
ab suau vayvé lo cobrellit del mort;
y s' apagava 'l llantió, y s' oia
de la pobreta 'l plor.

II

¡Neva! Mal racerada
dalt de la serralada
la pobra de la vella va plorant:
l' ha atrapada 'l mal temps, y la nevada
no la deix passá avant.

Mirant tot lo defora
veu d' un cingle á la vora
fumejá una barraca de pastors.
—¡Si 'm donessin alberch mal fos mitj hora!
y demana socors.

Mes ningú se 'n apiada...
Y ve en tant la vesprada
alsant lo vent qu' aumenta la fredor;
y segueix la nevada,
y tot se va fonent en la foscor.

F. BARTRINA

sións que la bona taula y alguna que altra cassera per las devesas d' aquells volts.

Això sí: la teca no la descuidavan. Menjadors tots y no planyent'hi 'ls bons bossins, ara que podían, no té res d' extrany que l' un darrera l' altre morissin de feridura. Els tres més grans ja hi havían petat en l' espay de curt temps, y tots els altres anavan en camí de seguirlos. Pero cap s' hi amohinava per això y seguían menjant y bevent fins que 'l cos els deya prou, sempre reclosos en el seu cau, sense tenir tracte ab ningú.

Richs com eran y ab la vida que feyan, arreconavan la major part de las sevas rendas. En el país era veu general que á ca'n Ruisech havía d' haver'hi un pou de moneda. Y no era cap exageració. Incapassos de colocar els diners en altra cosa que no fos deixantlos ab escriptura y bonas garantías per por de pérdrels, anavan acumulant tot el producte de la seva riquesa, entafurantlo per la casa en pilas improductivas. Y el perill de que 'ls robessin feya estarlos encare més reclosos y tancats, sense gosar arriscarse gayre lluny de la masía.

En això vingué la revolta federal del 69. Al Ampurdá va aixecarse una partida d' uns quants cents homes, y el quefe, pera mantenir tota aquella gentada, feu lo que fan tots els goberns, tant els que ja son majors d' edat, com els que tot just trencan la closca: establir una talla entre las casas ricas del país. Encare que aquell cop, la contribució va presentarse disfresada ab el carácter de deixa voluntaria, tot lo voluntari que pot ésser un enmatlleu fet ab las armas als dits y ab un pagaré cobrable 'l día que triunfés el moviment nat de tot just, per tota garantía.

A ca'n Ruisech foren uns dels primers favorescuts ab la sorpresa d'

Un víctima del sport (per *Rojas*)

—Tú, mira el teu vehí. ¿Qué li ha sortit al peu?
—Res, dona. Era un *skating-ringuista* de primera y un día se li va escapar un patí.
—Ay, Deu meu! Ara sí que deu *patí*, pobret...

INDISCRECIÓ (per *Mariano Foix*)

—Escolti, don Lluis: ¿cóm es que gasta ulleras negras?
—Jo li diré. M' agradan molt las donas morenas, y aixís totas m' ho semblan.

aquell forsat empréstit. Un matí, á punta de día, va presentars'hi un escamot de sublevats ab un oficial; presentaren el corresponent pagaré en nom de la República espanyola, que encare havía de naixer, y el senyor Ramón, sinó de bon grat, feu entrega de lo que volian sense resistencia.

Com ja es sabut, aquell moviment fracassá per causas que no es aquest lloch oportú de parlarne. Disoltas las partidas, després dels combats de la Bisbal, y expatriats els més compromesos en la trifulga, el gobernador del castell de Figueras trameté un manament al arcalde del poble ahont estava situat el mas dels Ruisech (y que no es del cas anomenar) demanant que 's prengués declaració al senyor Ramón, pera unirla á la sumaria que ab motiu d' aquells fets s' instruhía.

L' home s' hi presentá després d' haver dinat, el mateix día que rebé l' ofici. El senyor Ramón estava en la llargaruda sala del mas, beatament endinzat en l' emborniada somnolencia que la digestió del abundós ápat acabat de tot just li donava. La entrada de l' arcalde y el secretari va ferlo redressar en la cadira de brassos hont estava rapapada la seva humanitat elefantina.

Explicat l' objecte de la visita, aná contant el fet calmosament, ab la seva veu gutural, enfarfegada, mentres el secretari, havent desenvainat la ploma y el tinter de banya, escribía las sevas paraulas.

—¿Y no li han fet amenassas?—preguntá l' arcalde seguint el cuestionari que li havían enviat, despres que 'l senyor Ramón hagué dit de quína manera hi havían comparegut vuit homes armats, ab el seu quefe al davant, com els havía fet treure pa y ví pera que refresquessin, com li havían presentat un paper demanant diners, anantsen aixís que 'ls tingueren.

—¡Jo us diré amenasas!... Me n' han fet y no me n' han fet. No es pas que 'm maltractessin, heu! Pero 'l quefe 's va treure l' espasa, la posá sobre la taula... Jo ja vaig entendre qué volía dir.

—¿Y no 'l varen amenasar d' altra manera?

—No. Ni jo 'ls en vareig donar motiu tampoch. Ja 'n vaig tenir prou ab alló de posar l' espasa sobre la taula.

—Bé, donchs: ara díguim la cantitat que 'ls va donar y estarém llestos.

—Carat... aixó sí que no ho sé pas del cert.

—¿Cóm s' entén? Vosté no sab...?

—Ja veureu. Com me varen presentar aquell paperot, vaig portarlos á la meva cambra, vaig obrir un calaix de calaixera hont tinch els papers de plata y no ho sé lo que van pendre: tots embutxacavan.

—Pero ¿que no sab lo que hi tenía?

—Del cert del cert no. Ja veureu: un hom hi va posant lo que treu del blat y de l' oli... Feyna tindría que hagués de contarho cada cop que 'n trech ó n' hi poso.

—¿Y ni en gros en gros no 'ns podría dir lo que li varen pendre?

—En bona refé, nó. Eran tres que tots embutxacavan... Fins que no 'ls en va cabre més á la brusa y la faixa, no pararen. Lo mateix pot ésser que se n' enduguessin vint, com coranta... ó cent. ¡Qué sab un hom!

Veyent que no 'n treurían l' aygua clara, l' arcalde no insistí més: el secretari llegí lo que havía escrit, el senyor Ramón ho firmá ab una creu, y mentres els dos homes baixavan escala avall, ell se repapá de nou en la cadira de brassos, creuhant beatament las mans sobre 'l poderós ventre que li rebotía damunt las cuixas.

J. Pous Pagés

EL REY A VILATAPERA

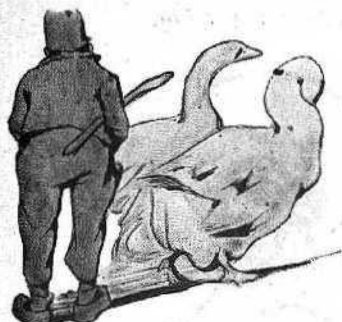
(Recorts de l' any)

Fou al cap vespre de aquell día quan el nunci, á corre-cuita, tré-tré-tré-té... cridá als caps grossos ó gent de upa de Vilatapera á las Casas Consistorials.

Ja deuhen saber vostés ahont cau Vilatapera. ¡Cóm! ¿No? ¿No recordan allá baix, vora la costa ampurdanesa, sota de un cel exuberant de llum, en aquell reconet de terra caldejat pel sol de mitjorn, ahont el garbí y la tramontana hi jugan á fet, aquella monada que las onas bressan constantment cantantli ja dolsas ja feréstegas cansóns? Donchs alló es Vilatapera.

Població marítima ensemps que industrial, gracias á son desarrotllo cada día creixent del comers de taps, s' ha enlayrat en pochs anys, com las onas que l' embolcallan en días de tempesta. Pero lo que son las cosas: Vilatapera ha fet com els cranchs: lliberal y republicana ahir, avuy s' ha tornat retrógrada y reaccionaria, passant á ésser un feudo del malestruch caciquisme, de aqueixa plaga social que corseca la conciencia, la vergonya, la dignitat y l' honra, y converteix als homes en sers degradats. Un dels representants més genuins de aquesta màlestrugansa á Vilatape-

VIRAM SANA (per *Modest Urgell*)

¿Eh, quin parell d' ocas?... No las cambiaría pas pel cisne de *Lohengrin!*

POR INFANTIL (per *Modest Urgell*)

—Mare!... Veniu, que 'ls mals esperits se 'm volen ficá al cos!

ra es la rahó social de 'n Mont, Surer y C.ª; una casa que cada any tanca 'ls seus balansos ab ganancias fabulosas. No preguntin cóm s' ho arregla; probablement convertint á sos traballadors en esclaus de remensa y escanyant y pagant en pessetas als petits fabricantets, mercancías que ella cobra en franchs.

Al senyor Mont (gerent y soci principal de la casa) acoplat ab las demés *fuerzas vivas* de la vila (axís els califica á cada dos per tres el seu tabal de Rosas en la prempsa) es als qui tinch el gust de presentárlos'hi en escena desde las planas del ALMANACH DE LA ESQUELLA de enguany.

Fassin el favor de entrar, si son servits; sense cumpliments.

BURGESÍA AL CAMP (per *J. Llopart*)

—¿Y d' axó 'n diuhen el *verde césped*?... Tan mateix, prefereixo l' alfombra de casa.

***

Sala de Sessións de las Casas Consistorials. Presideix el Batlle (antich possibilista passat al camp de 'n Mont y C.ª ab armas y bagatjes).

El Batlle: — Molts de vostés estarán ja al tant del objecte de aquest aplech: donarlos compte, per boca del senyor Mont, de las gestións portadas á cap, en el

ANANT Á DESPEDIR Á DON ALFONS (per *Ida*)

—Noya, 'm fas caminar molt depressa y no tinch las camas gayre bonas...
—Y bé, home, fes un sacrifici ¡quí sab quan el tornarém á veure!

Gobern civil de la Provincia, pera la vinguda de S. M. el Rey á nostre sempre benvolgut terrer. Basta donchs de frasses retóricas que no escauhen en boca de un pobre pipioli com jo, y aném al grá, que 'l temps es or. L' amich Mont té la paraula.

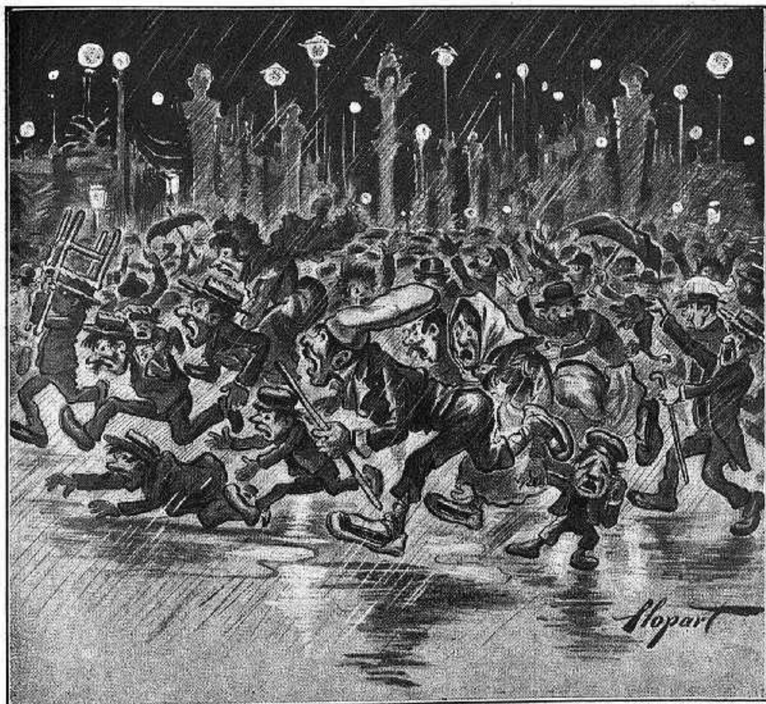
En Mont:—Companys: las impresións que porto de la capital no poden ser més falagueras. La vinguda de S. M. el Rey á nostra aymada vila, si bé no es oficial, puch assegurarvos, sense fer escarafalls, que será un fet.

Tots: –¡Bravo! ¡Molt bé!

En Mont:—Per més que 'l senyor gobernador hi ha posat reparos, excusantse en la perentorietat del temps, y en que l' itinerari y las poblacións que 'l Rey havía de visitar, estavan senyaladas ab antelació per l' Excelentíssim senyor President del Consell de Ministres, jo li he suplicat que 'ns fes la mercé de cursar un telegrama á Madrit exposant nostres desitjos, això es: que al pas del *Giralda* per aquesta costa, se detingués S. M. el Rey un' hora á Vilatapera. El senyor gobernador no 's dava per entés y feya l' orni, fins que jo li he tirat en cara que aixís se recompensarán, per part del Gobern, els sacrificis fets per nosaltres al inutilisar per

---

¡ROMPAN FILAS! (per *J. Llopart*)

Dispersió general de mansos forasters. (Espectacle casual que no 's paga ab diners.)

complert las forsas republicanas, tan potentas un día en aquesta vila. Allavors ell, veyent que jo treya 'l Sant Cristo gros, ha amainat velas y s' ha decidit á enviar el telegrama. Espero, donchs, que á la major brevetat, potser avuy mateix, tindrém noticias de que nostres desitjos han estat atessos.

(Bruels de entussiasme y forts picaments de mans).

En Mont:—Per això, senyors, de acort ab el senyor Batlle, us havém reunit

Tots: - Molt bé; molt bé.

El Batlle:—Me sembla, senyors, qu' es hora ja de posarnos de acort sobre 'ls festeigs que havém de portar á cap. Convé que la vinguda del Rey á Vilatapera sigui sonada.

En Mont:—Té rahó 'l senyor Batlle; ho reclamañ á la vegada nostre fervor monárquich y, sobre tot, la industria suru-tapera digna de protecció. ¿No 'ls hi sembla que lo més convenient es nombrar una comissió de festeigs?

Un ex-federal: — Tothom sab que 'ls de una comissió tants caps tants barrets; jo entench que vosté sol ha de arreglarho tot. Vosté 'n sab la prima com ens ho va demostrar allavors de las festas del...

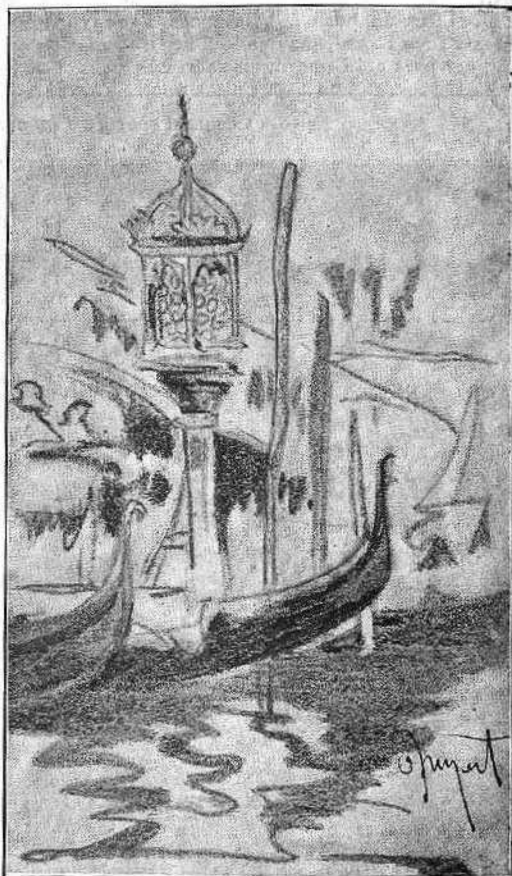
Molts: —Sí, sí; li doném amplias facultats.

En Mont:—Senyors, grans mercés, pero reparin...

L' ex-federal:—Nada, nada, lo dit, dit; tot lo que vosté fassi, será per ben fet.

Un Lluis: — Senyors: per més que jo no m' oposo á donar facultats omnímodas al senyor

A Venecia (per *O. Junyent*)

Góndolas vora 'l pont.

Mont, crech que lo primer de tot es necessari anar á trobar el senyor rector per lo del *Te-Deum.*

*Un ex-Gr. N.º*** *del G. O*:—Deixis de *Te-Deums* y de rectors; bon goig que ab una horeta d' estada aquí, tingui temps de visitarnos la fábrica.

El Lluís:—Naturalment, com que vos, encare que forméu avuy ab nosaltres, no heu pogut ben bé curarvos aqueixa clorofóbia crónica que patiu...

Un antich director de festas de carrer:—Senyors: ¿no creuhen vostés qu' en lo primer que havém de donar má es en lo guarniment de carrers, ab archs de triomf, vert, paperets y banderetas?

Un trefinayre:—Fugiu, home, si aixó ha passat de moda, com els parayguas vermells. Val més que lo que havém de gastar en coloraynas, serveixi pera regalar al Rey un rich estuig-caixa, ahont hi tinguin cabuda totas las classes de taps fins avuy conegudas. Que no n' hi falti cap: desde 'l botarut y gros boata al homeopátich tomanyi, desde 'ls elegants trefins als grollers curts-puntuts é insignificants topetas.

Un altre trefinayre:—¡Vaya un regalo! ¿Qué 'n fará 'l Rey de tants taps? ¿Arreconarlos al quarto dels mals endressos? ¿No valdría més ferli presentalla de varis objectes d' art fets tots de suru? Quan menos aquests podría posarlos damunt de la calaixera. Si s' acepta 'l meu plan, jo poso á la vostra disposició una panereta y una escribanía que son unas verdaderas monadas. Oh! y que tenen la ventatja, com axís ho podrém fer constar al entregarho á S. M., de ser construhídas ab suru del R. P. del Pardo, es á dir, de la cullita.

Un redactor d' "El Tabal de Rosas":—Bona! Molt bona! De cap de brot! Ho insertaré al periódich.

Un respectable Membre de las classes passivas: — *Señores: Y si luego resulta que no hay cielo, como dijo Bartrina?*

El Batlle:—Ca quiera V. dasir.

El castellá:—¿Y si no viene?

En Mont:—Tan cert tingués jo 'l nou carregament de suru, que m' está per arribar, dintre 'l magatzém.

(Entra un agutzil al saló de sessións y entrega un telegrama al president).

Tots:—¡Un telegrama! ¡Que 's llegeixi!

Apunte (per *O. Junyent*)

Figurins d' ópera.

El Batlle, (llegint): —“*Señor Presidente Consejo Ministros, telegrama de hoy, dice siguiente: Ha sido posible vencer dificultades opuestas detención Giralda una hora Vilatapera.*„

Un picament de mans tan xardorós, que no sembla sino que la Casa de la Vila s' enfonzi, acull la lectura del telegrama.

S' aixeca la sessió, sortint tots al carrer movent gran xibarri y esbombant per cafés, cassinos y tabernas la bona nova.

Con tan plausible motivo, en un dels salóns del cassino “El Muelle„ (un altre feudo del qual en Mont obliga á serne socis á tots els seus operaris) se destaparen botellas de cervesa y xampany á dotzenas.

***

Ha arribat el día esperat ab tanta frisansa per en Mont y comparsa. A las set del matí tot Vilatapera s' ha tirat al carrer: la platja, 'l passeig nou, la carretera de la farola, la punta del moll, totas las rocas y esculls que, com garlanda d'argentada pedrería, enrotllan á Vilatapera, las barcassas, barquetas, llanxas y llahuts están plenas á vessar d' una nombrosa gentada. Els traballadors y traballadoras, encarregats per sos patróns del ofici de *claque,* ocupan sos llochs respectius; las noyas endiumenjadas, ab sas caronas rialleras, rodejadas d' un estol de jovincels, vestits de trinca, donan al quadro una animació extraordinaria.

A la platja s' ha construhit un petit moll ó desembarcader provisional. Al peu s' aixeca un pabelló-templet d' un gust arquitectónich *sui-generis:* pannas de suru, sacas de taps y balas de pellillas prempsadas, forman esbeltas columnas y elegants capitells; gallardets y banderas de totas las nacións ahont s' exportan els taps, coronan aquella grandiosa y atrevida obra d' art.

Dotze senyoretas, las més gentils y aristocráticas de la vila, situadas als esglahóns del templet, son las encarregadas d' endressar al Rey las artísticas presentallas, coronas, coloms y rams de flors. Una d' ellas li ha de donar la benvinguda. Més endetrás s' hi veuhen dotze noyas més, taperas-maquinistas de la fábrica d' en Mont, Surer y C.ª; es la comissió que ha de presentar á S. M. un llarch memorial ahont se demana no se qué per la industria suru-tapera. A un costat del pabelló una cobla ampurdanesa, llorejada en quants concursos ha pres part, está ab els instruments á punt, pera donar al ayre, en lloch de la Marxa real, las melodiosas, tendras y sentidas notas del *Toch d'Oració,* sardana (gracias al conceller de Barcelona en Francesch Cambó, que va desenterrarla) tan repetida avuy en totas las festas del Alt y Baix Ampurdá, com avans las variacións del *Carnaval de Venecia.* Al altre costat, un orfeó catalá, compost d' homes, noys y noyas, lluhint els primers la indispensable barretina y las últimas la mantellina blanca, que á moltas las hi escau com á un Sant Crist un parell de pistolas, está rondinant fa un ratet, de baix en baix, com un aixám d' abellas, la cansó popular:

La lluna, la pruna
vestida de dol...

Desde 'l desembarcader fins á la fábrica d' en Mont, Surer y C.ª, ocupa tota la platja, carrer y passeig, un bosch de suros; allí s' hi veuhen desde 'l suru pelegrí (verge) al pelat d' un any, al de dos, al de tres, y aixís successivament fins al d' onze y dotze, terminant aquella sureda artificial ab dos arbres colossals y seculars que allí, al peu mateix de la fábrica, quatre peladors, ab sas destrals y burxas (perxas llargas) son els encarregats de obrir en canal, aixís que 'l Rey se presenti. A dintre, tots els operaris es-

AL RESTAURANT (per *Rojas*)

El mosso:—¿Qué hi voldrán, badella ofegada, bou rostit, toro metxat.. ?
El gendre:—Apa, diguéu.
La mamá:—Que vols que 't digui... 'M sembla que de tot això ja n' hi ha á casa.

tán al peu de sa tasca respectiva: els bullidors, ab fardos de pannas á la perola; els toscadors, ab l'eyna á las mans; els llescadors, ab sas ganivetas corvas, assentats de costat á la cadira; els carradors, als tinars, ab una llesca á la má y la ganiveta á l'altra; els tapers, als taulells ab el ganivet, la pedra y l'estoig; més endintre, triadors y triadoras, enfront dels catres, tenint á sos peus una pila de coves.

Com qu'en Mont vol que 'l Rey s'enteri de totas las fasses per que ha passat l'art de la pelilla, á l'altra ala de la fábrica y separada de la primera per un gran pati, ahont els canats plens de taps á secar s'hi contan per centenars, se troban tots els procediments moderns introduhits per la poderosa casa d'en Mont, Surer y C.ª en aytal industria: un *maremagnum* de motors, volants, maquinaria de llescar, carrar, equilibrar y demés procediments perque deuhen passar els taps avans de ser embalats y exportats al extranger, ocupa totas aquellas grans salas.

***

El bullici y la gatzara van *en crescendo;* els menos matinejadors y 'ls vehins dels pobles rurals aumentan el pilot de carn humana; crits d'impaciencia ressonan per tot arreu; sempre que algún bromista xiscla: ¡ara! ara!, aquella multitut, com un camp de blat, mogut per forta tramontanada, executa un moviment d'ondulació, s'apunyega, s'apreta y 's rebrega, mentres dirigeix la vista á la torra de la farola ahont está colocat el guayta encarregat de donar la senyal que 'l *Giralda* está á la vista.

Com á Vilatapera no hi ha guarnició ni canóns, un, que de segur hauría inventat la pólvora si altre no ho hagués fet primer, s'ha tret del magí un nou sistema de fer salvas: á las pedreras hi ha cinquanta minadas carregadas, ab uns quants miners ab la metxa á la má.

Y en Mont, ¿ahont es en hora tan solemne? Allá al moll, á la popa d'una balandra, acompanyat del senyor batlle y dos ó tres més dels grossos, esperant que 'l guayte dongui la senyal pera desplegar las velas y sortir mar en fora. En Mont está febrosench, nerviós, agitadíssim. Son cor glateix, al menos, á rahó de cent vint pulsacións per minut. Jamay, ni quan en període electoral en Mont corría 'ls colegis fent votar, si 's plau per forsa, als traballadors, la tensió cardíaca havía sigut tan intensa, que, si alló 's prolonga gayre, la massa cardiosa está exposada á esplotar com una vulgar bomba de dinamita.

—¡La senyal! ¡la senyal!—bruela aquella inmensa gentada.

Es cert, ara va de bó; el guayta ha fet la senya consabuda. 'Ls de la pedrera ¡pim! ¡pam! ¡pum! han descarregat las tres primeras minadas. ¡Recristo, quíns espetechs! Lo retruny ha repercutit per totas las serraladas y valls de l'encontrada. De segur que desde 'l Cap de Creus fins á la punta del Tordera tothom ha sentit el terratrémol. En Mont y 'l batlle han donat ordre als mariners de desplegar totas las velas y la balandra, al impuls d'una lleugera garbinada, surt del port.

Els tenors, els tiples y 'l fluviol de la cobla comensan á rondinar; el director del Orfeó, ab el diapassó á l'orella, dona per séptima vegada 'l tó á las noyas, quínas, més que per músicas, están per empolaynarse, arreglarse la mantellina y 'ls poms de flors. La senyoreta que ha de dir el discurs sembla atacada del mal de Sant Vito; la tapera que ha d'entregar el memorial tremola com fulla al arbre. Y mentres els contramestres, allá á la fábrica, donan el toch d'atenció á sos grupos respectius, els miners, á la pedrera, cada cinch minuts ¡¡barrabum!! minada de cego.

Mitj embolcallats pel boyrím matinal comensan á distingirse 'l *Giralda* y la *escuadrilla* cap á la part de llevant. La balandra d'en Mont ha doblat

ja la punta de la farola; com el garbí bufa un xich més fort, la balandra y 'l *Giralda*, en menos d' un quart se farán trobadissos. Ja en Mont, ab uns *gemelos*, distingeix la tripulació á coberta... ja 'ls fa senyas ab un mocador... ja 'ls del *Giralda* y 'ls de la balandra poden parlarse... ja en Mont y 'l batlle, exercint de práctichs, ensenyan al *Giralda* la entrada del port... ja... pero, y ara! ¿qu' es aixó? ¡Bona l' hem feta, Geroni! De prompte 'l *Giralda*, fent el mateix cas dels de la balandra que d' un gosset que lladrés á la lluna, posa la proa en direcció á garbí y cap á la costa de ponent faltan *yaths* reyals, deixant ab un pam de nas y ab la boca oberta á en Mont y comparsa y á tots els vilataperenchs que desde terra han presenciat la maniobra. *Tableau!*

***

¡Quín desayre! N' hi havía per tirar el barret al foch. ¿Y per aixó s' havían gastat tants diners en festeigs? ¡Pobre Mont, Surer y C.ª y demés *fuerzas vivas* de Vilatapera! Adeu, ilusións! ¡Adeu, pluja de creus y encomendas! ¿Aixís se recompensan, per part del Gobern, els traballs hercúleos portats á cap pera destruhir el partit republicá de Vilatapera? ¡Ah, ingratitut d' ingratituts! D' un tris va venir com aquell día la casa Mont, Surer y C.ª no arrenca l' encaix y traslada la fábrica á Alemania ó á qualsevol altra nació.

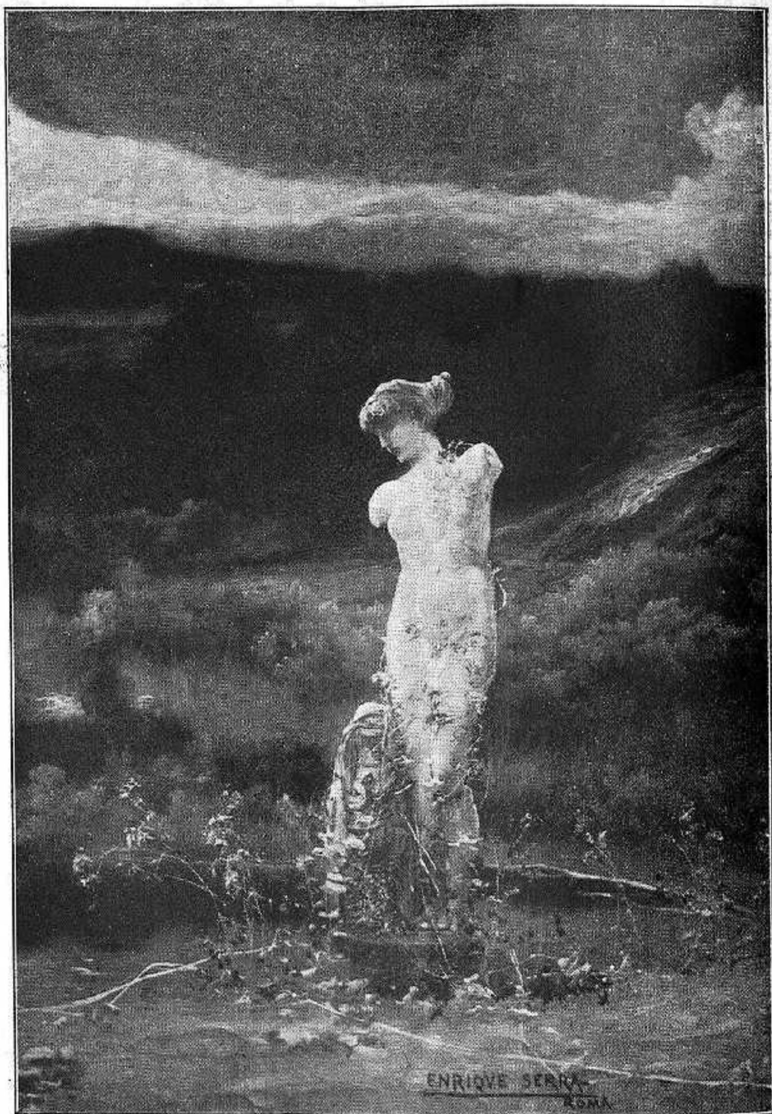
Y ¿qué 'n dirém d' aquella caterva d' ex-republicans compinxes y adalits incondicionals é inconscients de son capdill el poderós exportador de taps? Tots estavan ala-cayguts com si 'ls hi haguessin tirat á sobre

El "BRANDA" DE LA CASA (per *Picarol*)

—No es pas tan fácil com sembla
fer l' ofici de valent:
pegar quan arriba l' hora
y... sapiguer rebre á temps.

UN ALTRE QUADRO GROS (per *Enrich Serra*)

Art y Natura.

una galleda d' aygua freda. ¿Per aixó s' havían fet monárquichs, perque 'ls hi donessin el gran miquel del sigle? Fins se parlá entre ells de tornarse'n al camp republicá. No s' ho podían treure del cap. Lo qu' ells deyan: si al *Giralda* li era impossible, per compromisos anteriors ó per altres obstacles, detenirse tan sols una horeta á Vilatapera, ¿á qué venía aquell telegrama?

Per sort, vint días després, tot quedá aclarit: no hi hagué befa, escarni ni mala intenció, sino una errada del redactor del telegrama que 's menjá una sílaba. En lloch d' escriure: *"ha sido imposible vencer obstáculos opuestos"*, etc., etc., havía posat *posible*.

ROMUALDO VIDAL

EL QUE CURA DE GRACIA

RONDALLA

A la vora del torrent
la Mariona plora y canta,
tot rentant un mocador
hont no se hi veu pas cap taca.
Frega y frega ab tan dalit
que l' afany li encén la cara,
y destrenats sos cabells
fuetejan tocant l' aigua.
Un pastor com lluch de maig,
—¿Qué renteu? diu aturantse.
La Mariona aixeca 'ls ulls
y respón ab veu torbada:
—Vull rentar del mocador
fins el rastre de mas llágrimas,
y després, si Deu me val,
també vull rentarmen l' ánima.
—¿No 'm diriau d' hont patiu?...
La Mariona renta y calla.
—Si es d' amor, ell afegeix,
Deu me val, curo de gracia.
—Donchs cureume, bon pastor,
si té cura 'l mal que 'm mata.
—No 'n dupteu, que d' aquest mal,
la que 'n vol curá, es curada.
Sobre 'ls ulls li fa tres creus
ab un gesto qu' amanyaga,
y apropet li va vessant
la dolsor d' unas paraulas.
—De las creus sent l' escalfor
y lo dols de las paraulas,
y obra 'ls ulls asserenats
y li somriuhen las galtas.
Son neguit fou neu al sol,
del traidor ja ni se 'n parla...
ja está net el mocador,
ja no hi ha rastre de llágrimas.
Y allavors veu que l' amor
del jovent no es mal que mata,
y qu' es cert que hi ha pastors
que ben bé curan de gracia.

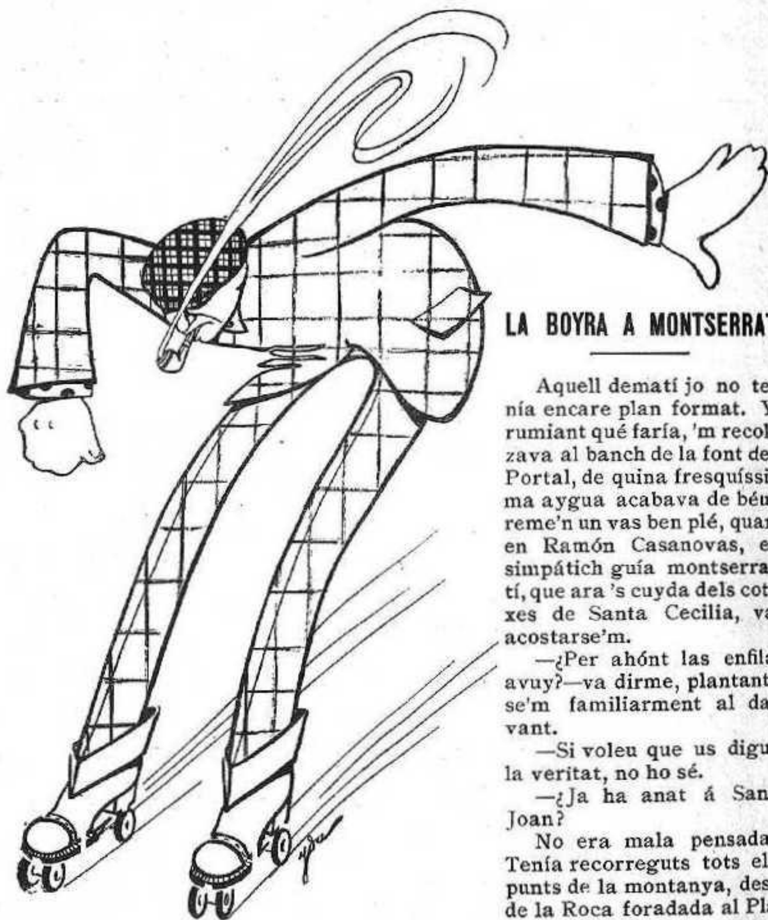
M. MORERA GALICIA

L' HOME ES DÉBIL... Y 'L BATLLE TAMBÉ
(per *J. Llopart*)

—Ay, senyor, tant que 'm creya
recobrá á l' arcaldía la salut!
Entre xefils y techs y ceremonias,
jo sí que hi he ben perdut!

UN FURIÓS (per *Ida*)

—¡Apartin las criaturas, si son servits!

LA BOYRA A MONTSERRAT

Aquell dematí jo no tenía encare plan format. Y rumiant qué faría, 'm recolzava al banch de la font del Portal, de quina fresquíssima aygua acabava de béureme'n un vas ben plé, quan en Ramón Casanovas, el simpátich guía montserratí, que ara 's cuyda dels cotxes de Santa Cecilia, va acostarse'm.

—¿Per ahónt las enfila avuy?—va dirme, plantantse'm familiarment al davant.

—Si voleu que us digui la veritat, no ho sé.

—¿Ja ha anat á Sant Joan?

No era mala pensada. Tenía recorreguts tots els punts de la montanya, desde la Roca foradada al Pla de las Bruixas, y encare mayse m'havía acudit anar á Sant Joan, á pesar dels elogis que del seu mirador havía sentit fer.

—¿Per ahónt s' hi va?

—No 's pot perdre, encare que vulgui. Justament ara han fet una dressera, molt hermosa per cert, qu' escursa no poch el camí. ¿Veu?—va dirme, senyalant cap á l' esquerra de la font:—Agafa 'l caminet que comensa allá ahont hi ha aquell pal, y amunt sempre. Per poch-á-poch que hi vagi, en un' hora 's planta al cim de la serra, y d' allí á Sant Joan es qüestió de vint minuts.

—¿Hi ha restaurant?

—¡Vaya! A un centenar de passos de la capella.

—Donchs, no m' hi penso més: á Sant Joan falta gent. Avuy dino allí. Si voleu venirhi...

— Gracias! — va fer en Ramonet, somrihent.

Pero posantse de prompte una mica serio, després d' haver escampat la mirada en direcció al riu, va dirme, balancejant el cap:

—El mal es que... 'm sembla que tindrá boyra.

—¿Y qué?

– Que no sería d' extranyar que fos boyra grossa.

—¡Que sigui com vulgui! Suposo que no se 'm menjará pas...

—¡Ah! Aixó no.

¡Las boyras de Montserrat!... Tant que n' havía sentit parlar de las ditxosas boyras, y encare may, en las numerosas excursións que á la famosa montanya portava fetas, n' havía vist cap que valgués la pena. Una trenyina, una mica de fumera que s' alsava per la part del riu y que, arrossegantse per las penyas de la Cova, 's desvaneixía montanya amunt, y res més.

— Decididament, hi vaig. Aixís, si ho encerto, d' un tret mataré dos pardals:

El traductor de "Els Allotjats„ (per *J. Llopart*)

L' absenta del *vaudeville*
potser picará una mica,
pero, ningú negará
que ha sigut molt ben servida.

Escultura (per *Rafel Atché*)

Indolencia.

Sant Joan y la bóyra... ¡Fins á més veure!

—Bon viatge!...

Y juntant al dit el fet y sense altre company que 'l bastó de punta ferrada, vaig comensar á pujar amunt.

*

Camins hermosos té Montserrat, pero cap que ab la dressera de Sant Joan pugui compararse. Ni l' encantador pla dels Escorsóns, maravella de flors y de verdura, ni 'l mateix camí dels Degotalls, tan espléndidament dotat per la naturalesa, mereixen ser posats al costat seu.

Empinantse rápidament, com una escala sense grahóns, la dressera s' enfila pel torrent dels Avellaners, serpentejant per entre alzinas y boixos, quals brancas entrellassadas forman una volta tan espessa, que per molt que 'l sol piqui, raro es el lloch ahont un débil raig arriba á tocar al excursionista.

Pero aquell día no 'n feya de sol. Tant no 'n feya, que als deu minuts de haver emprés jo la caminada comensaren á caure algunas gotas. Afortunadament, el toldo de l' arbreda 'm posava al abrich de la pluja, que per altra part no m' amohinava gens, donchs massa sabía lo que son en aquell mes las tamborinadas á Montserrat: un aparato del botavant, que sembla qui sab lo que va á succehir; quatre trons seguits d' una ventada que s' ho emporta tot, y parin de contar.

Pujant, pujant sempre y aixugantme la suhor que 'm regalava cara avall, seguía enfilantme penyas amunt. De prompte, en sech, quan menos podía esperarm'ho, va acabarse'm la dressera, y al punt que, sortint de aquell verdós túnel d' avellaners y boixos, me creya haver arribat al comensament del camí obert y plá, vaig quedar fret, de pedra, mort.

*

El lloch no m' era completament desconegut. Me trobava, al meu entendre, á la cresta de Serra-llarga, en el camí de ferradura que las collas

A LA PLASSA "DE 'N PADRÓ„ (per *Picarol*)

—Dispensi, senyor pintor: ¿per hont farém mes dret per aná al passeig de Gracia?
—Avuy com avuy, ramblas avall y cap al *Parque*...

---

dels burros segueixen per anar á Sant Geroni. Trenca-barrals havía de ser á la dreta; pero, ¿y Sant Joan? ¿cap ahónt devía caure?

Perque es el cas, que desde 'l punt ahont havía anat á sortir no veya res. En Casanovas ho havía endavinat. La boyra, una boyra espessa y cendrosa, cubría l' espay en totas direccións, produhintme l' impressió que deu sentir el qui, sorprés per un incendi, se troba en una habitació plena de fum.

Palpant més que mirant, donchs els ulls de poca cosa 'm servían, vaig topar ab un pal á qual extrém va semblarme véurehi una planxa de ferro ab unas lletras. Procuro llegirlas, fent un esfors, y al fi logro desxifrarlas. El lletrero deya: *A Sant Joan.*

—¡Ja ho tením!—vaig dirme:—En marxa donchs, y surti lo que surti.

La empresa, en veritat, no tenía res de tentadora. Sol, en mitj d' un verdader desert, rodejat de boyras que per moments anavan fentse més espessas y pesadas, tirar endavant per una vía jamay recorreguda per mí, no deixava de ser una imprudencia.

Pero ¿qué podía fer? En la situació en que 'm trobava, lo mateix m' era seguir avansant que tornar enrera. Boyras á la dreta, boyras á l' esquerra, boyras per amunt, boyras per avall... tantas dificultats havía de trobar prenent l' una com l' altra direcció.

*

Vaig seguir endavant. Del camí, en un principi estret pero pla, no'n veya més que 'ls quatre pams de terra que 'ls meus peus trepitjavan. A la dreta 'm semblava distingirhi la sombra confosa d' unas grans penyas es-

padadas que 's perdían entre 'l fum: á la esquerra la inmensitat, una inmensitat aterradora, suposada més que vista, sense límits al lluny, sense terme al fons.

Passats quinze ó vint minuts vaig aturarme. M'era impossible donarme compte del lloch ahont era. Si extenía 'l bras, la má 's fonía al davant meu: la boyra implacable, á manera de baf corrossiu, ho devorava tot. Me semblava passejarme per la barana del terrat d' una casa altíssima, en perill d' estrellarme al més petit descuyt contra las pedras del carrer.

—¡Quí sab lo fondo que deu ser aixó! —pensava. Y pera formarme'n una idea una mica exacta, vaig deixar caure un gros códol per la part esquerra del camí. La pedra comensá á rodolar y á rebotre, produhint un soroll sech que á cada ressalt acusava un aument de velocitat; després la remor va anarse apagant, hasta que per fi deixá de sentirse.

¿Era que 'l palet havía ja tocat al fons? ¿Era que la distancia impedía al ruído arribar fins á mí? No podía precisarho: de lo que únich qu' estava ben segur era de la fondaria del abisme que als meus peus s' obría y á la vora del qual anava caminant.

Fos com fos, ja decidit á arribar al terme de la excursió y sense gayre més guía que la que té 'l cego que, tranzitant per un carrer, va palpant ab el bastó las revoras de l' acera, vaig reempendre la marxa.

*

Un quadro de 'n Graner

Recó de taberna.

CAR DE PARAULAS (per *Picarol*)

—¿Y á cóm ho fan aixó?
—Miri: quinze paraulas, una pesseta.
—*Tafoy*, ara mateix *som* comprat *La Vangordi*, que n' hi ha *pla bé* mes de quinze de paraulas y no me n' he fet mes que cinch céntims...

La boyra, pujant calmosa del fons de la vall, en lloch de disminuhir, anava espessehintse més y més. La sentía lleparme 'l rostre, la tallava ab els brassos, arribava materialment á tocarla com se toca un vel de musselina ó un floch de cotó fluix destriat.

—Si dono un pas en fals—me deya jo,—si rellisco cap á l'esquerra, aquí si que no hi caben paliatíus ni mitjas tintas: de la primera embestida vaig á parar á la quinta forca, y Deu sab las senmanas que haurán passat quan algun pastor esgarriat ó un buscador de té montserratí trobi entre la bardissa 'ls trossos del meu bastó y las solas recargoladas de las mevas sabatas.

Sumergit en aquestas melancólicas reflexións, pujant aquí, baixant allá y tantejant sempre 'l terreno avans de moure 'l peu, seguía cautelosament la estreta vía, quan de sobte also 'l cap y 'm trobo al davant d' una petita capella del tipo de totas las de Montserrat. ¡Era Sant Joan!..

*

Era Sant Joan, sí. Alguns detalls que del modest edifici creya entreveure m' ho feyan suposar aixís. Pero ¿y 'l restaurant? ¿Ahónt era 'l restaurant que, segóns en Casanovas m' havía assegurat, existía en aquellas alturas?

Per més que, fent esforsos de penetració, procurava explorar, enfonzanthi 'ls ulls, el caos que per tot arreu me rodejava, el restaurant, terme y objectiu del meu viatge, no apareixía per en lloch.

DE AHIR Á AVUY (per *Azpiazu*)

¡Del gran *break*, al automóvil!
¡Vaya un impuls mes notable
que s' ha donat al Progrés...
al cotó hidròfil y á l' árnica!

"El crepúsculo de los ídolos„ (per *Picarol*)

—¡Válgans Sant Cornell! ¿Ópera als Toros y descans dominical?... Ara sí que 'ns la haurém de tallar!

El cor me feu un salt: un dupte terrible se 'm va ocorre. ¿M' hauría equivocat de camí? El que jo havía pres al sortir de la dressera, ¿sería potser un viarany abandonat, una qualsevol dresserota de través, com moltas que per la montanya se 'n troban? Cert era qu' en aquell pal hi havía llegit: *A Sant Joan;* pero ¿n' estava ben segur d' haverho llegit? Y, fins admetent que la indicació del lletrero fos exacta, ¿no era també possible que jo no m' hagués adonat d' un altre camí que tal vegada naixería al costat mateix del qu' erradament havía agafat?..

Si aixís era en efecte, ¡ben divertit estava, com hi ha món!

Un náufrech abandonat en un islot desert no deu considerarse en situació gayre més trista que la meva. Y encara ell, desde las rocas de la costa, té 'l consol de poder contemplar el mar y escorcollar l' horisont per veure si passa algún barco que vulgui auxiliarlo. Jo no: el círcul que la meva mirada alcansava era tan petit, que ab el ferro del bastó tocava 'ls seus punts més extréms.

*

De cop, una ratxa de vent sola, aislada; una bufada com la respiració d' una manxa que 's reventa, estripa la compacta massa de fum que per sobre meu rodola y... ¿qué veig?.. Allá dalt, cent metros més amunt, extenentse á lo llarch d' unas murallas antiquíssimas, el suspirat restaurant mostrava sas parets blancas y sos grans finestrals, empotrat en la cavitat d' una penya formidable.

Fer aquest felís descubriment y guanyar mitj á las palpentas el tros de camí, sempre en pujada, que al alberch conduheix, va ser obra de breus instants. ¡Quínas ganas tenía de veure'm sota teulada, d'assentarme en un tros de cadira, de contemplar un rostre humá pera convence'm de que al

món no hi estava completament sol, com m' ho havía arribat á imaginar feya tres ó quatre horas!..

La mestressa del restaurant, una bona dona de Collbató que, acompanyada d' una criada, cuidava del humil establiment, va quedarse parada. Jo era l' únich viatger que aquell día havía pujat allí dalt.

—D' ahónt surt?—va dir ab la més ingénua sorpresa, al veure'm entrar:—¿Cóm s' ho ha fet per poguer arribar fins aquí ab aquest diastre de boyra?

—No ho sé,—vaig respóndreli jo, acostantme á la llar, ahont la flama brillava ab alegre espurneig:—lo únich que sé es que porto molta gana y que ja 'm podeu arreglar un bon dinar, que ben afanyat el tinch.

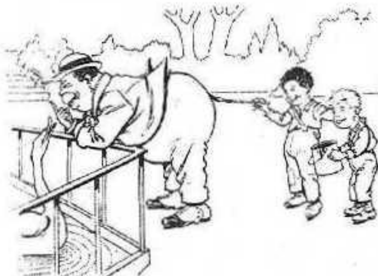
En efecte, vaig menjar allí, y ab tota llealtat dech declarar que si alguns cops m' he assentat en més ben paradas taulas, may com aquell día he dinat tant de gust.

Inútil dir que, per aquella vegada, la visita á la famosa miranda va ser totalment impossible. La boyra, que fins á mitja tarde no 's comensá á esbargir, hauría fet inútil y hasta perillosa l' ascensió.

L' OCASIÓ FA... 'L PINTOR
(Historieta, per *Rojas*)

—Jordi: ¿veus aquell que bada ab l' oca, tan enfabat?...

Donchs, acosta 'l pot y mira; déixam fer á mí, ja veurás.

*

Quan á entrada de fosch, després d' haver aguantat en la baixada, que vaig ferla per Sant Miquel, un xubasco bastant regular, arribava jo á la plassa de la Font, en Casanovas se 'n anava cap á Santa Cecilia.

—¡Hola!—va dirme:—Deu haver tingut boyras, ¿eh?

—Més que no n' hauría volgut; pero ara que ja soch aquí, no 'm sab greu l' haverlas trobadas. ¡Quín espectacle, Ramonet! ¡Quín espectacle més admirable!

—Sí,—va fer ell ab el seu etern somrís:—es una cosa molt curiosa.

Pero ho va dir d' un modo, que ben clarament deixava compendre que no participava gens ni mica de la meva admiració.

*

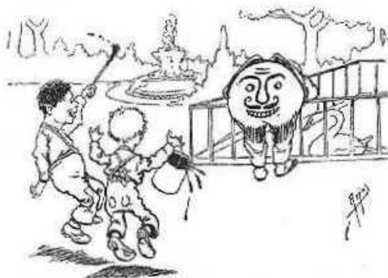
Aquella nit, desde quarts de deu en que, rendit per la fatiga, vaig adormirme, hasta que 'ls raigs del sol, entrant pel balcó de la celda, van venirme á despertar, no vaig fer més que somiar boyras; unas boyras extranyas, tremendas, que, entortolligantse'm al cos, m' arrencavan de la terra y se 'm emportavan per l' espay, gronxantme horas y horas pels mars del infinit.

A. March

L' OCASIÓ FA... 'L PINTOR
(Historieta, per *Rojas*)

Aquí 'ls ulls, aquí la boca,
aquí 'l bigoti... y ja está.

¿Qué te 'n sembla d' aixó, Jordi?
—Bona, noy. M' has agradat.

LA SENSE COR

Avuy s' han batut dos homes
per culpa de mon amor:
avans de que 'm coneguessin
eran companys de debó.
L' un al hospital lo duhen,
tancan l' altre á la presó:
tots dos me voldrian veure
y á n'a mi tant se me'n dó.
De l' altra part de la reixa
lo prés me tira un petó,
l' escarceller que s' ho mira,
d' amagat séu me 'n fa dos.
Quan á n'el ferit m' acosto
somriu com un infantó:
lo practicant que l' envena
me fa l' ullet amorós.
L'ensendemá las campanas
pe 'l ferit tocan á morts:
á la tarde vaig á ballas
ab lo seu amich millor.
Al bell punt que 'l prés se 'n portan,
lligat com un malfactor,
en lo portal de la vila
soch ab tres festejadors.
Ab els ulls espurnejantli
me crida encare gelós:
Si fós á fer, t' asseguro
qu' hagués sigut per ton cor.—
Me l' escolto mitj riallera
y no te temps d' esser fosch
qu' altres dos ja se barallan
per culpa de mon amor.

FREDERICH RAHOLA

LO POETA Y LA PAPELLONA

FÁBULA

Lo Poeta á la Papellona
diu que un jorn va preguntar:
—¿Perqué lo foch tant t' encisa?
¿Perqué al fí t' hi has de cremar?

—

Y díu que la papellona
li respongué ab to de plany:
—¿Perquél'anhel no m' encertas?
¿Perque no entens mon afany?

—

No es que á mí'l flam m'enamori
ni 'm plasqui morir en ell.
Es que, dins de cambra obscura,
lo flam del llum se 'm figura
de claró irradiant portell,
y per mes que aprés ho plori,
intento sortir per' lli
á lo que 'l cor m' enamora;
á aquell jardí que atresora
tanta fló y tant sol per mí.

—

Y trist lo Poeta murmura,
tan bon punt aixó ha escoltat:
—Aixís l' home á voltas erra,
vehent en lo foch de la guerra,
la porta que surt segura
al sol de la Llibertat.

SOLER DE LAS CASAS

CANSÓ DE JOVENTUT

Jo encare jove, tú encare nina,
baixant las serras de la Marina,
si t' estimava vas dirme un día...
jo tas paraulas no comprenía
si bé 'm saltava d' alegre 'l cor,
la vida mía,
si bé 'm saltava d' alegre 'l cor
la vida amor.

—

Vares donarme, mitj tremolosa,
una poncella de malva-rosa;
y jo al mirarte tota vermella
com á las fullas de la poncella,

mos ulls no treya de tú y la flor,
la vida mía,
mos ulls no treya de tú y la flor
la vida amor.

—

Y avall seguirem cap á la plana
besant jo sempre la flor boscana,
d' amor parlantme tú á cau d' orella
com á las rosas parla l' abella
quan xucla 'l néctar de sa dolsor,
la vida mía,
quan xucla 'l néctar de sa dolsor
la vida amor.

—

Quan dret á casa te 'n entornavas
tú cap á dintre contenta entravas.
Jo vaig quedarme dret á la porta
l' esma perduda, l' ánima absorta,
en tú la vista y als dits la flor,
la vida mía,
en tú la vista y als dits la flor
la vida amor.

—

¡Quína tristesa jo al cor sentía!
Tant á la vora que jo 't volía
y tant depressa que t' allunyavas,
mentres un tendre petó 'm tiravas
los dits als llabis y la ma al cor.
la vida mía,
los dits als llabis y la ma al cor,
la vida amor.

—

Vareig anármen, y al sé en ma casa
al cor sentía com una brasa
de foch, rohenta, qu' enterbolía
mos ulls, ma pensa, ma fantasía,
mon be, ma vida, mos somnis d' or...
era la ditxa que en mi naixía,
la vida mía;
era la dolsa veu del meu cor,
era l' Amor.

A. Bori y Fontestá

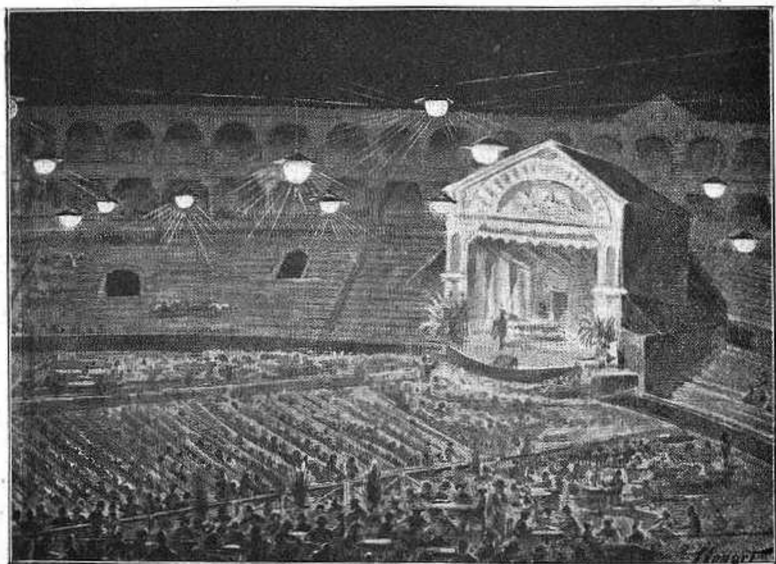
VERSÍCULS (*)

Pastoral

A l' hora del sol
quan brunzen las moscas,
quan els cigalots
la bosquina aixordan,
y al cor del ubach
las cabras reposan,
badalla el pastor
á l' ombra d' un roure.

(*) De un llibre inédit.

L' Ópera als Toros (per *J. Llopart*)

Aspecte de las *Arenas* en una nit de funció.

PASSANT COMPTES (per *Picarol*)

— Qui digui que no he fet res
y qu' he sigut poch *altruista*
que repassi aquesta llista
y que contesti després.

Cara y pit avall
la suhor li brolla,
li sangran els peus
punxats de gatosas.
Ab els ulls mitj cluchs
guayta á la rodona,
burineja un cant
sens obrir la boca.
Y camina el Sol
tot filant las horas.
Y el pastor s' adorm
sense dol ni joya;
sens pensar un punt
en si pena ó gosa;
sens saber jamay
qu' en tant y tot hora,
avuy com ahir,
l' envejan tants homes,
tants homes tan richs!...
tan sabis!... tan nobles!...

El presoner

Tinch ben present que sent petit,
y fins mes tart, quan grandejava
tenía un cor dintre del pit
que delitós hi aletejava.
Sempre amatent á pendre el vol
esbategava sens cansarse,
com un aucell ávit de sol
que s' exercita per llensarse.
Y jo 'm sentía tan lleuger,
que vaig pensar de sopte un día,
que lluny de ser mon presoner
mon cor me duya hont ell volía.

Els morts

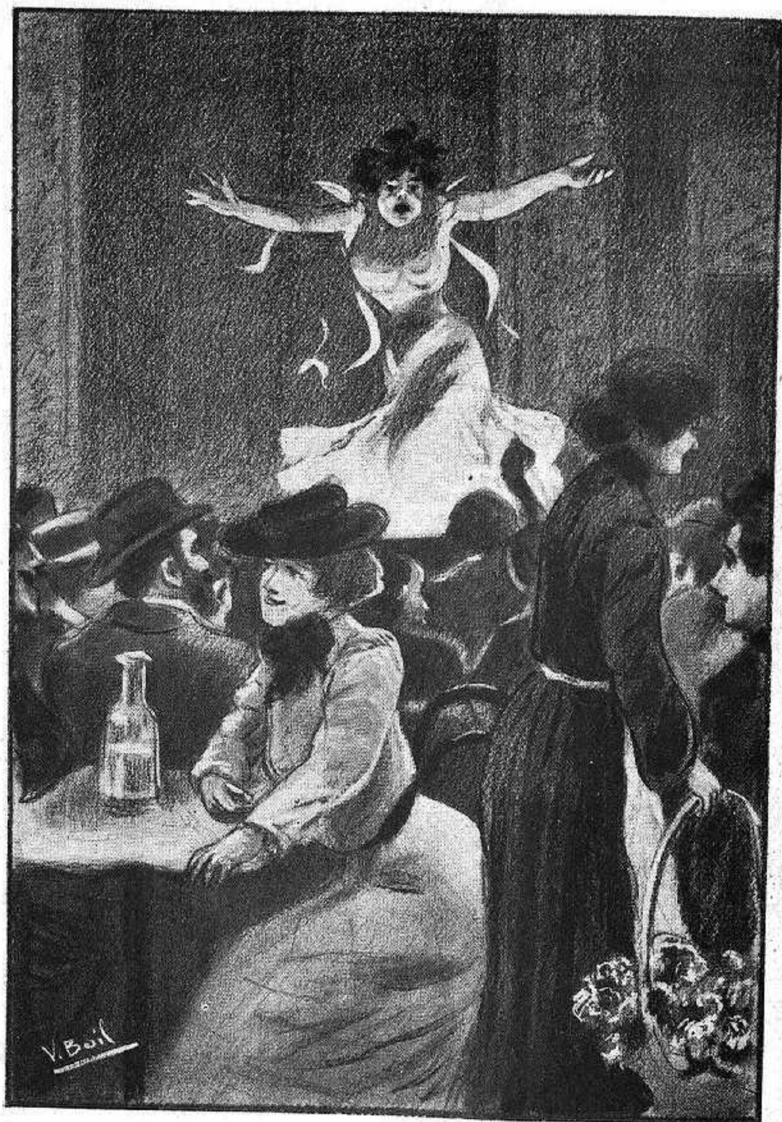
Ay! cada mort que se 'n vá
quín buyt en nosaltres deixa!
quín bossí del nostre cor
se 'ns emporta ab ell per sempre!..
No es pas pels morts que plorem,
qu' ells ray els morts no pateixen;
plorem pel bossí de cor
qu' al anarsen ens arrencan.

L' enigma

Naixer!... ¿y perqué naixém?
Glatir!... ¿y perqué glatím?
Lluytar!... ¿y perqué lluytém?
Sufrir!... ¿y perqué sufrím?
Morir!... ¿y per xo vivím?
Y sens fí, sens fons, suspés
al damunt de nostra testa
un cel á la llarga extés,
y á qui en vá preguntem res
perque tampoch ens contesta.
Y enllá, sempre mes enllá,
un sol que sé 'n va á la posta
per tornarhi al sentdemá...
Si ni ho sab ell perqué hi va
cóm pot tornarnos resposta!

APELES MESTRES

Génèro infim (per *V. Buil*)

**Va lleugereta de roba,
té una gran veu d' ayguardent,
's belluga ab molt salero...
¡ja está explicat el succés!**

ALS CONCERTS (1)

EL RESPECTABLE PÚBLICH...

A las butacas:

—¿Quí es aquell *pollo* que 't mira tan insistent?

—El de l' altra tarde; no 'm deixa tranquila: allá ahont vaig me 'l trobo encandilat.

—¡Cóm si á tú 't sapigués greu!

—No 'l puch veure desd' aquí: aquestas senyoretas del davant portan uns sombreros tan enormes... com els nostres.

—Ara, ara 't mira.

—¡Ay sí, ja 'l veig!

(Moviments ab els ulls; la má, finament enguantada, compón imaginaris desarreglos del vestit; respiració agitada, cambis de postura; furiosas mossegadas de llabis; una llengua roja escarlata, monissima, que 'ls banya perque estiguin ben encesos; somriures ab l' amiga. Segueix la conversació.)

***

Al palco:

—¡Te gracia aixó de compararme ab Isolda!

—¿Per qué no? Veig en vosté una róssa superba, esperit subtil, temperament delicat, molt diferent de las nostras amigas tan vulgarment elegants.

—¡Imaginació, tot aixó! Pero díguim: ¿creuhen vostés, els homes, que puga ningú morirse d' amor?

—¿Per qué ho dupta?

—¡La experiencia! Tots diuhen que 's moren per nosaltras y... ben vius están. Ademés, ¿de qué 'ns aprofitaría á las donas l' esperansa de un amor que fora mort? Viu y ben viu necessitém lo que...

—¡Irónica está!

—Es que no crech que ni vosté, ni ningú arribin al últim extrém en aquest paper de Tristán, que tant el seduheix.

—Sotmetim á proba y ho veurá. Fassi d' Isolda per una estona...

—Gracias, no estich bé de veu!

—¡Ditxós el que hi arribi!

—¡Casualitat! No busca vosté Isoldas? Aquí, en el palco del davant, té tota l' ópera de Wagner. La de Monte-Venado sentada entre son marit y son... Tristán. Pero ja s' ha acabat la *Pastoral;* parlém de cosas sérias.

***

Als assientos fixos:

La mamá:—¿Qué van á tocar ara?

"REMEMBER" (per *Robert*)

—¡Ay, senyor! Pensar que jo vaig servir de modelo al escultor... ¡Com cambian las fesomías!

(1) D' un llibre inédit.

La noya:—Dónam el programa Lluiset; tingui, papá.
El papá:—Veyám... Aixó es llarch: *Quinta sinfonía.*
La noya (massa precipitadament):—¡Ay, quin gust!
La mamá:—¡Tú qu' en sabs d' aixó! ¡No sé com t' agrada una pessa tan llarga, que dura mitj' hora!

Mademoiselle Tabalot (per *Ida*)

—Consumada cancanista, fins á n' en Cambó jo guanyo en lleugeresa de camas... y en lleugeresa de cascos.

El novio (interiorment): — Per aixó mateix.

El director Mottl, Nikisch (poseuhi el que volgueu) alsa el bras fent la senyal de comensar; la orquesta parla... y tothom també.

La noya:—Pues mira, Lluiset... *(S' acosta al novio y parlan tots dos baix. Aquests al menos no destorban á ningú).*

***

Al "paradiso":
—Aixó aquí'ls inteligents ho dirán.
—Li dich á vosté qu' aixó que tocan es de Mendelssohn, no 'm cab el dupte.
—Pero ¿vosté no *veu* eixa frasse del clarinet? ¡Si coneixeré jo á Mozart!
—Res d' aixó. Escolti eixas armonías: Mendelsshon!
—Miri eixos violíns: Mozart!
—*Señores, señores,* al fí tením aquí un programa. Vejám qué diu: *Danza macabra,* de Saint-Saëns.

***

—Y vostés, ¿que hi venen molt als concerts?
—No 'n deixém cap. Aquí hont la veu, la meva filla es molt *música.* En Vidiella, en Granados, en Malats, tots l' han escoltada y li han dit que vinga á sentir molta música. Perque la meva filla no para may en el piano: ja li poden dir de dinar, ó de sopar, ó de passejar, ó de fer visitas; ja li poden enviar tarjetas postals, ó recados, ó trucar els vehins ab un bastó al sostre pera que calli; res, ella es incansable. Perque aquí la meva filla treu sempre *accésits* al Conservatori, y no 'n treu més perque no es d' eixas

que tot ho tocan per influencias, ¡vaya!, ni fa papers. Això sí, aquí la meva filla lo mateix li toca á vosté el *Morrongo* que un tros de *Chúber*. Perque aquí la meva filla. . . . .

***

—Ja li he dit que soch *bañerista*. A mí no 'm dongui vosté més que *Báñer*.

—Pero hi han també els clássichs, els precursors...

—Tot això es una porquería, ¿sab? *Báñer*, y res més que *Báñer*. ¡Quína música! ¡Això son obras! *Loéngrin*, las *Gualkyrias*, *Tanjuiser*, la *Pedagogía del Nibelung*, *Sanson*, las *Danzas húngaras*...

***

Els rotatius (al endemá):—La sala de concerts, aquell august temple de l' Art....

EDUARD L. CHAVARRI

MONTSENYENCA

Malalta vas pujar de la ciutat
ahont morías d' anemia,
malalta vas pujar de la ciutat
mes groga que la cera.
"Respira á plens pulmons„ el bell Montseny
va dirte ab veu de festa,
y 't donava á vessar tots els perfúms
de sas ubagas verdas.
Malalta vas pujar; des d' aquell jorn
¡qué gran la diferencia!
érats la flor d' estufa que 's consúm
y avuy ets la rosella.

J. NOVELLAS DE MOLINS

NOTA DE TARDOR (per *E. Meifren*)

Cap al tart... y vol ploure.

DEL DIETARI D' UN PARE

I

Si per desgracia, fillet meu, un día
desesperat, pobre ó malalt fas vía
per aquest món injust y miserable,
no reneguis per xó de ta existencia...
El teu ésser florí en ma consciencia
com un desitj inmillorable.

II

¡Quántas vegadas, á la nit,
quan l' hem cregut ben possehit
de la són dolsa que l' amoixa,
de cop y volta l' hem sentit
esclatá en plor que causa angoixa!
Llavors sa mare y jo amatents,
saltant del llit hi aném corrents
y... ¡quí 'n fá cas de la canalla!...
En els seus llabis ignoscents
hi ha dibuixada una rialla.

III

Ara sí que t' hi atrapo,
grandíssim, ara sí.
Ja ho sabs qu' això no 's toca;
tréute la má d' aquí.

Renoy! ¿Altra vegada?
Vaja, nen ¿qué hem de fé?
Mira que vinch, si hi tornas,
y te la tallaré...

IV

Quan estém tots dos fent gresca
jo soch més jugayre qu' éll.
A l' hora de ferli el sério
m' escapa 'l riure y... ¡adéu!

Tinch un noy com una torra
que tots els caixals ja ha tret,
y en això sí, á fé de Cristo,
que pare y fill ens semblem:
Ni éll ni jo, que ja soch home,
havem posat el *del seny*.

V

Ja era ben fosca nit
quan pel bosquet florit,
ab ell al bras, corría.
De cara al firmament,
el meu fill un moment
somreya á las estrellas.
Mes, tot esporuguit
al meu coll tot seguit
frenétich s' arrapava...
Com un neguit estrany
eixía del estany
el cant de las granotas.

VI

—No vindrás pás may més ab mí.
¡Y quín xicot més preguntayre!
"¿qué deu sé això?„ "¿per qué serveix?„
"¿y cóm ne diuhen d' alló, papa?„
Jo, es clar, molts cops no sé qué [dir,
y tot sovint me venen ganas
de contestarli: Veurás noy,
no 'm comprometis. Els nens callan.
Prou que ho sabrás quan serás gran..
si no ets tan tonto com ton pare.

VII

Cada matí els dos aném
á cullí un brot de ginesta
al cim d' un turó espadat
que hi ha arrán de la pedrera.
Avuy, al serhi, hem sentit
esllavissarse la terra:
ginestera y pedruscall,
tot s' ha estimbat ab gran fressa.
¡Cóm plorava ell quan ha vist
rostos avall la ginesta!. .
Jo, al veure el meu fill salvat,
sentía alegría inmensa.

VIII

—¿Qué tens esposa meva? ¿Qué ha [passat
que tot avuy te veig malhumorada?
—Vés qué tinch..., que m' han dit [que 'l nen es lleig,
¡tant que se sembla á sa mare!

IX

¡Vaya un plaga el meu xicot!
Tot li es patria, tot li es gloria.
Ell no 's fa estrany ab ningú;
se 'n vá ab el primer que 'l troba:
fuig ab els parents y amichs;
las vehinas se 'l emportan...
Fins me temo que si un jorn,
donya Mort me 'l enamora
se n' hi anirá tan tranquil...
¡y el pensá això m' esborrona!

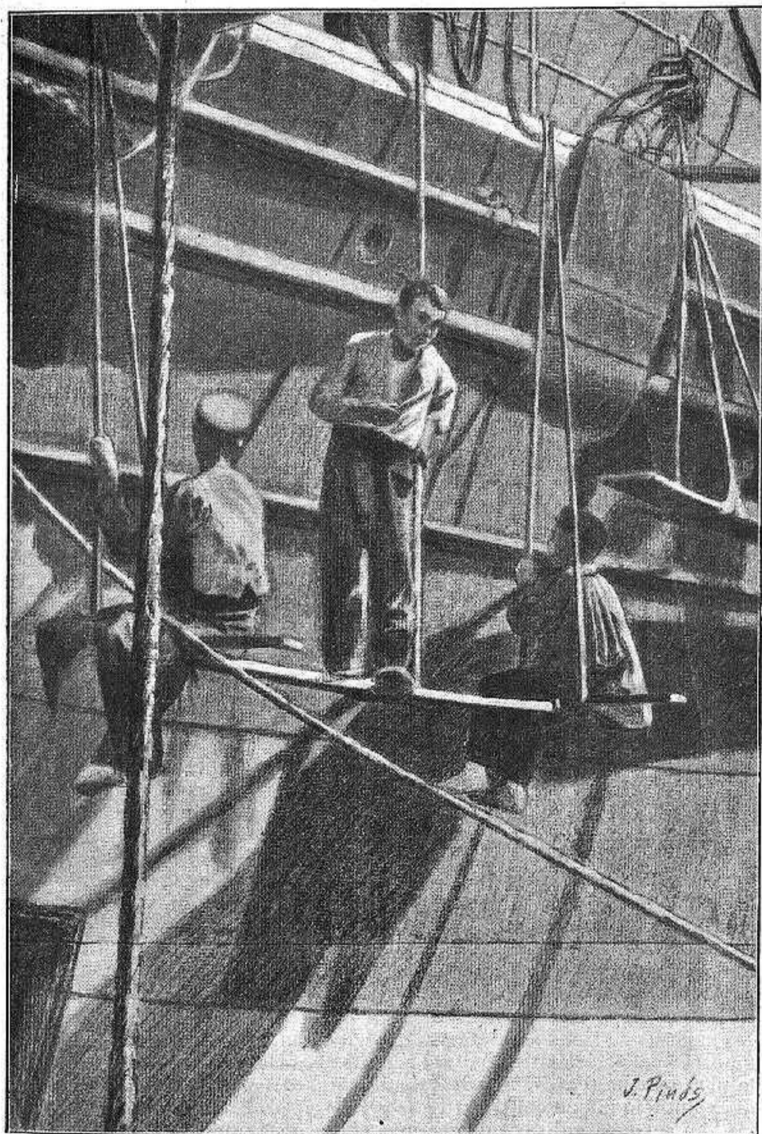
J. Burgas

ELS PRIMERS MIRACLES DE SANT JOSEPH

Obra de miracle semblava realment aquella iglesia, gran com una catedral, pero d' un gust gótich modernisat y carrincló, y d' un color blanquíssim, com si en lloch de ser de pedra sigués de natilla.

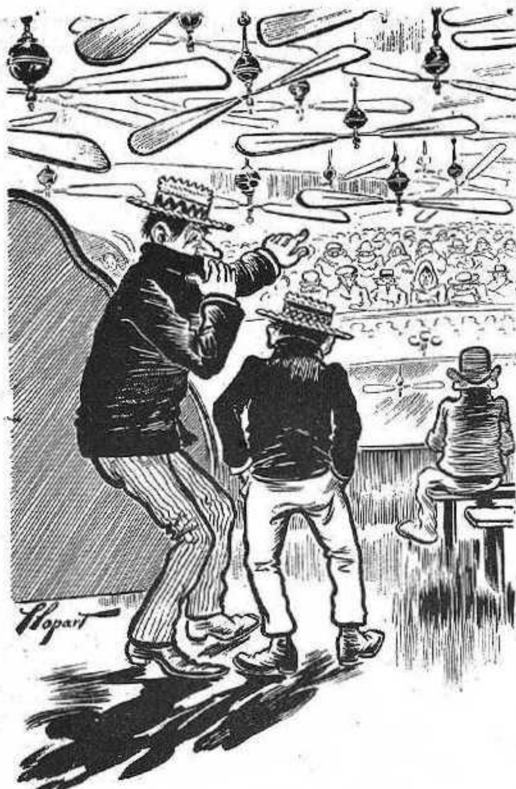
Pero, ¡qué s' hi fará! Axís es com las volen las senyoras del día. De las vellas fábricas religiosas ennegridas per la patina del temps, per més que l' art, aquell art ingénuo, inimitable, las embelleixi, ne fugen com d' una

AL "DICH DEPONENT,, (per *J. Pinós*)

Obrers preparantse pera fer una cara nova á un trasatlántich.

El "Romea„ en plé estiu (per *J. Llopart*)

—¿Quina funció fan, si 's pot saber?
—No ho sé, noy, pero per lo que *sento*, son «Els Primers Frets».

cosa rancia, passada de moda y bruta, deixantlas de recó, com un moble vell. Els mobles vells al sostre-mort.

Més se las estiman novas y flamants, coquetonas y vistosas, claras y perfumadas, com ellas mateixas, que no comprenen altra devoció que la devoció elegant. Una iglesia que sigui com un saló aristocrátich ab sants; una construcció que, més que l' obra d' un arquitecte, resulti la confecció emperifollada d' un *modisto* de l' arquitectura. Axió es lo que volen.

Y que no hi planyen els sacrificis ¡las pobretas! Als reclams del pare capellá que ha d' administrarla y á las manyaguerías de las monjas que tindrán al costat de l' iglesia 'l seu alberch confortable, no 's mostran may ni sordas, ni puny-closas. Plouhen els donatius qu' es un gust, y la iglesia va creixent, alsantse á ulls vistos, fins á perfilar las sevas agullas sobre la blavor del cel. Ja alashoras está en disposició de convertirse en una fábrica de miracles.

Del primer que ha realisat n' es una proba patent la seva mateixa existencia. ¿Cóm, sino per miracle, han pogut reunirse 'ls milers de duros necessaris pera la construcció?

La major part de las senyoras que han contribuhit á pagarho tot son las esposas de richs propietaris, qual fortuna té 'l seu orígen en la desamortisació eclesiástica, ó d' acaudalats negociants, surtits del no res, de la purria demagógica, fills dels mata-frares del any 35. L' industrialisme, la explotació iníqua del traball y 'ls privilegis aranzelaris els han enriquit, els han permés realisar tots els anys balansos fabulosos. Y sense ser cristians, sense recordarse pera res de la máxima evangélica: "Estimarás al próxim com á tu mateix„, s' han fet, baix la sugestió de sas estimadas mu-

llers, devots per luxo. No cal pidolarlos un céntim pera millorar la sort material ó fomentar la cultura dels pobres esclaus de la máquina; en cambi no tenen may un nó quan la senyora y 'l director espiritual de la senyora els hi demanan fortas sumas per' aixecar una iglesia ó construhir un convent, á la moda del día.

***

Una d' aquestas damas, menos afortunada que las sevas amigas, no podía acabar de convéncer al seu marit, lliberalot y sibarita en una pessa, el qual se tancava á la banda cada vegada qu' ella li demanava que contribuhís á l' obra d' aquella hermosa iglesia costejada per las senyoras de la bona societat.

—No 'm vinguis ab romansos... No estich per iglesias ni per sants.

Y 'l cas es que la pobra estava compromesa, formalment compromesa á costejar la joya de l' aristocrática iglesia, la imatge del altar major, un preciós Sant Joseph de talla, que s' havía encarregat á un escultor de primera fila. En un moment d' entussiasme, quan totas las amigas feyan las sevas ofertas al pare capellá, que las tenía tan seduhidas, ella digué, sense medir las sevas forsas:—De la imatje del Sant Patró de la iglesia, jo me 'n encarrego.

Y tot estava á punt de marxa; ja l' escultor, el famós Taronja, havía fet el modelo; ja era cada día en el seu taller una professó feta de devotas elegants que 's desfeyan en elogis al contemplarlo, y no sabía encare ella de ahont havían de sortir las missas.

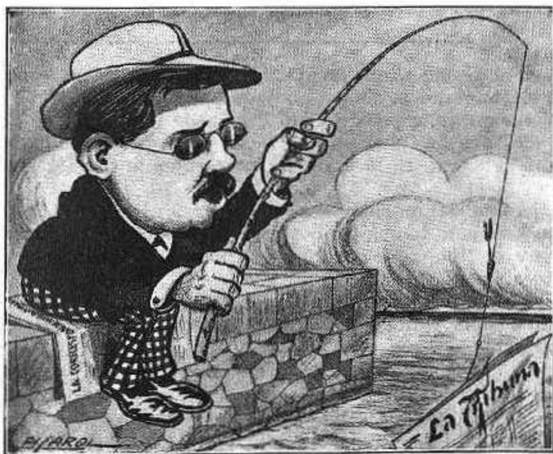
Havía pensat varias vegadas en sacrificar las joyas y escatimar lo que gastava en trajos y adornos, pero no li sortían els comptes; apart de que ¿cóm se presentaría ella, que havía sigut sempre un modelo d' elegancia, riquesa y bon gust, entre las sevas relacións, vestida senzillament com una viuda de las classes passivas y sense aquellas galas que tant realsan la bellesa d' una dama?

No: no podía ser.

Afortunadament, á lo millor dels seus apuros, el día menos pensat, va trobar un medi. Sant Joseph, compadescuda d' ella, degué inspirarla. Ans de posarlo en planta, aná á consultarlo ab el seu Director espiritual, y aquest no sols l' aprobá, sino que l' elogiá ab grans ponderacións.

—Si, filla meva, — li digué: — Axó que 's proposa realisar, no

Lo que diu Don Llorens (per *Picarol*)

—Ja está vist: pel Manzanares no hi corra sino peix sense sanch. Jo per pescar algo necessito un port de mar.

tan sols es bó per l' ánima, sino també pel cos. Deu benehirá la seva obra.

***

Desd' aquell moment, desvanescudas las negras preocupacións que la acoravan, torná á regnar la pau y l' alegría en el seu esperit. Dos durets avuy, tres durets demá, cada día anava creixent el reconet destinat al pago de l' imatje, al cumpliment del compromís que havía contret. ¡Y qué contenta estava! No gosa tant l' avaro, al acumular un tresor gota á gota!

¡Y quína forsa, quín valor havía cobrat pera afrontar els reganys y las paraulas groixudas del seu marit, que tot sovint, á l' hora dels ápats, li alsava 'l vol!

Amors á la moda (per *J. Solá*)

Ella ab ell está pensant
y ell ab ella també pensa;
pro aquest *ell* no es ben bé ell;
ni aquesta *ella* es ben bé ella.

Perque, la veritat es que cada día menjava pitjor, y ell, com á bon gourmet, se 'n ressentía.

—Fill meu,—li deya ella,—no sé qué ferhi. Els comestibles s' han apujat qu' es un escándol... y, ab lo que 'm donas, no puch pas fer miracles.

Va ser necessari aumentar la consignació destinada á la compra. Els primers días la taula estava bé, com en els bons temps; pero de mica en mica s' anava tornant deficient en la calitat y escassa en la cantitat dels plats y requisits.

Y vinguin novas queixas del marit, y novas disculpas de la senyora.

—Pero tú no 't fas cárrech de que tot costa un ull de la cara. ¿Sabs á quant s' ha pagat avuy el llenguado? A duro la tersa. ¿Y 'ls llagostins, sabs á quant van? A vuit pessetas.

El marit se desfeya en improperis contra 'l gobern d' en Maura y contra la inmoderada cobdicia dels venedors y revenedors que tanta manya 's donan en escorxar al públich.

—Si, noy: en Maura... 'ls venedors... els revenedors tenen la culpa de tot... Ves els pobres qué menjarán.

—Els pobres que s' arreglin... Lo que vull es menjar bé jo...

—Donchs ja sabs lo que 't toca. Ab lo que 'm donas no 'n tinch prou.

Sant Joseph, desde 'l cel, devía riure's d' aquellas escenas conjugals y, sobre tot, d' aquell marit lliberalot que, á pesar seu y sense donarse'n compte, anava pagant la seva imatje treyents'ho de la boca.

Y en efecte, aquesta rialla, entre burleta y bondadosa, brillava en el rostre de la imatje del vell patriarca, que sigué colocada solemnement en el siti de preferencia del altar major.

***

Al día següent de la ceremonia la prempsa católica de la ciutat y alguns periódichs que, sense ser propiament católichs, segueixen la corrent de la moixigatería, feyan grans elogis de l' obra del artista y de la generositat de la senyora donant.

Fins el periódich lliberal, l' únich que solía llegir el marit, s' ocupava del assumpto. Al enterarse'n experimentá aquest una sorpresa inmensa.

—¿Que tu has costejat la imatje de Sant Joseph?—li digué, mirantla de cap á peus.

—Vaja, no siguis tonto,—respongué ella, esclafint una rialla picaresca.

—Ah! Escolta. Si has fet lo que diu el periódich, com que has obrat sense 'l meu consentiment, no cal que vinguin á presentarme 'l compte. Jo no 'l pago.

—No t' amohinis: ja está pagat. Aquí 'l tens.

Y li posá á las mans.

Intrigat per aquell misteri, li demaná explicacións. Las necessitava. Las exigía.

—Fill meu: això es un miracle del Patriarca. Vet'ho aquí. El primer miracle que ha fet, preludi dels que anirá realisant en lo successiu.

—No 'm vinguis ab qüentos y esplíca't clar.

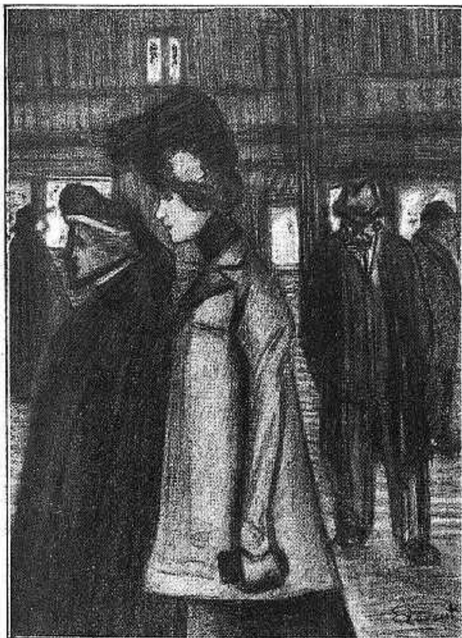
—M' esplicaré. Sant Joseph ha volgut premiarte per las abstinencias que has fet durant tot aquest temps. Més clar, la imatje de Sant Joseph ha sigut pagada ab lo qu' hem estalviat de la plassa.

El marit no sabía si indignarse ó clavarse á riure.

Y quan ella li digué: —¿Sabs ara lo que has de fer? Venirte'n ab mí á la iglesia, y oferir al Sant totas aquestas petitas privacións;

—No, may;—exclamá ell.—Perque si 'l veya hi hauría una escena... Al pensar qu' está fet ab

LAS TARDES DE LA NEURÓTICA (per *E. Torent*)

—¿Ha vist, mamá, á Sant Jaume, quants joves me seguían?
—Sí, pero ja veurás, ara quan entrarém á can *Cullaretas*, com tots se quedarán al carrer...

EMPAYTANT L' ÀPAT (per *Picarol*)

—¡Cap viu, Bieló; que no se t' escapi 'l tech d' avuy!...

els bons talls que m' has quitat á mí durant tot aquest temps, no sabría contenirme; m' enfilaría al altar major y me 'l menjaría.

J. ROCA Y ROCA

EL CENTINELLA

En mitj del camp, davant de la montanya
entre 'ls fusells y tendas de campanya
qu' arrenglerats están de pila en pila,
el centinella sol, callat vigila...
Té 'ls ulls oberts, mes son esguart no espía,
son pensament es lluny, sa fantasía
el transporta al seu poble, allá en la plana
hont té 'l germá petit y la germana,
y 'ls pares vells que van quedar tan tristos...
Tant temps que fá, tant temps que no 'ls ha vistos!...
Pensa en el poble, veu las carreteras,
els horts, las vinyas, tot el camp, las eras
hont els pallers hi fan de centinellas...
Y sonmiant axís, clou las parpellas,
son rostre trist pausadament s' alegra
y oblida 'l campament en la nit negra...
Prô quan més en son somni s' extasía
veyent el camp, els pares, la masía...
la visió s' esvaheix, y ell se desperta
sentint la veu qu' al lluny li crida ¡alerta!

XAVIER DE ZENGOTITA

QUAN LA MARE PARLA...

Jo callaré, quan la mare joyosa
parla embojida bressant á l' infant?...
Jo callaré sens trobar l' harmoniosa
paraula que 's junti á la seva triomfant?
Jo trencaré, malversant lo miracle
eixa cadencia de mots substancials?...
Jo 'm miraré lo gloriós espectacle
y de cantarlo ma veu s' estará?
Oh!... si pogués, aqueix só d' eixa parla,
sensa malmétrel, portarlo á mos cants!
Oh!... si volensa fos prou á crearla,
quinas cantadas faría á l' infant!
Quínas cantadas faría y diría
aqueixos mots de la mare glosant!
Oh, si podía, cóm refilaría
perque á mí 'm fés sa rialla l' infant!
Tot lo que 'm volta está fet á eixa parla,
tot lo qu' estimo la canta, cantant,
dins meu mateix trigo poch á trobarla:
tan sols mos llabis l' aturan al pas...
¡Oh dolsa parla temuda y volguda!
Oh, dónam tot ton secret ancestral!
Oh, porta ajuda á la llenga vensuda
que ton regust troba y no 'l sab donar!
Mira qu' un día l' infant que somnia
expressió seva, á cercarte vindrá;
mira, aquell día, si jo no't sabía,
quína estranyesa faría al infant!
Parla ta parla que vull escoltarte,
mare joyosa que bressas l' infant,
parla ta parla sens afadigarte,
poquet á poch, que jo aprengui, escoltant.
Parla, bressant el bressol de tos avis
que d' eixa parla ja sab el compás;
parla, que 'ls mots per venir de tos llabis
mes familiars an els meus se farán.
Parla! Som dos que cerquem igual cosa
—en això iguals el pare y l' infant—
una expressió, perque hi cápigui enclosa
la nostra vida en son hora capdal.
Parla!... Qu' escoltan infant y cantayre,
dos nins somniosos que volen parlar;
bressa el bressol que no pesa pas gayre
encar que hi bressis mon cor y l' infant...

E. Marquina

A UNA PONCELLA ESGROGUEHIDA

(Poesia Modernista)

Lema:
En aquest palau
No hi entreu, si us plau
Pau.

¡Ay quín dolor!
L' ha deixada pera un' altra
son aymador.

—

Ja no canta com un rossinyol
la comtesa de Bon-sol
no pot, ni vol:
no te consol.

—

Ja no vola com un papelló
de flor en fló.
No
Está tota aclaparada,
ell l' ha deixada
¿pero perqué?
No ho sé
¿Eh?

—

¿No s' estimavan ab tot el cor,
boy passejantse pel mitj de l' hort
y contemplant
tot enrahonant,
á flor d' aigua els gripaus
qu' aixerits y braus,
llensavan sas dolsas notas
per' 'namorar á las granotas?

—

Pero un jorn ell la vegé
sentada sota d' un magrané
y reparà
qu' encare qu' empolainada
y enfarinada
n' era una dona molt descuidada.

—

¡Ay quín doló!
L' ha deixada perque duya
¡la mitxa al garró!

F. Figueras y Ribot

EL BON JUTJE

No 'm refereixo al honrat Magnaud, l' home de recta conciencia que de dins l' enredat capdell de la lley ne sab treure una hermosa essencia de justicia; 'm refereixo á un humil jutje de pau d' un poblet, que dins de la seva esfera modesta aplica la lley de una manera bon tros més justa que la intenció de la mateixa lley.

En sas decissións poden apendre equitat y justicia més de quatre magistrats de conciencia rígida y de sentiments atrofiats; més de quatre dotzenas de jutjes falladors d' esma; més de quatre centenars d' autoritats repartidoras d' injusticias.

En un port del Cantábrich (per *J. Blanco Coris*)

Trajineras del moll á bordo.

FIGURÍ (per *Ida*)

—Me dich Miss Olga Katrink
y al Edén cada nit mostro
totas las gracias que tinch.

No més vull contarne un cas del meu bon jutje; ell bastará pera pintar al home.

Agotats tots els recursos, venuts ó empenyats els pochs mobles de l' humil piset en que 's moría de gana ab sa muller y sos tres fills, un pobre traballador va sortir un día de casa seva desesperat y dispost, encare que fos apelant al robo, á portar pá á las bocas famolencas que n' hi demanavan.

Va demanarne varias voltas un bossí y varen negarli per tot arreu. Cansat de demanarlo y vegentlo hermós y fragant á la porta d' una tenda, va péndre'l y va fugir.

Pero poch llest pel robo com tota persona honrada, va adonarse'n el forner, y 's llensá fora de la tenda esvalotant el barri al crit de: ¡Lladres!

Va sortir la gent á la porta, va veure al home fugint ab el pa á las mans, va corre tothom á empaytarlo, y als cinch minuts ja 'l tenían agarrat fortament pels brassos, mentres algúns honrats tenders qu' envenenavan al poble, l' insultavan y li pegavan possehits d' una santa indignació.

Portat al davant del nostre bon jutje, el pobre home no va negar el fet. Quan el jutje li maná que deixés el pa robat sobre la taula, el desgraciat l' apretá fortament contra son pit, disposat á defensarlo pera sos fills.

El forner exclamava, vermell d' ira y ab els punys closos:

—¡Mireu el gran lladre!

Diálech de carrer (per *Robert*)

—Escoltí, *pubilla:* Hi ha un *hereu* disponible per' acompanyarla...
—Dispensi, jove; no m' agrada fé 'ls *gegants.*

¡Vaya una poca vergonya, en plé día, de sortir á robar! ¡Ahónt anirém á parar si no 's dona un cástich exemplar!

—¡Sí, sí, que 'l tanquin!—lladrava la gent que s' havía reunit.

El jutje va ferse explicar el fet y va preguntar al forner:

—¿De quánt es aquest pa?

—De sis lliuras.

—¿Y quánt val?

—Es de quinze céntims la lliura: noranta céntims.

—De manera que l' import del robo es de...

—Noranta céntims.

El jutje restá un moment en silenci. Després digué:

—Que portin unas balansas.

El forner va tornarse groch.

Portadas las balansas, el jutje va pesar el pa. Era calent y era crú y pesava cinch lliures tres unsas. Llavoras, dirigintse al poble, va dir el jutje:

—Vos heu equivocat. M' heu portat aquest pobre home com á lladre, quan es solzament un necessitat. Ha comparegut aquest forner com á robat, essent ell tan sols el lladre.

Y posant pres al forner, maná deixar en llibertat al pobre.

Jeph de Jespus

GLOP DE LLET

Capritxo Blanch

Al Cosso Blanch l' he vista. Te 'l posat
d' una fada y es blanca com la llet.
Al contemplarla ab ulls de satisfet
tanta blancor me deixa... emblanquinat.
Té 'l coll, las mans, el rostre fí y gemat
que ab blanch mató 's diría que s' han fet,
y talment sembla que del mar ha tret
las blancas perlas del seu blanch dentat.
Ab margaridas dú 'l barret guarnit,
de flonja sedalina es son vestit,
cobert de blancas puntas l' ample escot.
¿Oy, que tal hermosura, á un se li acut,
que Clara, Blanca ó Nieves dirse pot?
Donchs diu que nó, y per xasco el que m' he endut.

Quimet

AMOROSAS

I

Ara tot será per tú,
tot per tú, dolsa estimada,
que al jardí de mos anhels
has nascut com flor tardana.
¡Si n' hi dormen de cansons
en las cordas de mon arpa!
¡Si n' hi restan al cor meu
d' ilusións y d' esperansas!
¡Si 'n tinch d' afany d' estimar
ab l' amor que may s' acaba!
Y ara tot será per tú,
tot per tú, camelia blanca,
perque 't vull ab tot el cor
y t' estimo ab tota l' ánima!

II

Al teu costat, me salta d' alegría
el cor, sempre somniós y avalotat,
y no m' enrotlla gens la melangía
al ser al teu costat.
Al teu costat el temps passa que vola
y encare que d' estarmhi visch privat,
una rialleta teva m' aconsola
quan soch al teu costat.
Al teu costat penso ab l'amor sens mida
que gosavam un día benhaurat,
y veig que tot á ser felís me crida
per sempre al teu costat.

A. Llimoner

L' INSTINT MATERN

—Te daré una nina
si ets bona minyona,
—li deya jo un día
á ma filla hermosa.
Ella va escoltarme
sense gayre joya,
ab indiferencia,
sens pena ni gloria.
Son posat m' extranya
y dich á ma esposa,
mentres que ma pensa
vaga y filosofa:
—No entench á la nena:
que es rara, esta noya,
puig veig que una nina
ni menys la ilusiona.
Y aixó prou indica
y ben clar demostra
que 'ls instints de mare
en ella no brotan;
si, l' instint de mare
que naix ab la dona.
La nena al sentirme
respón presurosa:
—No vull una nina,
no 'n vull una sola...
—Y donchs ¿qué vols? digas
—Dugas de bessonas.

P. Talladas

Un xafogós (per *Picarol*)

—Si fa tanta caló
com l' altre, jo aquest any
tindré la precaució
de pendre aixís el bany.

Tristos y alegres recorts del any 1904 (per *Argemí*)

—A mí lo que mes m' ha dolgut ha estat la puja dels alcohols.

—Y á mí la punyalada de 'n Maura.

—Lo que mes he celebrat jo ha sigut la implantació del descans dominical.

—Y jo la adquisició del *Pí de las tres brancas*.

ANYORANSA

Sonet

Jo us he sentit, hermosa Merceneta,
jo us he sentit bressant vostre infantó
que li estavau cantant una cansó
que á mí me la cantava ma mareta.
Mes ma mare ja es morta, la pobreta,
y al morirse 'm deixá tanta tristó
que busco per calmar mon greu doló
qui 'm canti aquella dolsa cansoneta.
Si vos me la canteu ¡com gosaré!
igual que 'l fillet vostre us aymaré,
y ab el més pur amor tota la cara
de dolsos petonets vos ompliré;

L' EMINENTÍSSIM Y ELS GEGANTS (per *Picarol*)

—Per Deu; l' any que vé no 'ns deixi de recó. Pensi que 'ls de Santa María no son tan guapos ni tan ben plantats...

—Pero tenen la conciencia molt mes neta. Arri allá, republicanots!

y si vos me 'ls torneu creuré que encare
dormo en els mórbits brassos de ma mare.

PERE LLAVERÍA Y ESTIVILL

LA POMA DEL PARADÍS

Tots els comentadors de la Biblia han trobat en el Génessis, després del famós epissodi del pecat original, la mateixa llacuna.

Adam y Eva—diu el llibre sagrat—van menjarse una poma. Deu, que categóricament els havía prohibit semblant disbauxa, al enterarse de la seva desobediencia, va expulsarlos punt en blanch del Paradís. Sumissos y resignats y convensuts de la rahó que al Pare Etern assistía, els nostres primers pares abandonaren el deliciós jardí que fins llavoras els havía servit d' alberch... Tot axó está molt clar y no ofereix el més petit motiu de dupte.

Pero, aquí comensan las sombras. Després del llansament de la desditxada parella, ¿qué va succehir? ¿En quína actitut van colocarse, una volta expulsats, Adam y Eva?

Aquest enigma es el que ara aném á desxifrar als nostres lectors.

***

Sortits del Paradís y ja d' ell á regular distancia, els primers estadants de la terra van aturarse.

—¡Ja ho veus!—digué Adam tot tristot, encarantse ab la seva dona: —¡Ja ho veus, per culpa teva, lo que 'ns ha succehit!

—Bé—va respóndreli ella, bastant malagradosament:—lo fet, fet está: val més no pensarhi.

—T' equivocas, noya; hem de pensarhi per forsa, perque hi ha en tot això un punt que convé esbrinarlo seriament.

—¿Qué vols dir?

—Ja veurás. Si Deu ens ha castigat perque 'ns hem menjat una poma y jo n' he menjat molt menos que tú, crech que sería just y equitatiu que del cástich me 'n correspongués també la part més petita.—

Els ulls de Eva comensaren á brillar ab fosforescencias de tempesta.

—¡Ay embustero!... ¿Tú n' has menjat menos que jo?

—Induptablement. Recorda que quan tú m' has ofert la poma ja hi havías clavat quatre ó cinch caixaladas. Jo no l' he mossegada més que dos cops, y després te l' he tornada á tú, que has continuat menjant fins que no n' ha quedat res.

—Tot això son qüentos. ¡Com si dugas caixaladas de las tevas, ab la bocassa que tens, no equivalguessin á una dotzena de las mevas!...

—No siguis testaruda: n' has menjat més tú.

—¡Es fals!

—¡Jo 't dich que sí!

—¡Deu meu!—va fer llavors Eva, estirantse els cabells y posantse decididament á plorar:—¡Qué 'n soch de desgraciada!...—

Veyentla d' aquell modo y per no afligirla més, Adam tingué la cortesía de no insistir, si bé á reserva—pensava ell—de continuar la polémica quan la bona senyora estés més sossegada.

—Bueno, bueno—va dirli ab molta suavitat:—no t' alteris; ja ho discutirém un altre día. Vull que en aquest assumpto s' hi fassi la llum.

***

Han passat anys, han passat sigles, la discussió s' ha recomensat á milers de vegadas, y la llum no s' ha fet.

Eva, plorant y escabellantse ab discreta oportunitat, continúa, cada cop que vé á tom, assegurant que apenas ha menjat poma, en tant que Adam, per carinyo y consideració al "sexo débil„, segueix, pacient y sufert, deixant sempre la solució del assumpto per un altre día... y carregant interinament ab tot el pes de la culpa.

Matías Bonafé

TAULAS ALFABÉTICAS DE AUTORS

	PÁGS.
Alemany (Xavier).—La bella Columbina.	69
Alsina y Clos (S.)—La torre. .	31
Andresito.—La meva cabellera	88
Avi Riera (L').—L' esclau del diner.	90
Badía (M.)—Divorci. . . .	111
Bartrina (F.)—Quadrets. . .	147
Bas y Socías (Narcís).—Del foch... á las brasas. . .	141
Baucells Prat (J.)—Invocació.	129
Bonafé (Matías).—La poma del Paradís.	193
Bori y Fontestá (Antoni).—Cansó de joventut. . .	173
Bosch y Romagosa (J.)—De la terra	80
Boy (Santiago).—Ridiculesas.	54
Burgas (J.)—Del Dietari d' un pare.	180
Capella (Jacinto).—Els primers redolins	42
Carreras P. (F.)—Intima. . .	74
Casals (Felip).—Un joch de sultanas.	91
Clarinet.—Epigramas . . .	144
Coca y Collado (E).—L' esperit del sigle.—Balada . .	24
Conangla Fontanilles (J.)—L' hora de la germanor.—Traducció.	46
Chavarri (E.)—Als concerts.	177
Ferrer B. (J.)—Epigramas. .	53
Figueras Ribot (F.)—A una poncella esgroguehida. .	187
Forgeron B. (Pepeta).—Cantarellas.	51
Fuentes (E. de).—El Psicólech.	116
Gavires (J. F.)—Epigramas. .	53
Gervasi (J. F.)—Cantarellas. .	51
Guanyabens (E.)—La carta. Traducció d' Henri Barbusse.	140
Gumá (C.)—Intima. . . .	128
Isern Arnau (Antón).—*Sugestivas*. Idili trivial. Visatge. L' enterro d' una Verge. .	97
Jeph de Jespus.—El bon jutje.	187
Juliá Pous (A.)—Engrunas. .	41
Just y Pastor (E.)—Caminant. .	129
Llaveria y Estivill (Pere).—Anyoransa.—Sonet. . .	192
Llimoner (A.)—Amorosas. .	191
March (A).—La boyra á Montserrat.	164
Marquina (Eduart).—Quan la mare parla...	187
Martí y Giol (E.)—Memorias d' una nina.	83
Masifern (Ramón).—Idili. . .	105
Massip (R.)—Pensaments. .	113
Mayet.—⁂	145

PÁGS.

Mestres (Apeles).—*Versículs.* Pastoral. El presoner. Els morts. L' enigma. 174
Millá (Lluis).--Esperant tanda. 132
Mont (Dolors). Una gatada. . 88
Morera (E).-Un tros de música. 134
Morera Galicia (M.) El que cura de gracia.—Rondalla. 163
Moret de Gracia (J.)—Nit de Reys. 111

Navarro (Emili).—Fragment d' una carta. 23
Nogueras Oller (Rafel).—Els taronjers d' or 26
Novellas de Molins (J.)—Montsenyenca. 179

Oliva Bridgman (Joan).—Prólech del drama lírich *El Jutglar.* 130

P. del O.—Crónica del any. . 17
Pi Fani (E).—Entre enamorats. Pel teléfono. 75
Pous y Pagés (J.)—Un document. Retall de la meva cartera. 148

Quimet.—Glop de llet. Capritxo blanch. 190

Rahola (F.)—La sense cor. . 173
Rahola (V.)—Amor bosquetá.. 146
Ramón y Vidales (Jaume).—Faula. Lo Plom y 'l Suro. 74
Ramón y Vidales (Ramón).—Nit de Nadal. La darrera borratxera 48

PÁGS.

Revoltós (Martí).—La mort del aucell. 114
Ribas (Oriola).—Escolta. . . 57
Roca y Roca (J.)—Els primers miracles de Sant Joseph. . 180
Roura (Manel de).—El Palau dels Encantats. 36
Rossell (F.)—¡Santa Llucia! . 68
Rosselló (J.)—El darrer prech. 139
Rusiñol (Santiago).—L' anada del cornetí. 58

Salvador (Lluis G.)—La Lletja y 'l Mirall. 144
Soler (A.)—Impressións. . . 76
Soler de las Casas (Ernest).—Lo Poeta y la Papellona —Fábula. 173
Staramsa (J.)—Mariona.—Monólech curt. 20

Talladas (P.)-L' instint matern. 191
Tomás y Salvany (J.)—Monólech. 40

Ubach y Vinyeta (F.)—Missatjería. 33
Urrecha (Frederich).--Las tres. 136
Usón (J.)—¡Visca la farsa! . 67

Vidal (Romualdo).--El rey á Vilatapera. Recorts del any. 152
Vilanova (Angel).—Monbeyre. —Cansoneta. 52

Zengotita (Xavier de). — El centinella.. 186

PÁGS.

Alegret (L.)—Pintura paisatjista. 47
Alvarez (M.)—Filosofía de un cessant. 120
Argemí.—Tristos y alegres recorts del any 1904 . . . 192
Atché (R.)—Indolencia. . . 166
Aspiazu (S.)—Una fira á Andalusía 38
— De ahir á avuy. . . . 170

Bagaría.—Un corresponsal de *La Veu*. 44
Balasch (Mateu)—Contrast. . 102
Blanco Coris (J.)—*Sport* en decadencia. 112
— En un Port del Cantábrich 188
Borrell (Juli)—Cap d' estudi. . 143
Buil (V.)—Cultura *bon marché* 34
— Género ínfim. 176

Cabrineti (J.)—La bella Columbina—Ilustració. . . . 69 á 73
Cardona (J.)—Una noya del día 45
— Un home de carrera. . 62
— Esperit modern . . 94
Cardunets (J.)—A Tagamanent 30
— Art de casa 80
— A Figaró. 106
Cuchy (J.)—Lo que pot molt ben succehir, ó la guerra rus-japonesa. . . . . 58 á 61

Diéguez (J.)—Noticia fresca . 125

Farré (P.)—Riera de Vallvidrera. 30
Foix (Mariano)—Un *encuentro*. 32
— Mamá d' artista 99
— Indiscreció 151

Galofre (Baldomero)—La sardana dels mariners. . . . 148
García de Giner (Laura)—Ignocencia. 21
Giner (C.)—Inglesos de Inglaterra. . . . . . 100 y 101

PÁGS.

Graner (Lluis)—Recó de taberna 168

Ida.—Falsa portada. 1
— Vinyetas . . 2, 4, 196 y 198
— Portada 3
— Els mesos. . . . . 5 á 16
— Sinceritat. 54
— Els eterns catúfols . . 56
— Figurí. 57
— El *groom* y l' aprenenteta 66
— L' amich del home . . 77
— Filosofía 84
— Anant á despedir á Don Alfons 154
— Un furiós. 164
— *Madamoiselle* Tabalot . 178
— Figurí 189
— Finis 194
— Cabeceras. . . . 195 y 197

Juliana (J.)—Perspectiva . . 87
Junyent (Olegari).—Rencorosa 149
— A Venecia. 156
— Apunte 157

Lagarde (E.)—Ditxaratxero . 76
Llopart (J.)—Al safreig. . . 43
— Alegoría que parla . . 53
— El pis de la gloria. . . 54
— Fíxinse en la posició . . 92
— Entussiasme femení. . 93
— Refrá municipalisat . . 95
— Germanor. 106
— Durant las festas. . . 118
— La gran potencia. . . 131
— Un cop amagat . . . 137
— Un batlle satisfet. . . 138
— Escola realista . . . 142
— Burgesía al camp. . . 153
— ¡*Rompan filas!* . . . 155
— L' home es débil... . . 163
— El traductor d' *Els Allotjats*. 165
— L' ópera als Toros . . 174
— El Romea en plé estiu. . 182

PÁGS.

Mall (E.)—Ermilla de moda . 133
Marqués (J. M.)—Voras del Ter 89
Mas (J.)—Un punt de *Cake-Walk*. 19
— Infaliblement. . . . 55
— La moda de l' any. . . 124
— Lo *sport* del día . . . 136
Meifrén (Elísseo)—Nota de Tardor 179
Miró (R.)—Cucanya. . . . 26
— Els morts del any, 107, 108, 109 y 110
Molinas (P.)—De romería . . 29
— Orfaneta 127
Moliné (M.)—Facsímil de la cabecera. 17

Pahissa (J.)—Paisatje.. . . 145
Pellicer (Carlos).—Flors d' aygua. 37
Pellicer Montseny (J.)—Instrucció popular. . . . 35
— La gran guillada. . . 65
— El cap-vespre de un Deu. 65
— Pláticas de familia. . . 82
— Durant las festas. . . 118
Picarol.—Adornos. . 18, 40 y 147
— Nota del any. . . . 22
— Sanitat marítima. . . 27
— Marqués y Héroe. . . 39
— Cabeceras. . . 41, 50 y 51
— Trío de batlles. . . . 49
— El *quid* de una dimissió 55
— Comentant la retirada. . 64
— Espectre 67
— L' anada á Zaragossa. . 68
— Cakewalkant. . . . 76
— Escriptors mallorquins al Ateneo. 78
— ¡Pas al Progrés!. . . 83
— Entre dos companys. . 91
— Un Sansón. 98
— Telegrama urgent. . . 114
— Any calurós.. . . . 115
— El senyor Pons. . . . 119
— *Lavaderos* populars. . 132
— En Rius y Taulet II.. . 135
— La primera nit de festas. 146
— El *Branda* de la Casa. . 161
— A la Plassa de 'n Padró. 167
— Car de paraulas.. . . 169
— El *crepúsculo de los ídolos*. 171
— Passant comptes. . . 175
— Lo que diu D. Llorens. . 183

PÁGS.

Picarol.—Empaytant l' ápat. . 186
— Un xafogós. 191
— L' Eminentíssim y 'ls Gegants. 193
Pinós (J.)—Al dich deponent. . 181
Pipa.—Condició *sine qua non*. 133

Robert (J.)—Alegría que no passa. 23
— En un saló perdigotaire. 28
— Nota de París. . . . 103
— Nostres bohemis. . . 132
— Remémber. 177
— Diálech de carrer. . . 190
Rojas.—La justicia per sa má. 33
— A *San Sebastián* de la Barceloneta. 52
— Un lapsus. . . . 74 y 75
— Patró de sarsuela moderna. 85
— Els *precoces*.. . . . 104
— Una víctima del *sport*. . 150
— Al restaurant. . . . 159
— L' ocasió fá 'l pintor. 172 y 173

Sala (Tomás).—En un concurs hípich. 121
Serra (Enrich).—Foro romá á la llum del auba. . . . 25
— Art y Natura. . . . 162
Sierra de Loma.—Pas difícil. . 44
Solá (J.)—Dolora. 93
— Amors á la moda. . . 184

Torent (E.)—Las tardes de la neurótica. 185
Toullot.—Salabrosa. . . . 126

Urgell (Modest).—¿Qué hi va haver primer: l' ou ó la gallina? 50
— Virám sana. 153
— Pór infantil. 153
Urgellés (Félix).—Drama rápit. . . . . . . 140 y 141

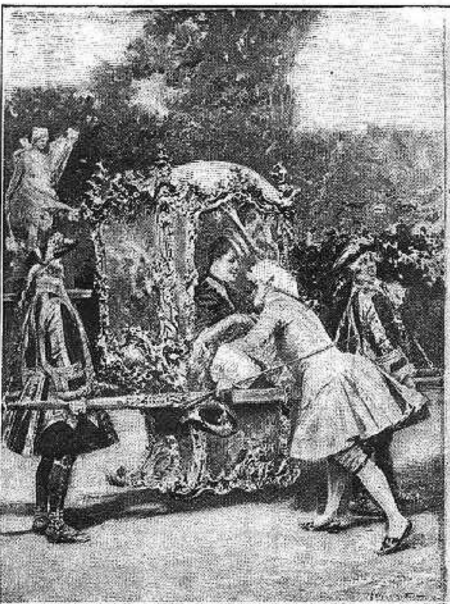
FOTOGRAFÍAS

Andrevi (M.)—Blanes. . . . 87
Fernández (F.)—Passeig militar. . . . . . . 81 y 119
Gior (E.)—*Parque* Güell . . 116
Merletti (A.)—A punt de marxa 20
Roig y C.ª (E.)—El punt més elevat de la casa . . . 77
Cuberta de **Tomás Sala.**
Grabats y tricolors de cuberta, **Pere Bonet.**

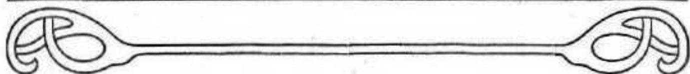

Páginas Anunciadoras

ATENEU BARCELONÈS

